INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM PRO OBDOBÍ 2014-2020

VYHODNOCENÍ VLIVŮ KONCEPCE DLE ZÁKONA Č. 100/2001 SB., O POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ, VČETNĚ VYHODNOCENÍ VLIVŮ KONCEPCE NA EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY A PTAČÍ OBLASTI DLE ZÁKONA Č. 114/1992 SB., O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ

Květen 2014

Hodnocení bylo zpracováno k 4. verzi IROP ze dne 28. 2. 2014

Integra Consulting s.r.o.
Pobřežní 18/16
186 00 Praha 8
tel.:+420 234 134 236
www.integranet.cz

Tato zpráva byla připravena společností Integra Consulting s.r.o. ve spolupráci s dalšími experty pro výhradní použití Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Případné použití nebo šíření tohoto dokumentu nebo jeho části jakýmkoliv dalším subjektem je možné pouze za současného uvedení této citace:

Integra Consulting: Dokumentace vyhodnocení vlivů Integrovaného regionálního operačního programu pro období 2014-2020 na životní prostředí a veřejné zdraví, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014.

V Praze, 2. května 2014

…….
Mgr. Martin Smutný, jednatel
Integra Consulting s.r.o.

OBSAH

1	OBSAH A CÍLE KONCEPCE, JEJÍ VZTAH K JINÝM KONCEPCÍM	11
1.1	ZÁKLADNÍ INFORMACE O INTEGROVANÉM REGIONÁLNÍM OPERAČNÍM PROGRAMU	11
1.2	OBSAH KONCEPCE	11
1.3	ASPEKTY KONCEPCE VÝZNAMNÉ Z HLEDISKA HODNOCENÍ VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	13
1.4	CÍLE KONCEPCE	13
1.5	VZTAH IROP K JINÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTŮM	16
2	INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ A JEHO PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE	19
2.1	VYMEZENÍ DOTČENÉHO ÚZEMÍ	19
2.2	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ	19
2.3	PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE	45
3	CHARAKTERISTIKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V OBLASTECH, KTERÉ BY MOHLY BÝT PROVEDENÍM KONCEPCE VÝZNAMNĚ ZASAŽENY	49
3.1	OVZDUŠÍ	49
3.2	KLIMA	49
3.3	PŘÍRODA A KRAJINA	50
3.4	ENERGETIKA A OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE	51
3.5	VODY	51
3.6	PŮDA A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ	52
3.7	KULTURNÍ PAMÁTKY	53
3.8	ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ	53
4	VEŠKERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ JSOU VÝZNAMNÉ PRO KONCEPCI, ZEJMÉNA VZTAHUJÍCÍ SE K OBLASTEM SE ZVLÁŠTNÍM VÝZNAMEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (NAPŘ. OBLASTI VYŽADUJÍCÍ OCHRANU PODLE ZVLÁŠTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ)	54
4.1	HODNOCENÍ VLIVŮ IROP NA EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY A PTAČÍ OBLASTI DLE ZÁKONA Č. 114/1992 SB., O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY	54
5	CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ, KOMUNITÁRNÍ NEBO VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI, KTERÉ MAJÍ VZTAH KE KONCEPCI, A ZPŮSOB, JAK BYLY TYTO CÍLE VZATY V ÚVAHU BĚHEM JEJÍ PŘÍPRAVY, ZEJMÉNA PŘI POROVNÁNÍ VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ	60
5.1	ZPŮSOB STANOVENÍ HODNOTÍCÍHO RÁMCE	60
5.2	CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ A NÁRODNÍ ÚROVNI	61

6	ZÁVAŽNÉ VLIVY (VČETNĚ SEKUNDÁRNÍCH, SYNERGICKÝCH, KUMULATIVNÍCH, KRÁTKODOBÝCH, STŘEDNĚDOBÝCH A DLOUHODOBÝCH, TRVALÝCH A PŘECHODNÝCH, POZITIVNÍCH A NEGATIVNÍCH VLIVŮ) NAVRHOVANÝCH VARIANT KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	72
6.1	VYHODNOCENÍ VLIVŮ IROP	72
6.2	SOUHRN VYHODNOCENÍ NÁVRHOVÉ ČÁSTI IROP VČETNĚ POTENCIÁLNÍCH KUMULATIVNÍCH VLIVŮ	75
6.3	PŘESHRANIČNÍ VLIVY	81
7	PLÁNOVANÁ OPATŘENÍ PRO PŘEDCHÁZENÍ, SNÍŽENÍ NEBO KOMPENZACI VŠECH ZÁVAŽNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VYPLÝVAJÍCÍCH Z PROVEDENÍ KONCEPCE	82
8	VÝČET DŮVODŮ PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT A POPIS, JAK BYLO POSUZOVÁNÍ PROVEDENO, VČETNĚ PŘÍPADNÝCH PROBLÉMŮ PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ (NAPŘ. TECHNICKÉ NEDOSTATKY NEBO NEDOSTATEČNÉ KNOW-HOW)	86
8.1	VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT	86
8.2	POPIS PROVEDENÍ POSOUZENÍ IROP NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	86
8.3	PROBLÉMY PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ	86
9	STANOVENÍ MONITOROVACÍCH UKAZATELŮ (INDIKÁTORŮ) VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	87
9.1	SYSTÉM SLEDOVÁNÍ VLIVŮ IMPLEMENTACE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	87
9.2	NÁVRH ENVIRONMENTÁLNÍCH INDIKÁTORŮ	87
9.3	AKTIVITY NUTNÉ K ZAJIŠTĚNÍ MONITORINGU	88
9.4	ZAJIŠTĚNÍ KAPACIT	89
10	POPIS PLÁNOVANÝCH OPATŘENÍ K ELIMINACI, MINIMALIZACI A KOMPENZACI NEGATIVNÍCH VLIVŮ ZJIŠTĚNÝCH PŘI PROVÁDĚNÍ KONCEPCE	90
11	STANOVENÍ INDIKÁTORŮ (KRITÉRIÍ) PRO VÝBĚR PROJEKTŮ	91
11.1	ENVIRONMENTÁLNÍ HODNOCENÍ PROJEKTŮ	91
11.2	NÁVODNÉ OTÁZKY PRO IDENTIFIKACI ENVIRONMENTÁLNÍCH PROJEKTŮ	92
12	VLIVY KONCEPCE NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ	94
12.1	ZDRAVÍ – STÁVAJÍCÍ STAV A DOSAVADNÍ VÝVOJ	94
12.2	BUDOUCÍ VÝVOJ V OBLASTI ZDRAVÍ	100
12.3	RELEVANTNÍ CÍLE, KTERÉ VYPLÝVAJÍ ZA STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ	102
12.4	HODNOCENÍ VLIVŮ IROP NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ VČETNĚ KUMULATIVNÍCH	102
12.5	INDIKÁTORY	105

12.6	ZÁVĚR	105
13	NETECHNICKÉ SHRNUTÍ VÝŠE UVEDENÝCH ÚDAJŮ	106
14	SOUHRNNÉ VYPOŘÁDÁNÍ VYJÁDŘENÍ OBDRŽENÝCH Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ	109
15	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ VČETNĚ NÁVRHU STANOVISKA KE KONCEPCI	121
15.1	NÁVRH STANOVISKA	121
16	SEZNAM SAMOSTATNÝCH PŘÍLOH	127

ŘEŠITELSKÝ KOLEKTIV POSOUZENÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Ing. Kateřina Ambrožová (Integra Consulting s.r.o.)
autorizovaná osoba dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí

- metodický postup hodnocení
- expertní hodnocení vlivů
- zpracování dokumentace vyhodnocení vlivů

Mgr. Martin Smutný (Integra Consulting s.r.o.)
autorizovaná osoba dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí

- metodický postup hodnocení
- expertní hodnocení vlivů

Mgr. Simona Kosíková (Integra Consulting s.r.o.)

- koordinátor týmu
- expertní hodnocení vlivů
- zpracování dokumentace vyhodnocení vlivů

Mgr. Michal Musil (Integra Consulting s.r.o.)

- expertní hodnocení vlivů

Ing. Radim Seibert (Regionální centrum EIA s.r.o.)

- expertní hodnocení vlivů

Mgr. Michala Kopečková (Občanské sdružení Ametyst)
autorizovaná osoba dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

- expertní hodnocení vlivů
- vyhodnocení vlivů na lokality NATURA 2000

MUDr. Jaroslav Volf, Ph.D. (Fakultní nemocnice Ostrava)
autorizovaná osoba dle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

- vyhodnocení vlivů na veřejné zdraví

SEZNAM ZKRATEK

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
BSK_5	biologická spotřeba kyslíku
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČOV	čistírna odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
EIA	posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (Environmental Impact Assessment)
EROI	energetická návratnost (energy return on investment)
EVL	evropsky významná lokalita
GIS	geografický informační systém
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHLÚ	chráněné ložiskové území
CHOPAV	chráněná oblast akumulace vod
$CHSK_{Cr}$	chemická spotřeba kyslíku
LCA	posuzování životního cyklu (Life Cycle Assessment)
MZCHÚ	maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
N	dusík
NEL	nepolární extrahovatelné látky (ropné látky)
NP	národní park
OOP	orgány ochrany přírody
OZE	obnovitelné zdroje energie
P	fosfor
PM_{10}, $PM_{2,5}$	jemné suspendované částice
PO	ptačí oblast
PAU	polycyklické aromatické uhlovodíky
POK	Politika ochrany klimatu v ČR
PUPFL	pozemek určený k plnění funkcí lesa
Q	průtok
SC	Specifický cíl
SEA	posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (Strategic Environmental Assessment)
SEZ	stará ekologická zátěž
ÚSES	územní systém ekologické stability
VKP	významný krajinný prvek
VOC	těkavé organické látky
VÚV	Výzkumný ústav vodohospodářský
WAM	Scénář s dodatečnými opatřeními
WEM	Scénář s existujícími opatřeními
ZOPK	zákon o ochraně přírody a krajiny
ZPF	zemědělský půdní fond
ZCHÚ	zvláště chráněné území

Název koncepce:	Integrovaný regionální operační program pro období 2014-2020
Předkladatel:	Ministerstvo pro místní rozvoj Staroměstské náměstí 6 110 15 Praha 1 IČ: 660 02 222
Oprávněný zástupce předkladatele:	Ing. Lumíra Kafková ředitelka odboru řízení operačních programů
Oprávněný zástupce zpracovatele SEA:	Mgr. Martin Smutný jednatel Integra Consulting s.r.o. Pobřežní 18/16, 186 00, Praha 8 – Karlín Tel.: 234 134 236 E-mail: martin.smutny@integracons.com
Příslušný orgán k vydání stanoviska dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí:	Ministerstvo životního prostředí ČR, odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence

LEGISLATIVNÍ RÁMEC POSUZOVÁNÍ

Posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí je v České republice upraveno zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon zahrnuje požadavky směrnice Evropského parlamentu a Rady o hodnocení účinků určitých plánů a programů na životní prostředí č. 2001/42/EC.

Posouzení vlivů Integrovaného regionálního operačního programu pro období 2014-2020 na životní prostředí a zdraví obyvatel (dále také „SEA IROP“) proběhlo dle požadavků výše uvedeného zákona. Současně s vyhodnocením z hlediska vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel byl IROP podroben vyhodnocení vlivů na ptačí oblasti a evropsky významné lokality dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Toto vyhodnocení bylo zpracováno na základě stanovisek orgánů ochrany přírody a krajiny, že nelze vyloučit vliv na lokality soustavy Natura 2000.

Při zpracování hodnocení byla zohledněna doporučení metodiky pro Strukturální fondy EU „Handbook on SEA for Cohesion Policy 2007-2013“. Obsah a rozsah SEA IROP byl stanoven závěrem zjišťovacího řízení podle § 10d zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, který vydal odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence Ministerstva životního prostředí dne 31. 12. 2013, č.j. 94085/ENV/13.

1 OBSAH A CÍLE KONCEPCE, JEJÍ VZTAH K JINÝM KONCEPCÍM

1.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O INTEGROVANÉM REGIONÁLNÍM OPERAČNÍM PROGRAMU

Integrovaný regionální operační program (dále také „IROP“) je jedním z desíti programů, které budou s přispěním ESIF implementovány v České republice v programovém období 2014-2020 (programy pro programové období 2014 – 2020 byly vymezeny usnesením vlády ČR č. 867 ze dne 28. listopadu 2012).

Prioritou Integrovaného regionálního operačního programu je umožnění vyváženého rozvoje území, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. IROP integruje rozvojové priority obcí, měst a regionů a související priority celostátní povahy při zohlednění požadavků na tematickou koncentraci. Provázáním intervencí, realizovaných dosud samostatně na regionální a centrální úrovni, umožňuje dosažení jejich optimální kombinace v území, jejich obsahovou a časovou integraci a tím dosažení pozitivních synergických efektů.

Potřeba provádění územně specifických intervencí prostřednictvím regionálně orientovaného operačního programu je umocňována současnými trendy v rozvoji regionů České republiky a existencí oblastí, kde ekonomický rozvoj, životní úroveň a celková kvalita života stagnují či dokonce klesají. Vlivem dlouhotrvající ekonomické krize se v postižených regionech stále větší počet osob přibližuje k hranici relativní chudoby. Tyto regionální disparity se začaly prohlubovat zejména po roce 2008 a postupně se vyprofilovala skupina území, do kterých se koncentrují zejména problémy v zaměstnanosti, životní úrovni a sociální situaci obyvatel. Do těchto území bude prioritně směřovaná podpora.

1.2 OBSAH KONCEPCE

Operační program byl zpracován v souladu s čl. 27 obecného nařízení, který stanovuje jeho obsah, a zároveň v souladu se šablonami Evropské komise (dále také „EK“). IROP obsahuje následující hlavní kapitoly:

1. Strategie, na jejímž základě bude operační program přispívat ke strategii Unie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a k dosažení hospodářské, sociální a územní soudržnosti
   - Strategie, na jejímž základě bude operační program přispívat ke strategii Unie pro inteligentní a udržitelný růst

podporující začlenění a k dosažení hospodářské, sociální a územní soudržnosti
- Odůvodnění přidělení finančních prostředků

2. Prioritní osy

Popis prioritních os
- Prioritní osa 1 - Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony
- Prioritní osa 2 - Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů
- Prioritní osa 3 – Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí
- Prioritní osa 4 - Komunitně vedený místní rozvoj
- Prioritní osa 5 - Technická pomoc

3. Plán financování
- Finanční podpora z každého fondu a částky týkající se výkonnostní rezervy
- Celková výše finanční podpory z každého fondu a vnitrostátního spolufinancování (v EUR)

4. Integrovaný přístup k územnímu rozvoji
- Nástroje k zajištění komunitně vedeného místního rozvoje (použije-li se)
- Integrovaná opatření pro udržitelný rozvoj měst (použije-li se)
- Integrované územní investice (použije-li se)
- Ujednání pro meziregionální a nadnárodní opatření v rámci operačního programu s příjemci, kteří se nacházejí alespoň v jednom dalším členském státu (použije-li se)
- Přínos plánovaných opatření programu k realizaci makroregionálních strategií a strategií pro přímořské oblasti v závislosti na potřebách programové oblasti určených příslušným členským státem (použije-li se)

5. Specifické potřeby zeměpisných oblastí nejvíce postižených chudobou nebo cílových skupin, jimž nejvíce hrozí diskriminace nebo sociální vyloučení
- Zeměpisné oblasti nejvíce postižené chudobou/cílové skupiny, jimž nejvíce hrozí diskriminace nebo sociální vyloučení
- Strategie pro řešení specifických potřeb zeměpisných oblastí nejvíce postižených chudobou/cílových skupin, jimž nejvíce hrozí diskriminace nebo sociální vyloučení a případně přínos k integrovanému přístupu stanovenému za tímto účelem v dohodě o partnerství

6. Specifické potřeby zeměpisných oblastí, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami

7. Orgány a subjekty odpovědné za řízení, kontrolu a audit a úloha příslušných partnerů
- Příslušné orgány a subjekty

- Zapojení partnerů

8. Koordinace mezi fondy, mezi EZFRV, ENRF a dalšími unijními a vnitrostátními finančními nástroji a s EIB
9. Předběžné podmínky
   - Předběžné podmínky
   - Popis opatření ke splnění předběžných podmínek, odpovědných subjektů a harmonogramu
10. Snížení administrativní zátěže pro příjemce
11. Horizontální zásady
    - Udržitelný rozvoj
    - Rovné příležitosti a zákaz diskriminace
    - Rovnost mezi muži a ženami
12. Samostatné prvky
    - Velké projekty, které mají být během programového období realizovány
    - Výkonnostní rámec pro operační program
    - Seznam příslušných partnerů zapojených do přípravy operačního programu

1.3 ASPEKTY KONCEPCE VÝZNAMNÉ Z HLEDISKA HODNOCENÍ VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Integrovaný regionální operační program je zpracováván v jedné variantě.

IROP obsahuje návrhy typu opatření a příklady aktivit bez specifikace konkrétních projektů, vč. finanční alokace a územního umístění. Z tohoto důvodu nebylo možné v rámci posouzení identifikovat specifické dopady (např. na konkrétní území či kvantifikovat emise) a hodnocení je tak zaměřeno především na určení možných rizik vzhledem k životnímu prostředí a zdraví obyvatel, plynoucích z provedení IROP, respektive na identifikaci příležitostí pro zlepšení stavu životního prostředí a zdraví obyvatel, které návrh IROP představuje.

Návrh IROP popisuje a odůvodňuje rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé tematické cíle, resp. prioritní osy.

1.4 CÍLE KONCEPCE

Zaměření IROP současně vychází ze čtyř základních cílů regionální politiky ČR pro roky 2014-2020, formulovaných ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2014-2020:

- podpořit zvyšování konkurenceschopnosti a využití ekonomického potenciálu regionů (růstový cíl),
- zmírnit prohlubování negativních regionálních rozdílů (vyrovnávací cíl),

- posílit environmentální udržitelnost (preventivní cíl), a
- optimalizovat institucionální rámec pro rozvoj regionů (institucionální cíl).

Strategický rámec IROP je tvořen cíli regionální politiky ČR, zaměřenými na podporu růstu v pólech ekonomického rozvoje a na vyrovnávání regionálních disparit.

Východiskem pro definici IROP je rovněž reflexe hlavních pilířů Strategie rozvoje konkurenceschopnosti České republiky a hlavních principů Evropa 2020 (inteligentní růst, začleňování, udržitelný rozvoj) a Strategie udržitelného rozvoje České republiky (posilování konkurenceschopnosti a soudržnosti, udržitelný rozvoj).

S ohledem na uvedená východiska byla formulována vize IROP: „Konkurenceschopné obce a regiony jsou předpokladem pro konkurenceschopnou Českou republiku“

Na základě této vize je definován globální cíl IROP: „Zajistit vyvážený rozvoj území, zlepšit veřejné služby a veřejnou správu pro zvýšení konkurenceschopnosti a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech“.

Vnitřní strategie IROP je založena na zvyšování regionální konkurenceschopnosti, jež nastane posílením tří hlavních faktorů jejího rozvoje, kterými jsou infrastruktura, lidé, instituce. Tyto faktory byly využity pro určení tří základních prioritních os, jejichž realizací bude dosahováno globálního cíle.

- Prioritní osa 1: Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony (faktor konkurenceschopnosti „infrastruktura“)

Tato prioritní osa cílí na zvýšení konkurenceschopnosti regionů, dosahované zlepšením dostupnosti center ekonomického rozvoje a propojením hlavních dopravních os, zkvalitněním infrastruktury, rozvojem alternativních a šetrných dopravních systémů a zvýšením bezpečnosti regionů při akcentu na principy udržitelného rozvoje. Schopnost adekvátní reakce na nová rizika a jejich eliminace jsou přitom jednou ze základních podmínek dlouhodobého rozvoje konkurenceschopnosti v regionech.

- Prioritní osa 2: Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů (faktor konkurenceschopnosti „lidé“)

Dosahování konkurenceschopnosti regionů je podmíněno existencí kvalitních lidských zdrojů, stejně jako kvalitou a dostupností veřejných služeb. Cílem intervencí v této oblasti je tak odstraňování sociálních disparit a zajištění lepšího přístupu k veřejným službám ve městech i na venkově. Přínosem pro kvalitu životního prostředí budou opatření zaměřená na energetickou účinnost v oblasti bydlení. S cílem podpory rozvoje lidských zdrojů v regionech a jejich uplatnění na trhu práce rozvíjí IROP podmínky pro zvyšování vzdělanosti obyvatel a reaguje na potřebu sladění vzdělávání a

potřeb regionálních trhů práce prostřednictvím opatření směřujících k podpoře kvalifikované a územně diferencované pracovní síly.

- Prioritní osa 3: Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí (faktor konkurenceschopnosti „instituce“)

Strategický význam má posílení a modernizace institucionální a administrativní kapacity veřejné správy. Interakce mezi ní, obyvateli, neziskovým a podnikatelským sektorem, stejně jako zavádění inovativních řešení při jejím provádění vytváří podmínky a představuje předpoklad pro inteligentní růst a zvýšení konkurenceschopnosti na místní, regionální a národní úrovni.

- Prioritní osa 4: Komunitně vedený místní rozvoj

Prioritní osa navazuje na všechny tři předchozí za použití metod komunitně vedeného místního rozvoje. Smyslem je vytváření a rozvoj místních partnerství a místních rozvojových strategií na principu decentralizovaných aktivit vedených zdola nahoru. Pro tuto osu platí všechny uvedené priority s tím, že jsou přizpůsobené pro místní nebo regionální strategie, místní partnerství a spolupráci.

Prioritní osa	**Strategické cíle**
Prioritní osa 1 - Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony	SC 1.1 - Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T SC 1.2 - Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy SC 1.3 - Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof
Prioritní osa 2 – Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů	SC 2.1 - Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi SC 2.2 - Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání SC 2.3 - Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotnických služeb a péče o zdraví SC 2.4 - - Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení SC 2.5 - Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení
Prioritní osa 3 – Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí	SC 3.1 - Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního a přírodního dědictví SC 3.2 Podpora pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje SC 3.3 - Zvyšování efektivity a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím rozvoje využití a kvality systémů ICT
Prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj	SC 4.1 – Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu

1.5 VZTAH IROP K JINÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTŮM

Vzhledem k účelu a charakteru koncepce lze očekávat vazby IROP s řadou nejen národních, ale i evropských dokumentů. Níže je uveden přehled nejdůležitějších relevantních strategických dokumentů:

Mezinárodní dokumenty

- Strategie EU 2020
- DOPORUČENÍ RADY o hlavních směrech hospodářské politiky členských států a Unie - Část I integrovaných hlavních směrů Strategie EU 2020:
    - IHS č. 4 Optimalizovat podporu výzkumu, vývoje a inovací, posilovat trojúhelník znalostí a uvolnit potenciál digitální ekonomiky
    - IHS č. 5 Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů
    - IHS č. 6: Zlepšit podnikatelské a spotřebitelské prostředí a zmodernizovat průmyslovou základnu
- ROZHODNUTÍ RADY o hlavních zásadách politiky zaměstnanosti členských států Část II integrovaných hlavních směrů Strategie EU 2020:
    - IHS č. 7 Zvýšit účast na trhu práce a snížit strukturální nezaměstnanost
    - IHS č. 8 Vytvořit dovednostmi vybavenou a odborně připravenou pracovní sílu, která bude odpovídat potřebám trhu práce, podporovat kvalitu pracovních míst a celoživotní učení
    - IHS č. 9 Zlepšit výsledky systémů vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních a zvýšit účast na terciárním vzdělávání
    - IHS č. 10 Podporovat sociální začlenění a boj proti chudobě
- Bílá kniha, Plán jednotného evropského dopravního prostoru – vytvoření konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje
- Creative Europe - A new framework programme for the cultural and creative sectors (2014-2020)
- Územní agenda 2020
- Stěžejní iniciativa „Evropská platforma pro boj proti chudobě“
- Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě
- Stěžejní iniciativa Digitální agenda pro Evropu

- Evropský akční plán eGovernment 2011–2015
- Stěžejní iniciativa „Evropa méně náročná na zdroje“
- Stěžejní iniciativa „Průmyslová politika pro věk globalizace“
- Evropa jako přední světová destinace cestovního ruchu – nový politický rámec pro evropský cestovní ruch
- Rámcová úmluva OSN o změně klimatu a Kjótský protokol
- 7. Akční plán EU pro životní prostředí

Dokumenty ČR

- Národní program reforem ČR 2013
- Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR pro období 2012 – 2020
- Politika územního rozvoje ČR
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020
- Programy rozvoje krajů - regionální strategie
- Akční plán energetické účinnosti ČR
- Státní energetická koncepce České republiky
- Digitální strategie krajů - Strategie rozvoje informačních a komunikačních technologií regionů ČR v letech 2013 – 2020
- Státní politika v elektronických komunikacích – Digitální Česko
- Dlouhodobá vize resortu práce a sociálních věcí pro oblast sociálního začleňování
- Koncepce bydlení ČR do roku 2020
- Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030
- Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné druhy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti
- Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017
- Národní strategie ochrany práv dětí
- Strategie boje proti sociálnímu vyloučení
- Strategie celoživotního učení ČR
- Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020
- Střednědobé plány rozvoje sociálních služeb jednotlivých krajů
- Dopravní politika ČR pro léta 2014 – 2020 s výhledem do roku 2050

- Dopravní sektorová strategie 2. fáze – Střednědobý plán rozvoje dopravní infrastruktury s dlouhodobým výhledem do roku 2040
- Komplexní strategie ČR k řešení problematiky kritické infrastruktury (UV č. 140/2010)
- Koncepce hygienické služby a primární prevence v ochraně veřejného zdraví
- Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí
- Strategie reformy psychiatrické péče
- Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014 – 2020
- Marketingová koncepce cestovního ruchu 2013-2020
- Programy/strategie rozvoje cestovního ruchu krajů
- Státní kulturní politika na léta 2009–2014, s výhledem na roky 2015–2020
- Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v ČR na léta 2010-2014 (Koncepce rozvoje muzejnictví)
- Strategie digitalizace kulturního obsahu na léta 2013-2020
- Strategie podpory využití potenciálu kulturního dědictví v kontextu politiky soudržnosti 2014+
- Partnerství pro otevřené vládnutí (iniciativa Open Government Partnership)
- Strategický rámec rozvoje eGovernmentu 2014+
- Strategický rámec rozvoje veřejné správy 2014+
- Strategie Smart Administration pro období 2007–2015
- Státní politika životního prostředí ČR na léta 2012–2020
- Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR
- Státní program ochrany přírody a krajiny
- Národní program pro zmírnění změny klimatu
- Národní program snižování emisí

2 INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ A JEHO PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE

2.1 VYMEZENÍ DOTČENÉHO ÚZEMÍ

Integrovaný regionální operační program je zpracován pro celé území České republiky.

2.2 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ

Níže jsou popsány základní charakteristiky stavu životního prostředí potenciálně relevantní z hlediska problematiky řešené v posuzované koncepci.

2.2.1 Klimatické poměry

Česká republika leží v atlanticko-kontinentální oblasti mírného klimatického pásma severní polokoule. Průměrná roční teplota kolísá v závislosti na geografických faktorech od 1,1 do 9,7 °C. Ze změn průměrných ročních teplot v posledních 150 letech je patrný skokový nárůst; v období 1861–1910 byla průměrná roční teplota v ČR 7,4 °C, v období 1911–1960 také 7,4 °C zatímco v období 1961–2010 byl teplotní průměr 7,7 °C.

V posledních dvou desetiletích byl pozorován nevýrazný nárůst ročních srážkových úhrnů. Jarní úbytky srážek jsou vyrovnávány nárůstem srážkových úhrnů v letním období převážně z přívalových srážek. V posledních dvou desetiletích také vzrostla četnost výskytu přívalových srážek.

2.2.2 Ovzduší

Emisní situace

V České republice patří mezi hlavní znečišťující látky ovzduší tuhé znečišťující látky (TZL), oxid siřičitý (SO_2), oxidy dusíku (NO_x), oxid uhelnatý (CO), těkavé organické látky (VOC), polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU) a amoniak (NH_3). K současným nejvýznamnějším zdrojům emisí patří výroba elektrické a tepelné energie (produkce SO_2 a NO_x), podniky hutní prvovýroby, včetně koksárenství (TZL, PAU, NO_x, SO_2), silniční doprava (produkce NO_x, TZL a VOC) a vytápění domácností (produkce TZL a PAU). Zemědělství je hlavním zdrojem NH_3, používání rozpouštědel je pak hlavním zdrojem VOC.

V letech 1990-2011 klesly emise NO_x o cca 50 %, emise VOC, CO a NH_3 o cca 60 % a emise TZL a SO_2 až téměř 90 %. Zásadní pokles emisí byl zaznamenán v 90. letech v důsledku restrukturalizace národní ekonomiky, zpřísnění právních předpisů a následné realizace opatření na ochranu ovzduší. V návaznosti na dokončení rozsáhlých ekologizačních opatření v průmyslu v 90. letech minulého století dochází přibližně od roku 2000 ke snižování emisí podstatně pomalejším tempem.

Produkce emisí oxidu siřičitého je způsobena především využíváním uhlí pro výrobu elektrické energie a tepla.

Emise oxidů dusíku v současnosti pocházejí především z provozu velkých spalovacích zdrojů a z automobilové dopravy. U průmyslových zdrojů emise významně sníží implementace evropské směrnice o průmyslových emisích. U polutantů souvisejících s emisemi z dopravy je stagnace trendů dána tím, že nárůst dopravních výkonů je do značné míry kompenzován obnovou vozového parku (a tedy zlepšením emisních parametrů, zejména u osobních vozidel).

Emise ze spalovacích procesů v podobě oxidů dusíku a oxidu siřičitého mají negativní vlivy na ekosystémy, ať už přímým poškozováním vegetace či v podobě kritických zátěží v důsledku acidifikace půd. Vývoj emisí těchto polutantů je znázorněn na následujícím obrázku.

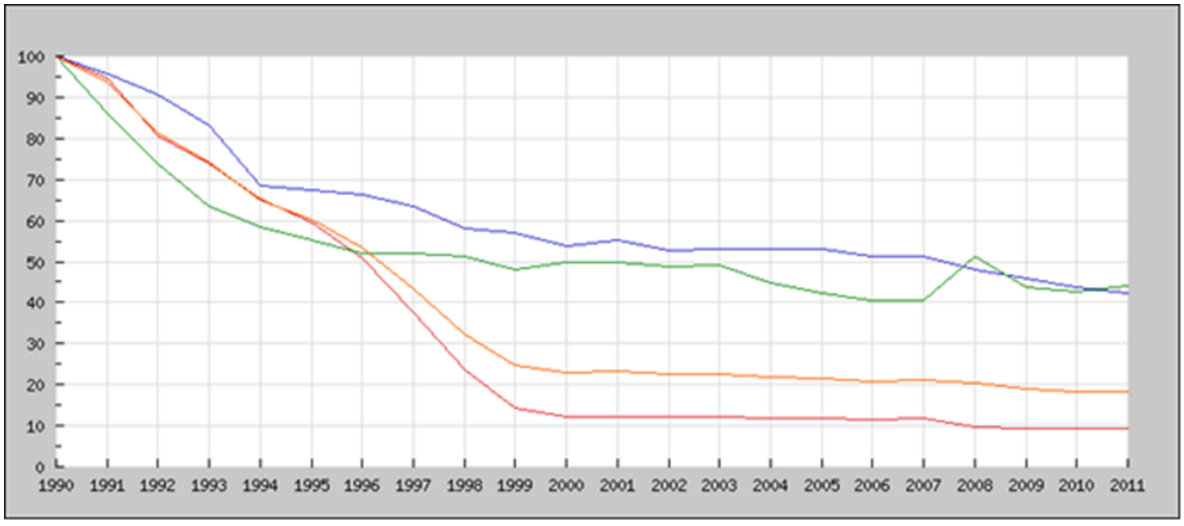

Obrázek 1: ***Graf vývoje emisí okyselujících látek, ČR [ekvivalenty okyselení, index 1990=100]*** *(zdroj: ČHMÚ – převzato z ISSaR: Klíčové indikátory ŽP ČR, CENIA)*

Těkavé organické látky, oxidy dusíku, oxid uhelnatý a metan patří mezi tzv. prekurzory přízemního ozonu, který vzniká v ovzduší sekundárně. U přízemního ozonu byl prokázán nepříznivý vliv na lidské zdraví i vegetaci.

Na tvorbě přízemního ozonu se nejvíce podílejí NO_x (59 %) a VOC (31 %). CO přispívá 9 %, CH_4 1 %. V porovnání s rokem 2000 se situace výrazně nezměnila. Vývoj emisí prekurzorů ozónu dokumentuje následující obrázek.

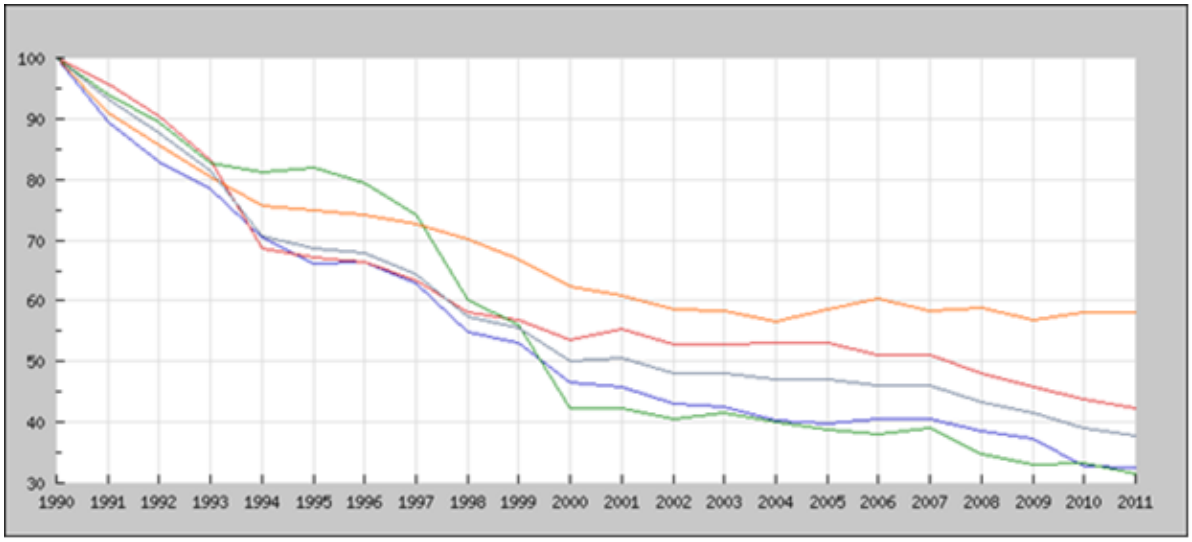

Obrázek 2 ***Graf vývoje emisí prekurzorů ozonu, ČR [potenciál tvorby přízemního ozonu, index 1990=100]*** ***(zdroj: ČHMÚ – převzato z ISSaR: Klíčové indikátory ŽP ČR, CENIA)***

Z hlediska zdravotních dopadů v ČR je rozhodující znečištění ovzduší jemnými suspendovanými částicemi (PM_{10} a zejména $PM_{2,5}$) a na ně vázanými perzistentními organickými polutanty (POP), zejména polycyklickými aromatickými uhlovodíky (PAU). Významný podíl na znečištění ovzduší prachem mají sekundární částice vznikající z prekurzorů v ovzduší, za které jsou považovány NO_x, SO_2, NH_3 a VOC. Vývoj emisí suspendovaných částic a jejich prekurzorů je zřejmý z následujícího obrázku.

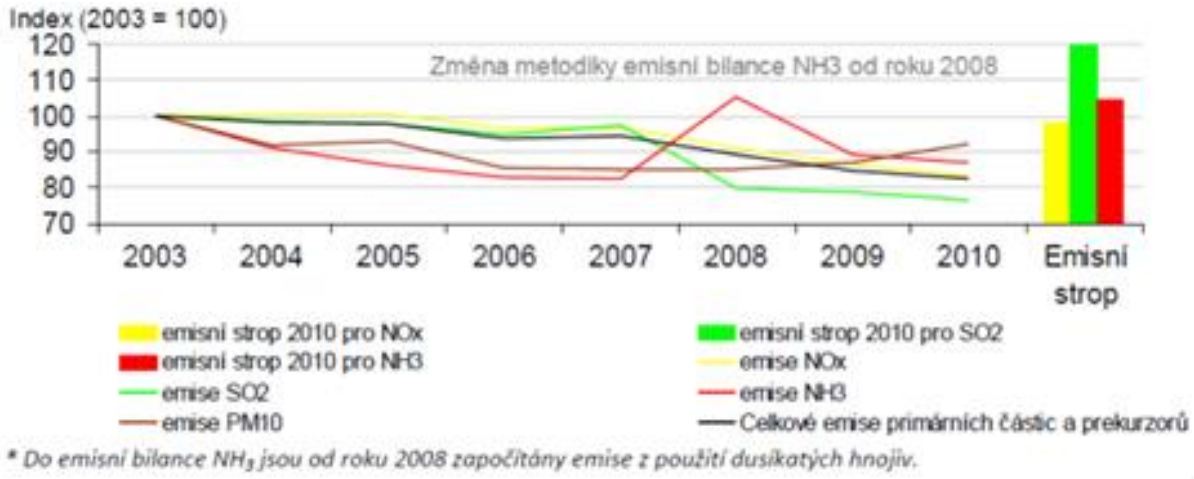

Obrázek 3: ***Graf vývoje emisí primárních částic a prekurzorů sekundárních částic v ČR, 2003-2010 a úroveň národních emisních stropů (pro NO_x, SO_2 a NH_3) pro rok 2010 [index 2003=100]***

(zdroj: ČHMÚ – převzato ze Zprávy o životním prostředí ČR 2008, CENIA)

Rozhodující množství primárních emisí tuhých částic, které jsou nositeli toxikologicky závažného znečištění, zejména polycyklických aromatických uhlovodíků, je do ovzduší vnášeno dopravou (necelých 45 – 50 %), následuje individuální vytápění domácností (cca 30 %), nejméně se na znečištění prachem podílí průmyslové zdroje a veřejná energetika (necelých 20 – 25 %). Podíl průmyslových zdrojů postupně klesá, souběžně s tím narůstá podíl dopravy a vytápění domácností. Tento trend je podporován hospodářskou recesí v posledních letech.

Oxidy dusíku jsou vypouštěny do ovzduší zejména z průmyslových zdrojů (hlavně energetika) a dopravy (dle emisních dat za rok 2009 téměř shodný podíl, cca 48 %). Množství emisí NO_x z ostatních zdrojů je málo významné.

Z hlediska množství emisí SO_2 je nejvýznamnější skupinou zdrojů veřejná a průmyslová energetika, která působí cca 85 % emisí. Téměř celá zbývající část emisí (téměř 15 %) připadá na lokální topeniště v domácnostech, opět se tedy jedná o výrobu energie (energetická koncepce chápe zdroje tepla v rodinných domech jako specifický segment energetiky).

Emise VOC pocházejí především z malých zdrojů znečišťování (hlavně používání rozpouštědel) a dopravy - dohromady necelých 90 % emisí. Amoniak vzniká hlavně při zemědělské činnosti, na průmyslové zdroje připadá málo významný podíl. Doprava a malé zdroje mají na celkové emise NH3 zanedbatelný vliv.

Imisní situace

K hlavním problémům kvality ovzduší v současné době patří znečištění suspendovanými částicemi, přízemním ozonem a polycyklickými aromatickými uhlovodíky (PAU), vyjádřenými jako benzo(a)pyren.

V devadesátých letech dvacátého století byl v ČR patrný klesající trend ve znečištění ovzduší oxidem siřičitým, suspendovanými částicemi PM_{10}, oxidem dusičitým i oxidy dusíku. Na přelomu tisíciletí však došlo k zastavení klesajícího trendu a do roku 2003 koncentrace uvedených znečišťujících látek naopak vzrostly, v případě oxidu siřičitého jen velmi mírně.

Vzhledem k rostoucí dopravě (včetně transitu) rostou imisní koncentrace NO_x, trvale jsou na významné části území ČR překračovány limity pro troposférický ozon a v některých městech rostou také koncentrace PM_{10}. V blízkosti silně frekventovaných komunikací se s nárůstem dopravy postupně zvyšují také koncentrace benzenu.

Zejména v některých částech ČR přetrvává významný negativní vliv individuálního vytápění rodinných domů pevnými palivy na imisní koncentrace benzo(a)pyrenu a suspendovaných částic PM_{10} a $PM_{2,5}$. Dle posledního sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) podíl domácností vytápěných pevnými palivy klesl od roku 2001 do roku 2011 z 19,3 % na 15,1 %, průměrně tedy o cca 0,4 % ročně. Naproti tomu spotřeba energie z pevných paliv v domácnostech spíše narůstá (viz např. ČSÚ - Souhrnné energetické bilance v metodice České republiky za roky 2000 až 2010). Tento paradox lze vysvětlit způsobem dotazování při SLDB, kdy je uváděn převažující typ individuálního vytápění rodinných domů. Doplňkové zdroje tepla na pevná paliva v domácnostech, jejichž počet nepřetržitě stoupá (viz MPO, Malá spalovací zařízení na pevná paliva pro domácnosti, Výsledky statistických zjišťování pro rok 2010, listopad 2011) produkují oproti vytápění plynnými nebo kapalnými palivy několikanásobně až řádově vyšší množství emisí, a to i v případě jejich velmi omezeného provozu. Trend podílu těchto zdrojů znečišťování na kvalitu ovzduší je při výše uvedených protichůdných statistických datech obtížně hodnotitelný.

Za uspokojivou lze považovat dosaženou míru znečištění ovzduší oxidem uhelnatým, která se pohybuje trvale hluboko pod úrovní imisních limitů. V případě benzenu dochází k překročení imisních limitů pouze v Ostravě v návaznosti na spolupůsobení vlivu automobilové dopravy a výroby koksu, situace se zde v návaznosti na změny v koksárenství postupně zlepšuje.

Důsledkem výše uvedených trendů je skutečnost, že v případě suspendovaných částic po předchozím poklesu nastala stagnace a na řadě míst dokonce nárůst imisních koncentrací. Působení suspendovaných částic frakce PM_{10} a polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU) na lidské zdraví je proto stále v řadě oblastí vysoké, překračuje imisní limity a představuje zvýšené zdravotní riziko (imisní limit pro benzo(a)pyren je často překračován několikanásobně). Zdravotní rizika vyplývající z vystavení obyvatel účinkům SO_2, NO_x, těkavých organických sloučenin (VOC), a kovů (zvláště olova) ve venkovním ovzduší se v posledních 15 letech postupně snížila. V případě příklonu k použití uhlí pro individuální vytápění domácností vyvolaného snížením cenové dostupnosti ušlechtilejších paliv hrozí zvýšení lokálních

imisních koncentrací SO_2 a těžkých kovů, zejména v menších obcích, kde může mít vytápění domácností dominantní emisní podíl. Znečištění ovzduší suspendovanými částicemi frakce PM_{10} zůstává jedním z hlavních problémů znečištění venkovního ovzduší ČR, zejména z důvodu přítomnosti toxikologicky závažného znečištění na povrchu prachových částic. Nejvíce zatíženou oblastí je Ostravsko a navazující část pánevní oblasti Moravskoslezského kraje, kde ke zhoršení imisní situace přispívá kromě kumulace místního těžkého průmyslu, lokálních topenišť a dopravy také dálkový přenos znečištění z Polska.

Další ohniska znečištění ovzduší v ČR jsou vázána na:

- velká města s rozvinutou automobilovou dopravou,
- Podkrušnohorskou pánev, kde zhoršenou situaci způsobuje komplex vlivu průmyslu, zejména vysoké koncentrace energetických závodů, povrchové těžby uhlí a lokálního vytápění domácností,
- Kladensko s podobnými faktory jako na Ostravsku, ale působícími s nižší intenzitou a bez příspěvku znečištění z Polska,
- údolní oblasti s vyšším zalidněním (typicky podhorské kotliny s menšími městy nebo nahloučením menších obcí), kde dominuje vliv lokálního vytápění domácností.

Měření imisních koncentrací je prováděno především buď ve velkých sídlech, nebo naopak v pozaďových lokalitách (neznečištěné, obvykle horské oblasti, pokud možno dostatečně vzdálené od vlivů lidské činnosti). S vysokou pravděpodobností lze proto očekávat, že zvýšené koncentrace řady látek se vyskytují i v malých obcích, kde měření není prováděno, a ve kterých v České republice žije poměrně značná část populace. Jedná se zejména o koncentrace suspendovaných částic, PAU a těžkých kovů. Zásadní vliv na znečištění ovzduší zde má geomorfologie území a způsob vytápění, role průmyslu a dopravy je v sídlech této velikosti obvykle nevýznamná.

Podle dříve platného zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění, bylo prováděno každoroční hodnocení kvality ovzduší ČR a byly vymezovány oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO), tj. takové oblasti, ve kterých je překročen imisní limit pro ochranu zdraví lidí pro alespoň jednu z hlavních znečišťujících látek (jedná se o NO_2, SO_2, CO, PM_{10}, Pb, As, Cd, Ni a benzen).

V současné době jsou imisní limity pro zásadní znečišťující látky v ovzduší stanoveny Přílohou 1 zákona č. 201/2012 Sb. Za účelem snížení nejistoty vyvolané meziročním kolísáním klimatických podmínek je oblast překročení imisních limitů konstruována na základě 5-ti letých průměrů koncentrací.

Oblast s překročením limitů pro lidské zdraví vymezuje především znečištění ovzduší prachem, kritickým parametrem jsou z tohoto hlediska denní maxima koncentrací suspendovaných částic PM_{10}. Hodnota imisního limitu

pro nejvyšší denní koncentrace PM_{10} může být překročena 35x za rok. Plošné rozložení 36. nejvyšších koncentrací suspendovaných částic PM_{10} dokumentuje mapa na obrázku 4.

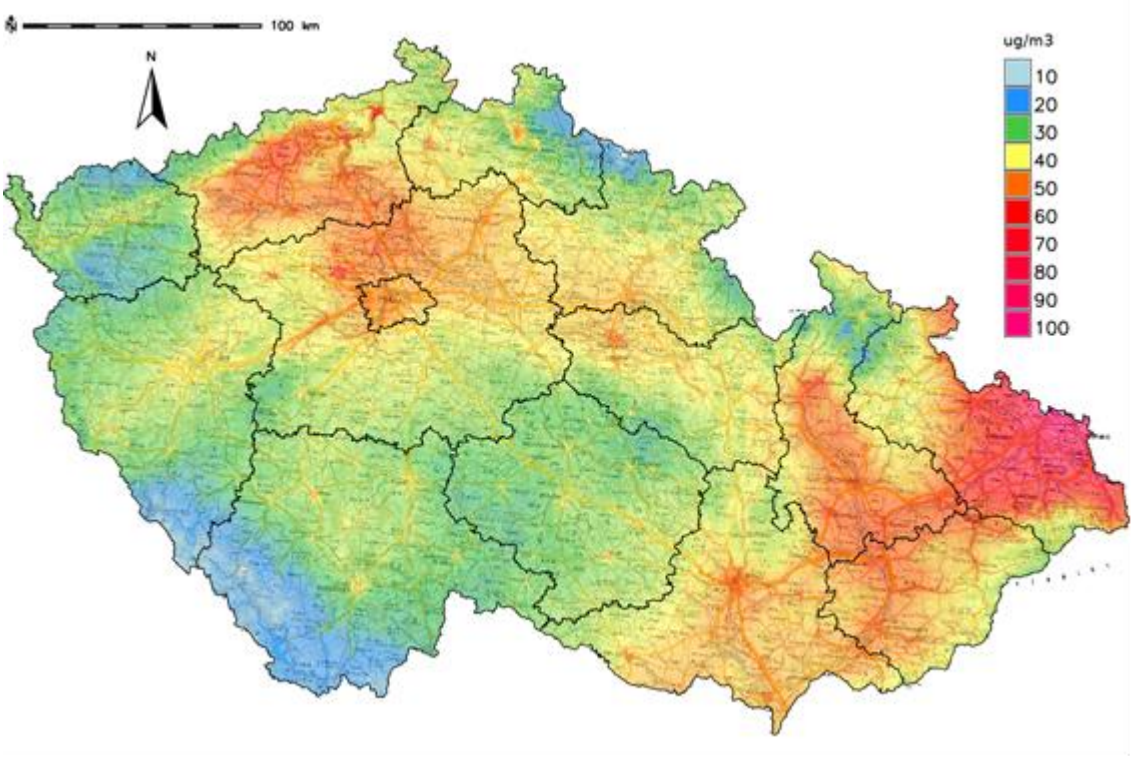

Obrázek 4: ***Pětiletý průměr 24 hodinových koncentrací suspendovaných částic PM_{10} za období 2008-2012 (36. nejvyšší denní hodnoty)***
(zdroj: ČHMÚ)

Souhrnná mapa oblastí ČR s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví (týká se NO_2, SO_2, PM_{10}, $PM_{2,5}$, benzo(a)pyrenu, As, Pb, Ni, Cd a benzenu) je znázorněna na obrázku 5.

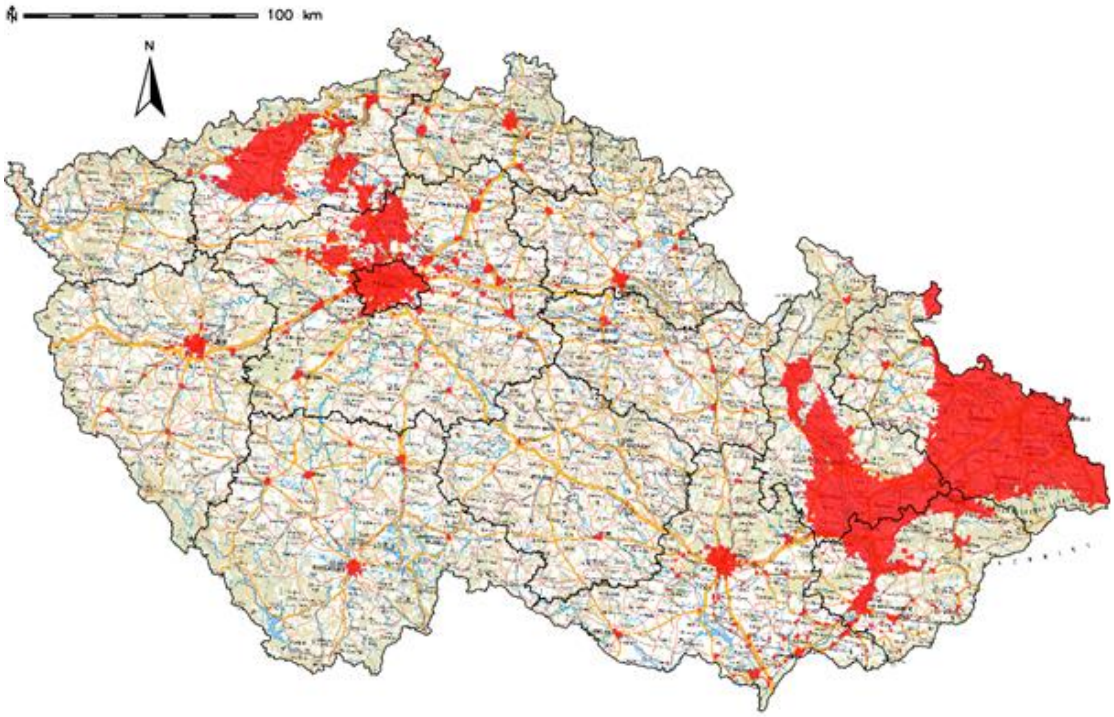

Obrázek 5: ***Mapa oblastí ČR s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví dle pětiletých průměrů koncentrací za období 2008-2012*** *(zdroj: ČHMÚ)*

Motorem zásadního zlepšení kvality ovzduší před rokem 2000 byla celková ekologizace energetiky a těžkého průmyslu spolu s doznívajícím útlumem výroby. Od roku 2000 se již technologie používané v průmyslu v ČR zásadně emisně neliší od okolních vyspělých zemí EU, modernizační proces se proto s ohledem na konkurenceschopnost zpomalil. Průmyslové podniky již v současnosti vykazují emise v intervalu hodnot BAT.

Pozitivní trend průmyslových emisí je spolehlivě nastaven platnou legislativou (EIA, IPPC, zákon o ovzduší a jejich průběžná aktualizace dle legislativy EU). Další snižování emisí v průmyslu již většinou naráží na současné technické limity, a tudíž i vysoké náklady, a nelze od něj očekávat obdobně skokové zlepšení, jaké proběhlo v 90. letech minulého století. Až na specifické lokální výjimky v závětří největších průmyslových závodů již průmysl není určujícím faktorem kvality ovzduší a jeho role bude stále menší.

Naopak v ČR existují skupiny zdrojů znečišťování, které za posledních 20 let neprošly prakticky žádnou modernizací a jejich emise zůstávají na vysoké úrovni, naprosto nesrovnatelné s podmínkami v sousedních vyspělých zemích EU. Jedná se o lokální topeniště v rodinných domech využívající tuhá paliva. Významné zlepšení kvality ovzduší, které přinesla státem podporovaná plynofikace obcí, je již minulostí a bez dalších masivních modernizačních opatření nelze žádoucí pokles emisí z domácností očekávat. Naopak je nutno monitorovat a případně reagovat na potenciální hrozbu

návratu části domácností k vytápění pevnými palivy vedenou ekonomickými důvody.

Ve srovnání s průmyslovými zdroji jsou dlouhodobě podceňována opatření ke zmírnění negativních vlivů dopravy na ovzduší, která je dominantním faktorem kvality ovzduší v centrech měst. Aktivity ke snižování emisí z dopravy ve většině případů narážejí na jejich vysokou ekonomickou náročnost (budování dopravní infrastruktury) a/nebo na nedostatečnou připravenost opatření směřujících ke snižování intenzit silniční dopravy (zvyšování dostupnosti a komfortu hromadné silniční a železniční dopravy a nákladní železniční dopravy, multimodální překladiště, nízkoemisní zóny atd.).

2.2.3 Emise skleníkových plynů

Výsledky inventarizace skleníkových plynů za období 1990 až 2011 jsou v základním sektorovém členění uvedeny v Tabulce 1. Jak je zřetelné z této tabulky, celkové emise skleníkových plynů včetně emisí souvisejících s využíváním půdy LULUCF (tzn. land use, land-use change and forestry) poklesly v ČR z 192,42 mil. tun $CO_{2ekv.}$ v roce 1990 na 125,54 mil. tun $CO_{2ekv.}$ v roce 2011. Emise bez LULUCF poklesly z 196,04 mil. tun na 133,49 mil. tun $CO_{2ekv.}$, takže vzhledem k referenčnímu roku 1990 došlo ke snížení národních emisí o 31,91 %. V emisní inventuře jsou též zahrnuty emise HFC, PFC a SF6 (tzv. F-plyny). Podíly emisí jednotlivých plynů na celkových emisích skleníkových plynů (bez LULUCF) byly v roce 2011 85,6 % pro CO_2, 7,7 % pro CH_4, 5,8 % pro N_2O a 0,9 % pro F-plyny.

Tabulka 1: Celková inventura skleníkových plynů za období 1990-2011 (Zdroj: ČHMÚ)

Agregované emise CO_2 ekvivalentu v sektorovém členění	1990 (Gg)	1995 (Gg)	2000 (Gg)	2005 (Gg)	2010 (Gg)	2011 (Gg)
Energetika	156765	123652	119603	120084	113328	109515
A. Spalování paliv	147807	116806	114437	115468	109073	105297
1. Energetický průmysl	57967	60745	59570	61158	58905	58424
2. Zpracovatelský průmysl a stavebnictví	46754	27869	27285	23301	19438	17943
3. Doprava	7756	9895	12364	17944	17424	17255
4. Instituce, domácnosti, společnosti, ostatní sektory	33702	17086	13955	11946	12198	10559
5. Ostatní	1628	1211	1262	1119	1108	1116
B. Fugitivní emise z paliv	8958	6846	5166	4616	4255	4217
1. Pevná paliva	8057	6166	4457	3912	3529	3538
2. Ropa a zemní plyn	902	681	709	704	726	679
Průmyslové procesy	19603	13188	13561	12979	12026	11791
A. Minerální produkty	4833	3605	4172	3860	3429	3827
B. Chemický průmysl	2033	1888	1880	1674	1111	1090
C. Výroba kovů	12660	7619	7096	6755	5973	5679
D. Ostatní produkty	NA	NA	NA	NA	NA	NA
E. Výroba F-plynů	NO	NO	NO	NO	NA,NO	NA,NO
F. Spotřeba F-plynů	78	76	413	690	1514	1194

G. Ostatní	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Použití rozpouštědel a dalších látek	765	596	569	514	492	469
Zemědělství	16233	10332	9095	8385	7965	8065
A. Enterická fermentace	4219	2632	2241	2094	1999	2003
B. Hospodaření s hnojem	2710	1742	1544	1236	1079	1043
C. Pěstování rýže	NO	NO	NO	NO	NO	NO
D. Zemědělské půdy	9304	5959	5310	5054	4886	5019
E. Řízené vypalování savan	NO	NO	NO	NO	NO	NO
F. Polní spalování zemědělských organických zbytků	NO	NO	NO	NO	NO	NO
G. Ostatní	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Využití území, změny ve využití území a lesnictví (LULUCF)	-3618	-7210	-7524	-6686	-5488	-7959
A. Lesní půdy	-4947	-7267	-7491	-6625	-5410	-7903
B. Zemědělské půdy	1337	289	210	152	139	154
C. Zatravněné půdy	-128	-331	-419	-388	-371	-329
D. Mokřiny	23	10	28	20	34	32
E. Osídlená území	86	88	127	155	118	87
F. Ostatní půda	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO
G. Ostatní	12	1	21	1	2	0
6. Odpady	2673	2908	3058	3297	3612	3656
A. Skládkování pevného odpadu	1663	2020	2253	2408	2708	2745
B. Nakládání s odpadní vodou	987	815	741	710	720	721
C. Spalování odpadů	24	72	64	179	183	191
D. Ostatní	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Jiné (nutno specifikovat)	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Celkové emise včetně LULUCF	192421	143466	138362	138574	131934	125536
Celkové emise bez emisí/propadů CO2 z LULUCF	196039	150676	145886	145259	137423	133496
Položky vykazované zvlášť:						
Emise v mezinárodním prostoru	568	605	644	1066	1040	1031
Mezinárodní letecká doprava	568	605	644	1066	1040	1031
Mezinárodní námořní doprava	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO
Multilaterální operace	NO	NO	NO	NO	NO	NO
Emise CO_2 z biomasy	2368	4593	5354	7181	10692	11259

Z hlediska podílů a vývoje podílů jednotlivých plynů či jejich skupin na celkových emisích skleníkových plynů v jednotlivých letech jsou rozdíly v jednotlivých letech minimální. Lze pozorovat trend poklesu podílu metanu v důsledku poklesu fugitivních emisí a emisí ze sektoru Zemědělství a nárůst podílů tzv. F-plynů (HFC, PFC a SF6) jako výsledek procesu, kdy jsou používány jako náhrada za škodlivější freony poškozující ozonovou vrstvu Země (regulované Montrealským protokolem) v chladírenství a jejich uplatňování v moderních technologiích. Nejvýznamnějším skleníkovým plynem je oxid uhličitý s podílem 84,7 % na celkových emisích, následovaný metanem 8,2 %, oxidem dusným 6,2 % a F-plyny 1 % (dle stavu v roce 2011, emise jsou uvažovány včetně LULUCF).

U oxidu uhličitého, který je nejvýznamnějším antropogenním skleníkovým plynem, mezi roky 1990 a 2011 došlo k jejich poklesu o 34 % a podílely se na něm zejména sektory Zpracovatelský průmysl a stavebnictví a Ostatní sektory (domácnosti, instituce a služby), které patří do sektoru Energetika. Pokles emisí při spalování paliv v sektoru Zpracovatelského průmyslu a stavebnictví na začátku 90. let byl dán útlumem a restrukturalizací některých průmyslových odvětví, ke konci období byl pokles emisí způsoben především úsporami a zaváděním nových technologií. Snížení emisí v Ostatních sektorech lze připsat na vrub hospodárnějšího využití energií (zvyšování energetické účinnosti, zateplování budov apod.). Opačný trend vykazuje Doprava, kde je od roku 1990 patrný více než dvojnásobný nárůst (2,5krát), což je dáno obecně rozvojem dopravy, zejména individuální automobilové dopravy a silniční nákladní dopravy. Pozitivně se na vývoji emisí projevuje trend klesajícího podílu tuhých paliv a nárůst podílu zemního plynu. V posledních letech však dochází k výraznému růstu cen plynu, což v některých lokalitách vedlo k přechodu na využívání jiných druhů paliv.

U emisí metanu poklesl jejich podíl v rámci celkových agregovaných emisí skleníkových plynů od roku 1990 z 9,3 % na 8,2 % v roce 2011. V období 1990 – 2011 došlo ke snížení emisí metanu o 42,6 %, které bylo způsobeno zejména poklesem těžby uhlí a poklesem stavu hospodářských zvířat. Následující obrázek zobrazuje podíly jednotlivých sektorů na celkových emisích CH_4 v ČR.

2.2.4 Voda

Využívání vodních zdrojů

Jak vyplývá z dat za rok 2012, pokračuje pozitivní trend snižování odběrů a spotřeby vody. Podílejí se na tom zejména odběry z povrchových vod. Odběry z podzemních vod stagnovaly. Oproti roku 2011 došlo k nejvýraznějšímu snížení odběrů pro energetiku (o 7,8 %). Poklesla i celková spotřeba vody v domácnostech (88,1 l/obyv. za den) a ztráty vody v trubní síti (19,3 % v roce 2012 oproti 25 % v roce 2000). Dále roste počet obyvatel připojených k vodovodní síti.

Ve struktuře odběrů vody meziročně vzrostly pouze odběry pro zemědělství (11,1 %) a dále odběry pro průmysl (5,0 %). Z celkových odběrů vody jsou nejvyšší odběry uskutečňovány pro energetiku (45,7 %, 840,7 mil. m^3 v roce 2012). V naprosté většině se jedná o odběry vody pro průtočné chlazení parních turbín, a tak je 99,8 % odběrů pro energetiku (839,2 mil. m^3) uskutečňováno z povrchových vod.

Naopak největší objem odběrů z podzemních zdrojů (312,4 mil. m^3, 82,3 %) je využíván vodovody pro veřejnou potřebu jako zdroj pro výrobu pitné

vody. V roce 2012 bylo v ČR 50,0 % pitné vody vyrobeno z podzemních zdrojů. Za účelem úpravy a rozvodů vody pro veřejnou potřebu je uskutečňována celkově třetina veškerých odběrů v ČR. Tyto odběry od roku 2000 poklesly o 20,8 %, což souvisí s poklesem poptávky po pitné vodě způsobeným růstem cen a tím i úsporami v domácnostech a v průmyslu.

Celkově třetím největším odběratelem vody (resp. povrchové vody) byl v roce 2012 průmysl (15,8 %, 290,4 mil. m3). Na odběry vody pro průmysl má obecně vliv nejen zavádění nových šetrnějších technologií výroby, a to z důvodů environmentálních a úsporných, ale i ekonomický vývoj v sektorech s nejvyššími odběry (potravinářský, chemický a papírenský průmysl).

Stabilně nízké odběry vykazuje zemědělství (2,4 % z celkových odběrů v roce 2012), které v případě rostlinné výroby z velké míry vystačí s vodou dodávanou srážkami, a meziroční kolísání odběrů je závislé na průběhu teplot a množství srážek během vegetační sezony.

Kvalita vod

Ve všech hodnocených ukazatelích jakosti vody došlo v dlouhodobém pohledu k pozitivním trendům v povrchových vodách. Málo uspokojivá je obecně situace ohledně eutrofizace stojatých a tekoucích vod a je třeba trvale snižovat zátěž vod živinami, zejména sloučeninami fosforu.

Za posledních 20 let se ve vodních tocích ČR podařilo nejvíce zredukovat znečištění BSK_5 a P_{celk}, jejichž průměrná koncentrace v roce 2012 tvořila 44 %, resp. 47 % hodnoty z roku 1993. Koncentrace organických látek ($CHSK_{Cr}$) a především $N\text{-}NO_3^-$ za toto období nepoklesly tak výrazně, ale i přesto tvoří ca 58 %, resp. 85 % hodnoty z roku 1993.

Ke snižování průměrné koncentrace organického znečištění ve vodních tocích, které pochází především z komunálních odpadních vod, přispívá nejen snižování produkce tohoto typu znečištění, ale také lepší účinnost ČOV. Dlouhodobě objemově nejvíce produkovaného a následně z ČOV do vodních toků vypouštěného znečištění ze čtyř výše zmiňovaných ukazatelů je $CHSK_5$, a to i přesto, že účinnost jeho odstraňování v ČOV je velmi vysoká (94,6 % v roce 2012). Účinnost odstraňování znečištění v ukazateli BSK_5 je ještě vyšší (98,1 %). Konečná koncentrace organického znečištění charakterizovaná jako $CHSK_{Cr}$ v tocích ČR tak v roce 2012 dosáhla 17,81 mg/l a BSK_5 2,7 mg/l , přičemž meziročně nedošlo ke změně v koncentracích.

Z dlouhodobého pohledu se snižuje i průměrná koncentrace celkového fosforu, která v roce 2012 dosáhla ve vodních tocích 0,15 mg/l. Důvodem pozitivního dlouhodobého vývoje je skutečnost, že část znečištění fosforem pochází z bodového znečištění, které prochází čištěním a jehož objem se obecně snižuje. Pokles vnosu fosforu byl podpořen i omezením používání fosfátů v pracích prostředcích (od roku 2006) a v posledních letech i nižším objemem aplikovaných fosforečných hnojiv v zemědělství. Přesto podstatná

část fosforu v současnosti pochází z plošných zdrojů znečištění (hnojení zemědělské půdy).

Koncentrace dusičnanového dusíku ve vodních tocích oproti ostatním ukazatelům tak výrazně neklesla a od roku 2003 má spíše kolísající trend. Díky nižší průměrné účinnosti odstraňování dusíku (74,8 % v roce 2012) a vyššímu objemu vypouštěného anorganického dusíku z bodových zdrojů, není pokles znečištění vodních toků dusíkatými látkami tak jednoznačný jako např. u fosforu. Zemědělství je zdrojem i dalších znečišťujících látek, především pesticidů. Mezi pesticidy významně zatížené oblasti patří díky zemědělství povodí řek: Sázava, Želivka, Úhlava, Radbuza.

Zdroje znečištění

Z dlouhodobého pohledu pokračuje trend ve snižování znečištění vypouštěného z bodových zdrojů. Tento trend se projevuje i v posledním meziročním srovnání. Emise BSK_5 poklesly od roku 1993 o 93,9 %, $CHSK_{Cr}$ o 87,1 %, NL o 90,9 %. Emise $N_{anorg.}$ se od roku 2003 snížily o 25,4 % a P_{celk} o 33,6 %.

Celkové množství odpadních vod vypouštěných z bodových zdrojů v posledních deseti letech stagnuje. Struktura bodových zdrojů odpadních vod koresponduje se strukturou odběratelů a za posledních 10 let se výrazně nezměnila. Největší podíl zaujímá vypouštění veřejnými kanalizacemi (44,3 % a 835,7 mil. m^3) a energetikou (37,4 % a 704,7 mil. m^3). Tyto vody představují významné bodové zdroje znečištění, a to především organického.

Oproti tomu vody vypouštěné energetickým sektorem tvoří téměř výhradně odpadní vody z průtočného chlazení, které ovlivňují pouze teplotu a kyslíkový režim vody. Dalším významným zdrojem znečištění jsou průmyslové odpadní vody (14,2 % a 268,1 mil. m^3), které jsou zdrojem nejen organického znečištění, ale i znečištění např. těžkými kovy a specifickými organickými látkami. Specifickým znečišťovatelem povrchových vod je zemědělství, které vypouštělo v roce 2012 sice pouze 0,4 % objemu odpadních vod vypouštěných z bodových zdrojů (6,6 mil. m^3), ale patří v ČR mezi významné zdroje znečištění. Většina znečištění pocházejícího ze zemědělství se totiž do povrchových vod nedostane z bodových zdrojů, ale jako plošné znečištění splachem ze zemědělské půdy. Tento druh znečištění není plošně evidován, ale výrazně se promítá do výsledné jakosti povrchové vody, zejména v malých vodotečích.
V současné době ovlivňuje vývoj vypouštěného znečištění především efekt rozsáhlé výstavby a modernizace ČOV určených nejen pro čištění komunálních, ale i průmyslových vod.

Čištění odpadních vod

V posledním meziročním srovnání (2011/2012) došlo ke zpomalení růstu podílu obyvatel připojených na kanalizaci zakončenou ČOV. Pokračuje

zvyšování počtu obyvatel připojených na veřejnou kanalizaci, v roce 2012 bylo 82,5 % obyvatel ČR připojeno na veřejnou kanalizaci, z čehož 94,9 % na kanalizaci zakončenou ČOV. Oproti předchozímu roku se o 3,0 % snížil objem odpadních vod vypouštěných do kanalizace (bez vod srážkových). Celkem 97,3 % odpadních vod vypouštěných do kanalizace bylo čištěno. Dále pokračuje zvyšování celkového počtu ČOV, a to především těch s terciárním čištěním. Průměrná účinnost ČOV se pohybuje mezi 74,8 – 98,1 %.

Celkový počet ČOV pro veřejnou potřebu v ČR se oproti roku 2000 zdvojnásobil na 2 318. Jejich celková kapacita se z důvodu rekonstrukce starších ČOV mírně snížila (o 3,7 %), ovšem postupně poklesl i objem odpadních vod vypouštěných do kanalizace. V současné době mají všechny aglomerace nad 10 000 EO zajištěno terciární čištění, i když ne všechny plní požadavky směrnice na limity jakosti vypouštěných odpadních vod. Do konce roku 2012 stále nebylo vyřešeno čištění odpadních vod u všech aglomerací s počtem EO nad 2 000 tak, jak je požadováno směrnicí Rady 91/271/EHS, ale v průběhu roku 2013 došlo k dokončení výstavby nových ČOV a k rekonstrukci nebo rozšíření stávajících ČOV.

Odpadní vody produkované 21,6 % obyvatel nebyly v roce 2012 přímo čištěny v ČOV, ale byly shromažďovány v žumpách, septicích a jiných zařízeních, odkud byly k čištění následně převezeny nebo byly bez řádného čištění vypouštěny přímo do vodních toků.

2.2.5 Půda a horninové prostředí

Významným rizikem je antropogenně podmíněná zrychlená eroze zemědělské půdy. Náchylnost půdy k erozi je dána přírodními faktory (klimatické podmínky, půdní poměry, morfologie reliéfu, vegetační poměry). Lidská činnost je spouštěcím faktorem zrychlené eroze i na jinak erozně neohrožených pozemcích. Antropogenně zrychlená eroze může mít oproti přirozenému procesu eroze relativně vysokou rychlost, naopak vznik půdy (pedogeneze) je vždy procesem velmi pomalým.

Nejčastější příčinou zrychlené eroze zemědělské půdy je nevhodný způsob hospodaření, jako např. masivní zcelování pozemků, pěstování rozsáhlých monokultur, obhospodařování půdy bez ohledu na svažitost pozemků a další fyzickogeografické podmínky, příp. i nevhodné využití půdy pro pěstování energetických plodin (např. kukuřice).

Vodní erozí v ČR je potenciálně ohrožena zhruba polovina zemědělské půdy. Škody způsobené erozí se také projevují i na znečištění vodních zdrojů, zanášení vodních nádrží a ve škodách ekonomických (splach hnojiv a přípravků na ochranu rostlin, zanášení meliorační a kanalizační sítě, ztráta osiv a sadby). Právě splach půdních částic a na nich vázaných živin a dalších

chemických látek představuje významné znečištění povrchových toků a vodních nádrží.

Větrnou erozí je v ČR ohroženo cca 10 % zemědělské půdy. Mimo ztráty nejúrodnějších částí půdního profilu a zhoršování fyzikálně-chemických vlastností půdy poškozuje větrná eroze klíčící rostliny, znečišťuje ovzduší (PM_{10}) a způsobuje škody na infrastruktuře navátím ornice.

Vývoj stavu ZPF

Ke konci roku 2012 největší část území ČR pokrývala orná půda (38 %), 33,8 % území je les, 15,6 % tvoří ostatní zemědělské pozemky (zejména trvalé travní porosty), 10,6 % území představují zastavěné a ostatní plochy a 2 % vodní plochy. Podíl zemědělského půdního fondu (ZPF) na půdním fondu ČR je 53,6 %.

Vývoj skladby zemědělského půdního fondu ČR je z environmentálního pohledu příznivý, dochází k poklesu výměry intenzivně obhospodařované orné půdy (za období 2000-2012 o 2,9 %) a naopak narůstá plocha trvalých travních porostů (za období 2000-2012 o 3,2 %), které mají stabilizační funkci.

Celková výměra zemědělské půdy zvolna klesá, v letech 2000-2012 se jednalo o ztrátu 55,5 tis. ha (1,3 %). Přibližně polovina záborů zemědělské půdy nastala v důsledku nárůstu rozlohy zastavěných a ostatních ploch, které ke konci roku 2012 zaujímaly 10,6 % území ČR a jejich rozsah se zvýšil od roku 2000 o 3,3 % (26,4 tis. ha).

Trendy změn v zastoupení jednotlivých kategorií využití území po roce 2000 jsou charakteristické postupným nárůstem zastavěných a ostatních ploch, lesních pozemků i vodních ploch na úkor zemědělské půdy. V rámci zemědělského půdního fondu (ZPF) klesá výměra orné půdy a postupně se zvyšuje plocha trvalých travních porostů.

Od roku 2000 výměra orné půdy poklesla o 2,9 %. Největší část úbytku orné půdy (cca 47 %) způsobila přeměna orné půdy na trvalé travní porosty, dalších zhruba 32 % z celkového úbytku orné půdy bylo přeměněno na zastavěné a ostatní plochy. Trvalé travní porosty (TTP) se rozšířily od roku 2000 o 3,2 %. Rozsah zastavěných a ostatních ploch, mezi které patří kromě vlastní zástavby i dopravní komunikace a další dopravní infrastruktura, průmyslové areály, dobývací prostory a další kategorie člověkem přetvořeného území, se zvýšil od roku 2000 o 26 366 ha (3,3 %).

2.2.6 Příroda a krajina

Česká republika má díky geografickým a historickým podmínkám poměrně vysokou rozmanitostí krajiny, rostlin a živočichů i typů přírodních stanovišť. Toto bohatství je však vážně narušeno působením člověka. Významně se snižuje velikost populací řady druhů i rozloha jimi obývaného území, dochází

k úbytku a degradaci přírodních stanovišť a významně je narušeno fungování krajiny jako celku.

Krajina

Dlouhodobým vývojem se na většině území ČR vytvořila pestrá krajinná mozaika různých biotopů, která významně přispívala k vysoké biodiverzitě. Značné změny nastaly v souvislosti s odsunem německého obyvatelstva, úplným vysídlením pohraničí po r. 1948 a zejména změnou způsobu zemědělského hospodaření – intenzifikací, scelováním pozemků, odvodňováním krajiny a likvidacím drobných přírodních i antropogenních prvků. Významné části území byly zasaženy těžbou uhlí. V současné době jsou významnými negativními činiteli v krajině zejména intenzivní zemědělství a naopak absence hospodaření v některých územích, rozvoj dopravní infrastruktury a rozšiřující se zástavba (komerční zóny, logistická centra, rezidenční čtvrti…). Stále se tak zvyšuje fragmentace krajiny, snižuje se její průchodnost, ubývá přírodních biotopů vlivem záboru a degradace, dochází k zástavbě volné krajiny. Přetrvává problém narušeného vodního režimu krajiny, chybí drobné krajinné prvky (polní cesty a drobné vodoteče s doprovodnou zelení, meze a remízky, přechodová stanoviště, solitérní dřeviny apod.). Další rizika negativního ovlivnění krajiny vyplývají z tlaků rekreačních činností (motoristické sporty, chatařeni a zahrádkaření, lyžařské a jiné sportovní areály). V posledních 20 letech lze zaznamenat i dílčí pozitivní změny: revitalizace a zprůchodňování vodních toků, zvýšení podílu ekologického zemědělství, snaha o druhově bohatší složení lesních porostů, realizace opatření pro zvýšení ekologické stability a retenční schopnosti krajiny apod. Jedná se však spíše o jednotlivé projekty zatím s nedostatečným rozsahem, celkový trend je spíše negativní.

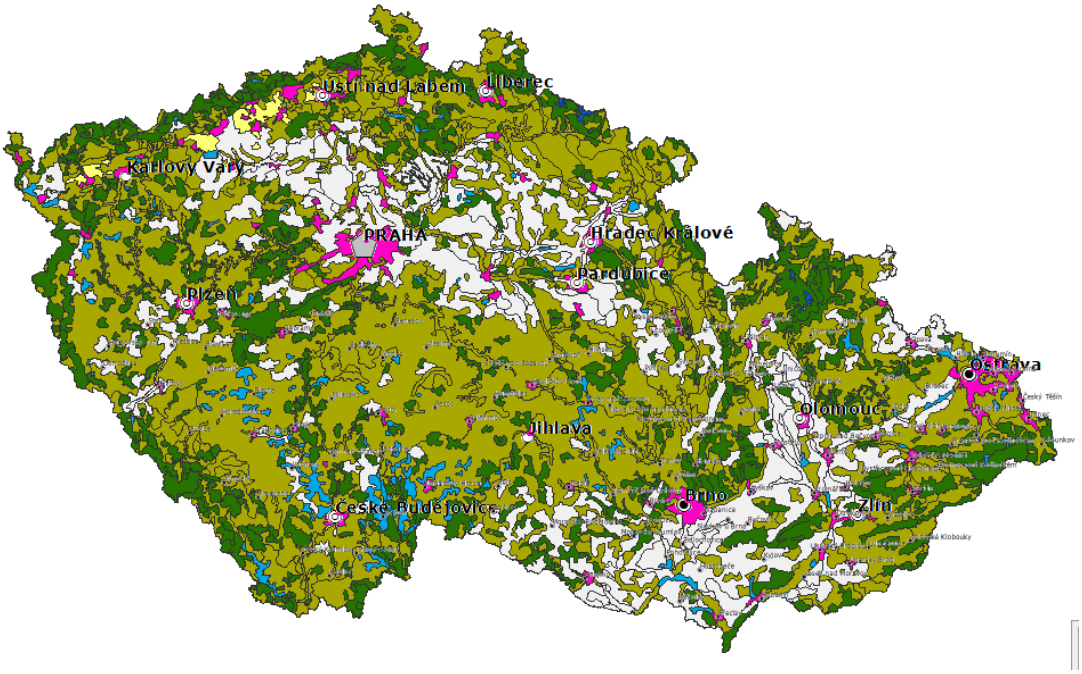

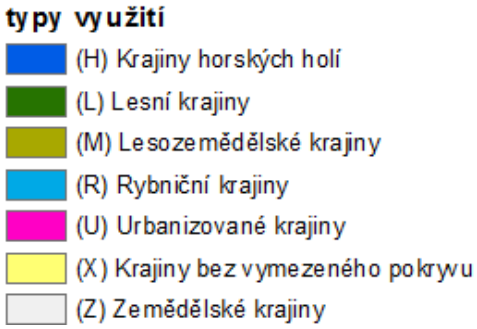

Obrázek 6: ***Rámcové typy krajiny ČR podle využití*** *(zdroj: CENIA)*

Veřejným zájmem je podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, vytvoření územního systému ekologické stability (ÚSES), který zahrnuje ekologicky stabilní, přírodní nebo přírodě blízké části krajiny a tvoří prostor pro výskyt, rozmnožování a migraci širokého spektra druhů organismů. ÚSES se skládá z biocenter, biokoridorů a interakčních prvků a je vymezen na lokální, regionální a nadregionální úrovni. Řada prvků ÚSES zahrnuje vodní toky a vodní plochy. Tento nástroj je však nedostatečně využíván. Řada prvků ÚSES existuje ve skutečnosti jen na plánech, jednotlivé existující funkční prvky nejsou vzájemně propojeny a často je zde tlak na zásahy neslučitelné s cíli ÚSES.

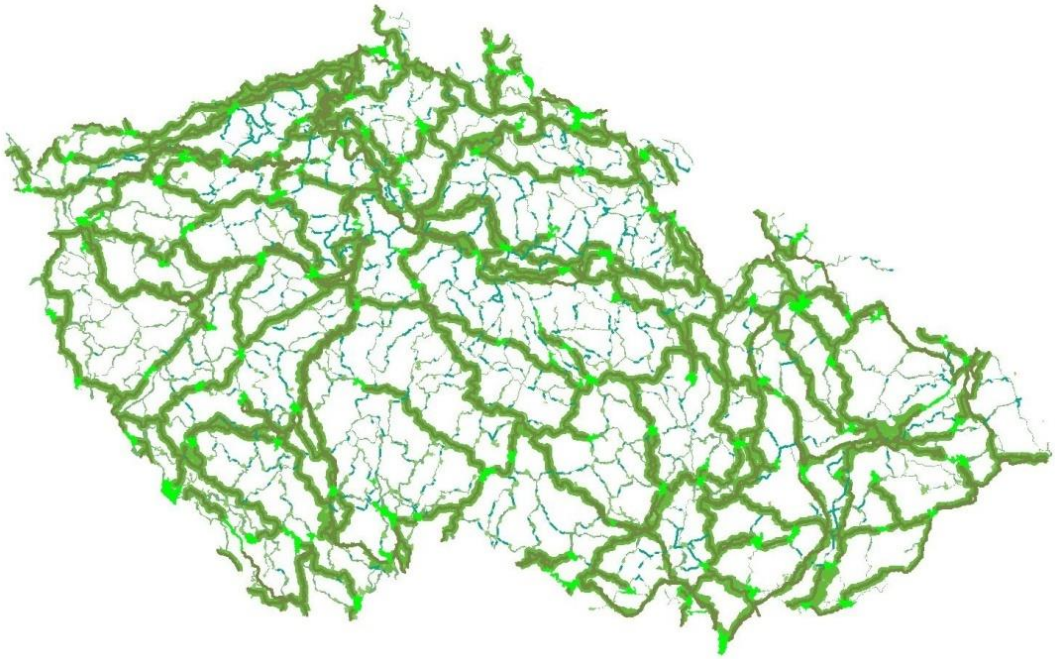

Obrázek 7: ***Nadregionální a regionální ÚSES*** *(zdroj: CENIA)*

Ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny tvoří významný krajinný prvek (VKP) a je chráněna před poškozováním a ničením. VKP ze zákona jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. Další prvky mohou být jako VKP vyhlášeny. Stav VKP rovněž často není z ekologického hlediska uspokojivý.

V souvislosti s pokračující zástavbou, budováním dopravních staveb a vertikálních struktur (vysílače GSM, elektrovody, větrné elektrárny apod.) je třeba zmínit složitou problematiku krajinného rázu. K ochraně krajinného rázu v územích s významnými hodnotami jsou zřizovány přírodní parky s omezením využití území.

Zvláště chráněná území

Zvláště chráněná území zaujímají 15,9 % rozlohy ČR – 12.5 tis. km^2. Jejich jednotlivé kategorie se místy překrývají, a tak 25 chráněných krajinných oblastí má celkovou výměru 10,9 tis. km^2 (13,8 % rozlohy ČR), 4 národní parky 1,2 tis. km^2 (1,5 %) a maloplošná zvláště chráněná území dohromady kolem 1, 2 % rozlohy státu.

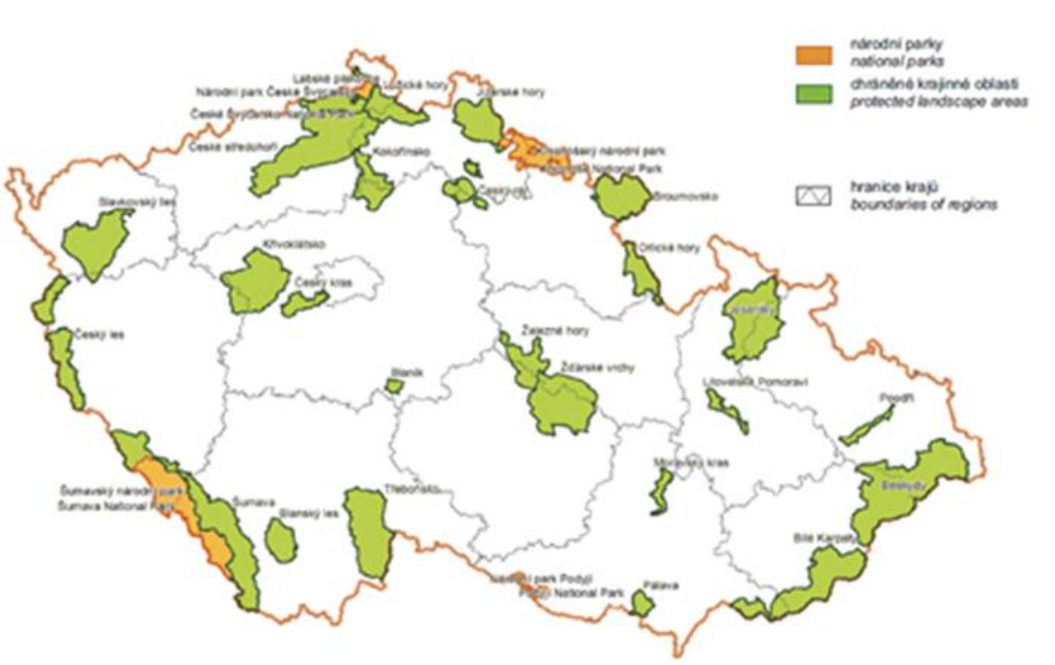

Obrázek 8: ***Velkoplošná zvláště chráněná území v ČR k 31. 12. 2010***
(zdroj: Statistická ročenka životního prostředí ČR 2011, CENIA)

Natura 2000

Významným prvkem ochrany přírody je rovněž celoevropská soustava chráněných území Natura 2000. Na základě současně platné legislativy je v celé České republice v jejím rámci vymezeno 41 ptačích oblastí (PO) a 1 075 evropsky významných lokalit (EVL). To představuje cca 14 % celkové rozlohy ČR. Cílem vyhlašování ZCHÚ je zachování nejhodnotnějších částí přírody a krajiny. Zahrnují zejména přírodní a přírodě blízká stanoviště, ale i antropogenní plochy s významnou biodiverzitou nebo geologickou hodnotou (např. staré lomy).

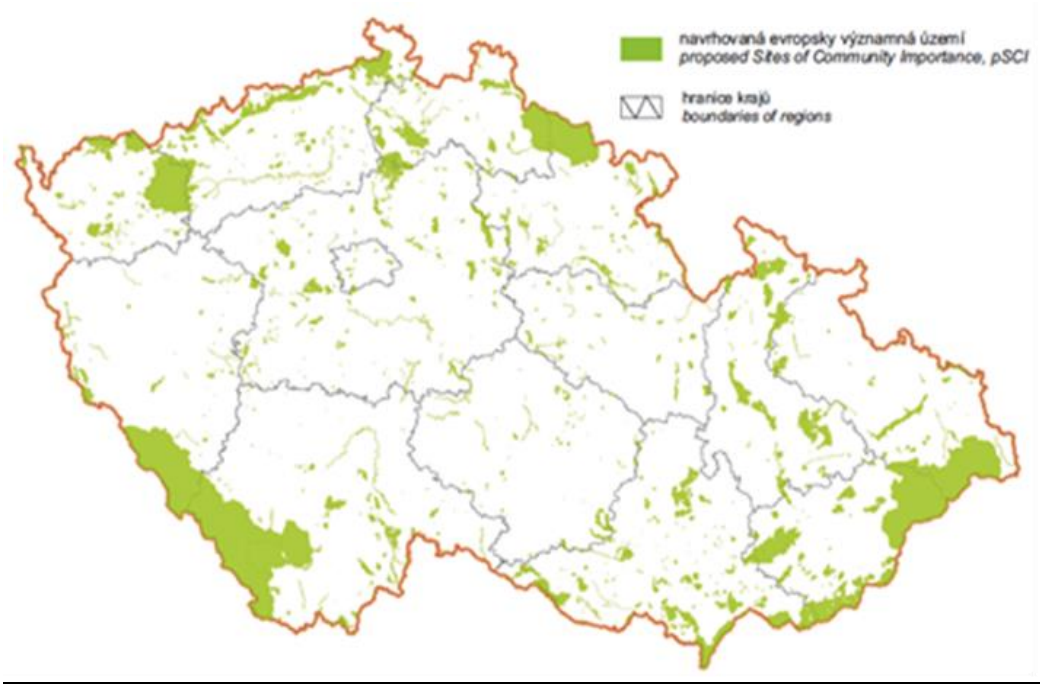

Obrázek 9: Území soustavy natura 2000: Evropsky významné lokality k 31.12.2010

(zdroj: Statistická ročenka ŽP 2011)

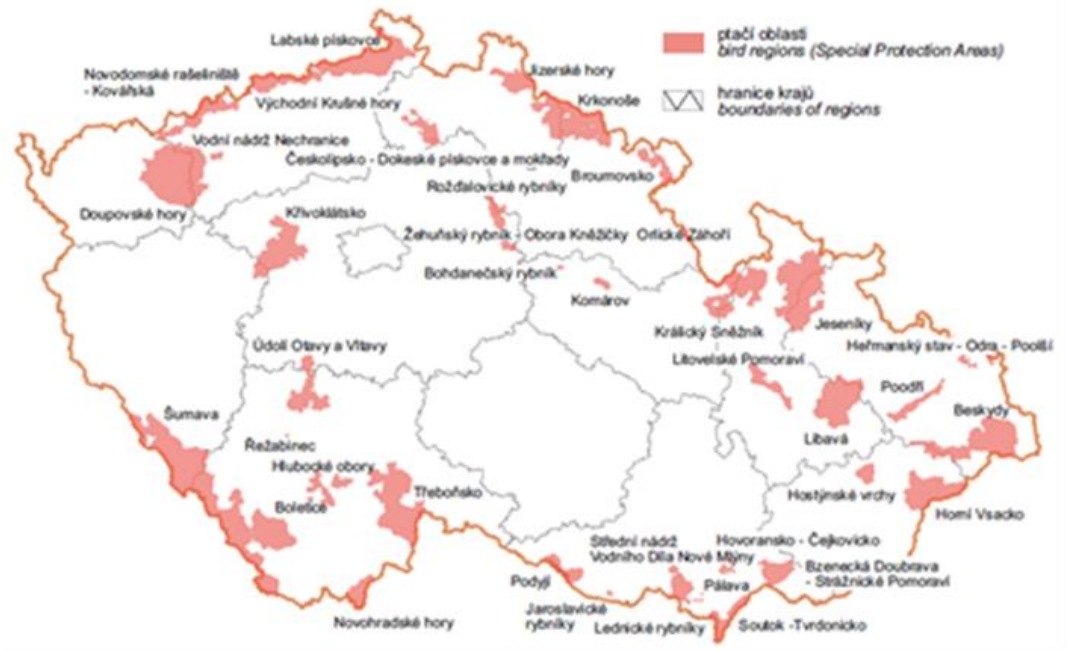

Obrázek 10: Území soustavy natura 2000: Ptačí oblasti k 31.12.2010

(zdroj: Statistická ročenka ŽP 2011)

Množství zvláště chráněných území odpovídá evropskému průměru. Významným problémem řady zvláště chráněných území a území Natura 2000 je ale nedostatek financí a dalších zdrojů pro péči o ně. Zejména velkoplošná ZCHÚ jsou také dlouhodobě pod silným tlakem na větší využití. Hlavními problémy jsou rozvoj sportovních areálů, turistických tras a

turistické infrastruktury, zvyšování ubytovacích kapacit, umisťování zařízení na využití obnovitelných zdrojů energie, dopravní stavby včetně cyklostezek, nevhodné lesnické hospodaření.

Biodiverzita

Z dlouhodobého hlediska je možné pozorovat vymírání některých druhů, a to především vlivem nevhodného hospodářského využívání krajiny. Péče vedoucí k zachování druhů je cílena jak na jednotlivé druhy, tak k zajištění udržení vhodných biotopů a ekosystémů, v nichž tyto druhy žijí. Z výsledků každoročního monitoringu vybraných druhů a biotopů ČR a aktuálních červených seznamů vyplývá, že ohroženo a na ústupu je více jak polovina sledovaných rostlinných a živočišných druhů. Důležité je, že negativní populační trendy ohrožených druhů vesměs nejsou v naprosté většině případů důsledkem přímého využívání, ničení či pronásledování jednotlivých druhů, ale představují následky nevhodného využívání krajiny, jako je např. fragmentace přírodních celků, odvodňování krajiny, intenzifikace zemědělství (v dnešní době hlavně využívání výkonné techniky, chemických látek a plošné unifikace agrotechnických termínů a postupů v důsledku dotační politiky), vymizení některých tradičních způsobů hospodaření či zábor zemědělské a lesní půdy. Dochází rovněž k významnému úbytku přírodních stanovišť vlivem záboru a degradace.

Stále závažnějším faktorem ohrožení biodiverzity na úrovni druhů i celých společenstev je v celosvětovém měřítku i v ČR šíření nepůvodních, invazivních druhů rostlin a živočichů. Invazivní druhy jsou nejen významným konkurentem původních rostlin a živočichů, ale znamenají také riziko přenosu nebezpečných chorob. V souvislosti s probíhající klimatickou změnou je pravděpodobné další zlepšování podmínek pro šíření těchto nežádoucích druhů v ČR.

2.2.7 ENERGETIKA A OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE

Význam obnovitelných zdrojů energie (OZE) v české energetice roste. Každoročně stoupá jimi vyrobené množství energie (viz následující obrázek) i podíl na celkové vyrobené energii v ČR.

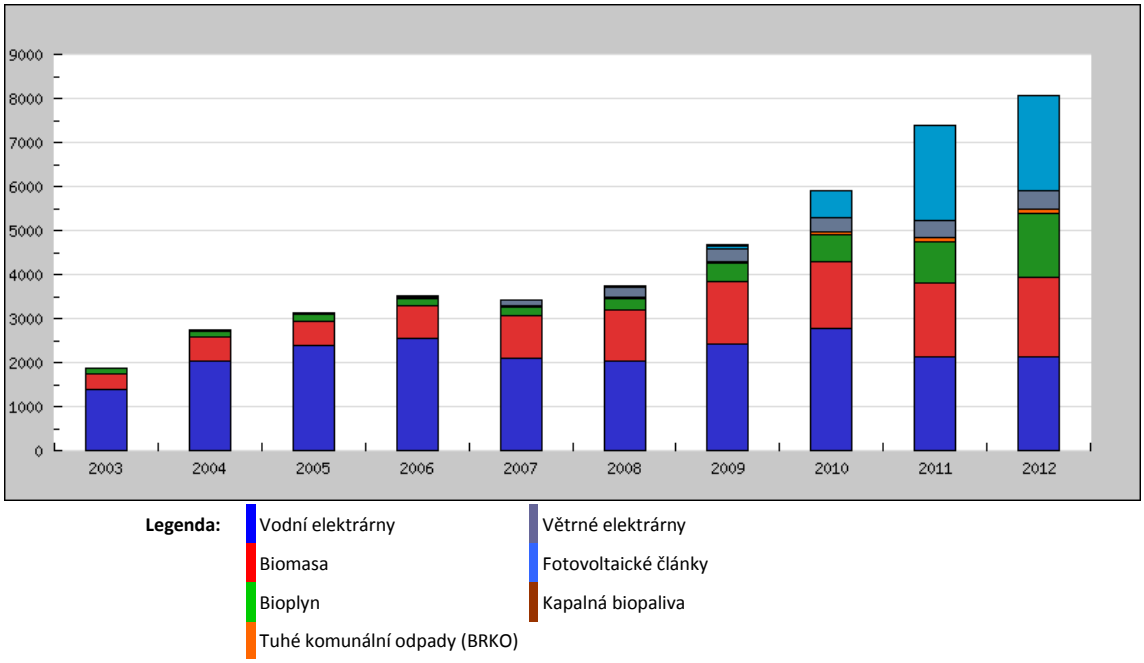

Obrázek 11: Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a z odpadů v ČR [GWh] v letech 2003-2012

(zdroj: CENIA – převzato z ISSaR: Klíčové indikátory ŽP ČR, CENIA)

Struktura výroby elektřiny z OZE je poměrně pestrá a poměr jednotlivých zdrojů se začíná vyrovnávat. Doposud hlavním a největším zdrojem elektřiny z OZE byly v ČR vodní elektrárny, jejich prvenství však v roce 2011 vystřídala elektřina z fotovoltaických elektráren (29,4 % z fotovoltaiky oproti 28,7 % z vodních elektráren). Také výroba elektřiny z biomasy každoročně vzrůstá, její podíl v roce 2011 činil 22,7 %. Ostatní OZE jsou zatím využívány v menším měřítku, jedná se především o výrobu energie z bioplynu (12,6 %), větrných elektráren (5,4 %) a spalování tuhého komunálního odpadu (1,2 %).

V roce 2011 bylo z OZE v České republice vyrobeno 7 410 GWh elektrické energie, což odpovídá 8,5% podílu celkového množství elektřiny vyprodukované v ČR (v roce 2010 byl tento podíl 6,9 %). Oproti roku 2010 tak byl zaznamenán vzestup o 25,5 %. Tento nárůst je způsoben zejména pokračujícím rozvojem fotovoltaiky, jejíž produkce elektřiny meziročně vzrostla z 616 GWh v roce 2010 na 2 182 GWh v roce 2011, tedy přibližně 3,5krát. Zvýšilo se ale i množství elektřiny vyrobené z biomasy (o 12,8 %), větrnými elektrárnami (o 18,5 %), z bioplynu (o 46,9 %) a z odpadů (o 150,5 %). Jediný pokles byl zaznamenán u vodních elektráren, jejichž produkce je závislá na množství srážek. Výroba elektřiny z velkých vodních elektráren byla od roku 2004 na historicky nejnižší hodnotě, meziročně poklesla o 23,8 %.

Náhrada fosilních paliv OZE přispívá k redukci emisí skleníkových plynů i některých znečišťujících látek do ovzduší. Díky skutečnosti, že obnovitelné zdroje pochází z vlastního území, pomáhají také přispět k větší energetické

bezpečnosti a nezávislosti na mezinárodním obchodu s energetickými surovinami. Jejich přínos je však diskutován, neboť jsou zvýhodňovány vůči převládajícím tradičním fosilním zdrojům, ovlivňují ceny energie pro spotřebitele a jejich instalace mohou narušovat socioekonomické a krajinné vazby. Rozsáhlé pěstování energetické biomasy může urychlovat antropogenní erozi a degradaci půdy.

Důsledkem podpory výroby elektřiny z OZE je zvýšení cen elektřiny. To je problematické zejména u velkých odběratelů, např. v hutnictví, chemickém, papírenském nebo sklářském průmyslu. Navýšení cen může ohrožovat jejich konkurenceschopnost či dokonce jejich samotnou existenci.

Výroba tepla z OZE dlouhodobě stoupá, v roce 2011 byl zaznamenán její meziroční nárůst o 4,8 % (viz následující obrázek). Největší podíl je zajišťován prostřednictvím biomasy (85,6 %), kde je rozhodujícím faktorem spotřeba paliv v domácnostech, zejména dřeva. Meziročně vzrostla výroba tepla z biomasy o 2,2 %. Ostatní zdroje se na výrobě tepla podílejí mnohem menším podílem (odpady 5,4 %, bioplyn 4,3 %, tepelná čerpadla 3,9 %, solární termální kolektory 0,8 %). Výraznější meziroční nárůst byl zaznamenán u výroby tepla z bioplynu, a to o 47,8 %, kdy výroba tepla vzrostla z 1 610 TJ v roce 2010 na 2 379 TJ v roce 2011.

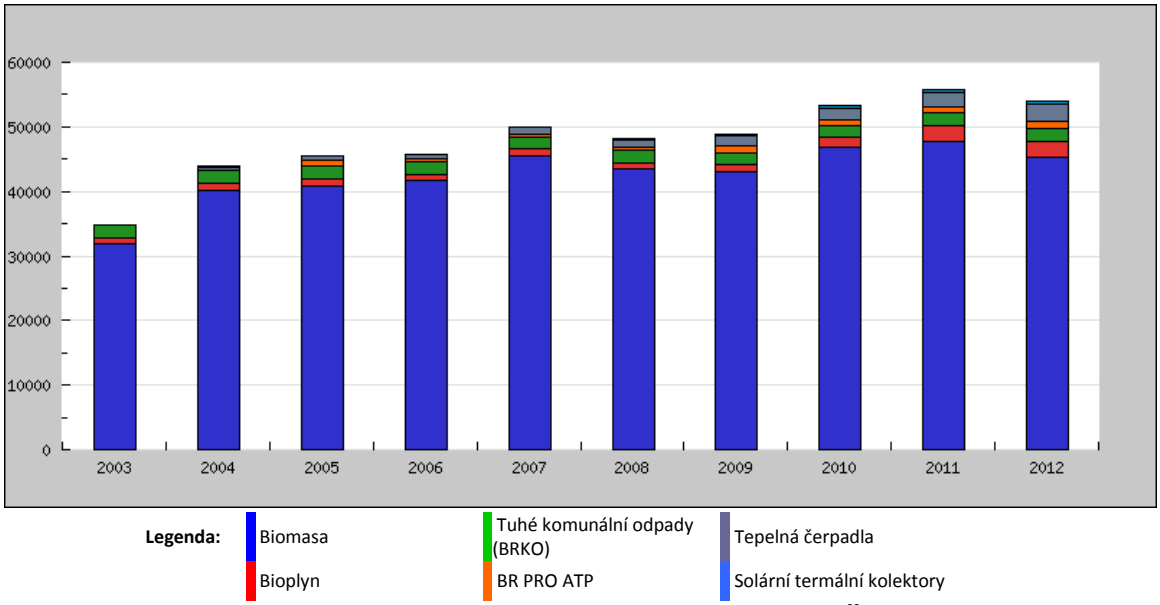

Obrázek 12: Výroba tepla z obnovitelných zdrojů energie a z odpadů v ČR [TJ] v letech 2003-2012

(zdroj: CENIA – převzato z ISSaR: Klíčové indikátory ŽP ČR, CENIA)

Při zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů se diverzifikuje skladba používaných paliv, což napomáhá zlepšovat zabezpečení dodávek energie. Využívání energie z obnovitelných zdrojů je v současné době celkově dražší než využívání uhlovodíků, ale tento rozdíl se zmenšuje – obzvláště pokud se zohlední náklady související se změnou klimatu.

Díky energii z obnovitelných zdrojů se zvyšuje podíl energie vyráběné na našem území, diverzifikuje se skladba používaného paliva a zdroje dovozů energie, zvyšuje se podíl energie z politicky stabilních oblastí a jsou vytvářena nová pracovní místa; tím vším využití OZE napomáhá zlepšovat zabezpečení dodávek energie. Z energií z obnovitelných zdrojů pocházejí pouze nízké emise skleníkových plynů, nebo dokonce dané energie k takovým emisím vůbec nevedou (solární, větrná, vodní); většina z nich pak přináší značné přínosy, pokud jde o kvalitu ovzduší.

V porovnání s ostatními státy EU se ČR řadí mezi státy s nižším podílem OZE na celkové spotřebě elektrické energie. Problémem je malá dostupnost potenciálu OZE v ČR, kde nejsou tak velké možnosti pro vodní elektrárny, jako např. v Norsku a Rakousku, nebo pro velké větrné elektrárny, jako např. v Německu. Ve využití biomasy je však potenciál ČR srovnatelný s ostatními zeměmi střední Evropy.

2.2.8 *KULTURNÍ PAMÁTKY*

Památkový fond České republiky tvoří hmotné kulturní dědictví. Jsou to věci nemovité, movité a území, kultivovaná a utvářená lidskou kulturní činností.

Vybraná skupina z památkového fondu České republiky je podle platných předpisů zvýšenou měrou chráněna – v oblasti památkové péče zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění. Jsou to kulturní památky a památkově chráněná území (památkové zóny a památkové rezervace). Nejvýznamnější kulturní památky pak vláda České republiky svým nařízením prohlašuje za národní kulturní památky.

Památkově chráněná území jsou rozdělena do několika kategorií podle stupně ochrany a charakteru památek. Jde o památkové rezervace, památkové zóny a památkové ochranné pásmo.

Památková rezervace

Památková rezervace (PR) může mít podobu městské, vesnické, archeologické a ostatní památkové rezervace. Představuje vyšší kategorii ochrany památkově hodnotného území. Tato území se zpravidla vyznačují kompaktní, historickou zástavbou s velkým podílem architektonicky hodnotných staveb, z nichž mnohé jsou prohlášenými nemovitými kulturními památkami. Homogenní území rezervací bez výrazných novodobých stavebních rušivých zásahů se vyznačují zejména dochovaným historickým půdorysem, zástavbou v původních objemech a tvarech, včetně tvarů střech a podílu vegetační složky. V zájmu zachování svých hodnot tato území vyžadují poměrně přísnou a důslednou ochranu.

Chráněny jsou nejen jednotlivé kulturní památky (KP), ale i ostatní objekty a plochy, tj. historický půdorys sídla (parcelace, uliční síť); prostorová a hmotová skladba; urbanistická struktura; uliční interiéry; historické podzemní prostory (zejména sklepy, štoly); panorama s hlavními

dominantami v blízkých i dálkových pohledech; historické zahrady a parky; prvky drobné architektury, materiály apod.

Památková zóna (PZ)

Může mít podobu městské či vesnické památkové zóny. Představuje nižší kategorii ochrany památkově hodnotného území.

Území sídelních útvarů nebo jejich částí se zpravidla vyznačují zachovalou půdorysnou osnovou a hmotovou strukturou s nižším podílem dochovaných původních historických staveb (historické jádro nebo jeho část, zástavba kolem náměstí). Památkovou zónou vedle sídla může být i historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty.

Památkové ochranné pásmo (OP)

Může se týkat nemovité kulturní památky, národní kulturní památky a památkově chráněného území. Ochranné pásmo památkově chráněného území slouží k ochraně obrazu památkově chráněného území.

Na základě určených podmínek může památková péče v území ochranného pásma památkově chráněného území regulovat stavební činnost a další zásahy, aby nebyly porušeny nebo ohroženy hodnoty tohoto území, např. panoramatické a dálkové pohledy.

Archeologické nálezy

Archeologické nálezy jsou součástí archeologického dědictví ČR. Jsou primárním pramenem historické informace o člověku, jeho kultuře a jeho interakcích s prostředím od počátku jeho vývoje až do současnosti. Původně se vyskytují v zemi, na zemi i nad zemí, na souši i pod vodou. Mohou být zkoumány hlavně nebo výlučně archeologickými metodami. Archeologické nálezy mohou být movité nebo nemovité.

2.2.9 Odpady

Produkce odpadů

Celková evidovaná produkce odpadů mezi lety 2003 a 2012 poklesla o 16,8 %. Tento pokles je ovlivněn především změnami ve struktuře průmyslové výroby: rozvojem průmyslových technologií a technologií pro úpravu a zpracování odpadů zvyšujících efektivitu výroby, zanedbatelný není ani ekonomický vliv spočívající v růstu cen primárních surovin. Od roku 2007 osciluje hodnota celkové produkce odpadů mírně nad hodnotou 30 mil. tun. Kolísání je zapříčiněno především výkyvy souvisejícími s ekonomickou situací, která se projevuje mimo jiné také poklesem či nárůstem stavební činnosti, jež je jednou z oblastí produkující velké množství odpadů. Poslední

meziroční trend byl také pozitivní, neboť došlo k mírnému poklesu celkové produkce odpadů, a to o 2,1 %.

Stejný trend vykazuje i kategorie odpadů ostatní. Od roku 2003 postupně dochází k poklesu produkce, k největší meziroční změně došlo v letech 2004-2005, nicméně i v letech 2009-2012 se meziroční pokles produkce ostatních odpadů pohybuje v rozmezí 0,3 – 4,0 %.

K pozitivnímu trendu z hlediska ochrany životního prostředí došlo v oblasti produkce odpadů kategorie nebezpečný, kde byl meziročně zaregistrován pokles o 11,1 %. Tato situace může souviset s ekonomickou recesí, se kterou je spojena i nižší průmyslová produkce, mezi jejíž projevy patří právě i generování specifických druhů nebezpečných odpadů. Nicméně trend v případě produkce nebezpečných odpadů je od roku 2003 spíše kolísavý, nejvyšší hodnota byla zaregistrována v roce 2009.

Komunální odpady

Při vyhodnocení vývoje celkové produkce komunálních odpadů je nutno přihlédnout ke skutečnosti, že od roku 2009 byla upravena metodika vykazování dat, proto lze mezi sebou porovnávat jen období před zavedením metodiky a po jejím zavedení. Mezi roky 2004 – 2008 docházelo k postupnému snižování celkové produkce komunálních odpadů, a to o 18,0 % v celém období. Od roku 2009 dochází k mírnému nárůstu celkové produkce komunálních odpadů, nicméně oscilace se pohybuje v rámci maximálně jednotek procent. Meziročně došlo k poklesu produkce komunálních odpadů o 3,7 %.

Mezi nejčastější způsoby nakládání s komunálními odpady patří i nadále odstraňování skládkováním, nicméně od roku 2008 dochází k setrvalému poklesu podílu této kategorie. V roce 2012 se podíl komunálních odpadů odstraněných skládkováním pohyboval na úrovni 53,7 %. Mezi další významně zastoupené způsoby nakládání s komunálními odpady patří materiálové využívání, jehož podíl od roku 2003 postupně narůstá, nicméně v roce 2012 byl zaregistrován mírný pokles oproti předchozímu roku. V roce 2012 tak bylo materiálově využito 30,3 % komunálních odpadů. Postupně také dochází k nárůstu významu energetického využití komunálních odpadů, v roce 2012 bylo využito 11,8 % komunálních odpadů a spalováním bylo v roce 2012 odstraněno 0,04 % komunálních odpadů.

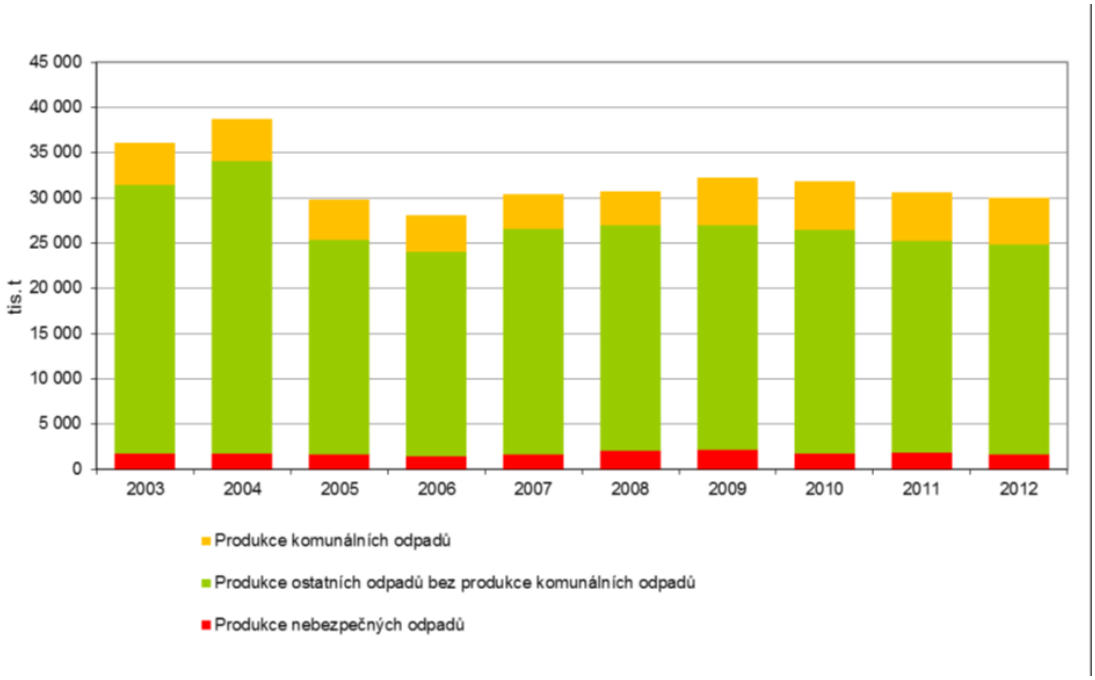

Obrázek 13: ***Celková produkce odpadů dle kategorie nebezpečný, ostatní a komunální v ČR [tis. t], 2003-2012***

Zdroj: ISOH (VÚV TGM, v.v.i., CENIA)

V ČR je dosahováno jedné z nejnižších produkcí komunálních odpadů v rámci EU27. Důvodem je mimo výše zmíněné rozdíly v definici samotného pojmu komunální odpad i nižší kupní síla obyvatelstva, se kterou souvisí vzorec spotřebitelského chování i četnost výměny spotřebního zboží a která je především ve středoevropských a východoevropských zemích nižší než v zemích západní Evropy. V západních zemích je produkce komunálních odpadů spíše stagnující, v některých státech i rostoucí, opačný trend je v zemích EU12.

Z hlediska nakládání s komunálními odpady situace v ČR není již tak dobrá jako v případě samotné produkce komunálních odpadů. V ČR dle Eurostatu převažuje skládkování vyprodukovaných odpadů, zatímco ve vyspělých západoevropských zemích je množství skládkovaného odpadu minimální.

Nakládání s odpady

Od roku 2003 dochází k pozitivnímu trendu postupného zvyšování podílu využívání odpadů vůči odstraňování odpadů. Důvodem jsou především změny v technologiích zajišťujících vyšší efektivitu jak ve výrobní sféře (minimalizace vzniku odpadů), tak i v oblasti samotného nakládání s odpady. Od roku 2009 dochází k mírnému poklesu podílu odstraněných odpadů, kdy důvodem může být projev finanční krize v průmyslovém sektoru a současně odklon části vyprodukovaných odpadů vhodných k využití do režimu vedlejších produktů.

K pozitivnímu trendu docházelo v oblasti využívání odpadů, kdy se v letech 2003-2008 zvýšil podíl vybraných způsobů využívání odpadů z 62,2 % na

85,3 %. V roce 2009 však tempo růstu pravděpodobně díky ekonomické stagnaci pokleslo na hodnotu 74,7 %, nicméně od tohoto roku opět dochází k postupnému nárůstu až na 79,3 % v roce 2012. Meziročně došlo k mírnému nárůstu o cca 1,0 %. Z hlediska struktury vybraných způsobů využívání odpadů nejsou v několika posledních letech zaznamenány výraznější změny. I nadále patří mezi nejčastější způsoby využívání odpadů jejich využívání na terénní úpravy (21,0 %) a recyklace, příp. znovuzískání ostatních anorganických materiálů (15,1%).

V letech 2003 až 2012 poklesl podíl odstraněných odpadů z celkové produkce odpadů. V rámci jednotlivých kategorií odstraňování odpadů i nadále významně převažuje ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (skládkování), které v roce 2012 dosáhlo hodnoty 96,9 %. Dalším způsobem, který dominuje mezi vybranými způsoby odstraňování, je spalování na pevnině. K významnému nárůstu došlo zejména u kategorie konečné či trvalé uložení (D12), která tvoří sice jen 2,6% podíl z celkové hodnoty odstraněného odpadu, nicméně meziročně zde došlo k více než čtyřnásobnému nárůstu.

2.3 PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE

Na základě dosavadního vývoje a aktuálního stavu lze pro jednotlivá témata životního prostředí předpokládat, že v horizontu platnosti IROP 2014- 2020 bude pokračovat stávající vývoj ve většině aspektů životního prostředí, jak je popsán v předchozí části. Může také docházet ke zpomalení pozitivních trendů, jak je popsáno blíž níže v textu.

Dílčí změny lze očekávat v důsledku implementace některých environmentálních opatření, vesměs vyplývajících z evropské legislativy a zejména v závislosti na vývoji ekonomické situace ČR.

Ovzduší

Budoucí vývoj v znečištění ovzduší by byl bez provedení IROP určován především ekonomickou prosperitou ČR, legislativními požadavky a požadavky orgánů ochrany ovzduší a návrhem a realizací dalších rozvojových strategií a strategií k ochraně životního prostředí v ČR.

Z popisu dosavadního vývoje kvality ovzduší vyplývá, že prioritními strategiemi z hlediska dopadů na kvalitu ovzduší jsou v současnosti strategie ochrany ovzduší a koncepce v oblasti energetiky a dopravy.

Veškeré stávající a případné budoucí cíle těchto strategií jsou a pravděpodobně budou stanoveny vždy tak, aby byly reálně splnitelné. Stanovení cílů a termínů jejich dosažení je zásadním způsobem určováno legislativními požadavky v rámci EU a ekonomickými možnostmi ČR. Bez

vhodně zacílených finančních prostředků z fondů EU nelze proto očekávat významný posun v plnění cílů ochrany ovzduší oproti současnosti.

V případě nerealizace IROP, tzn. absence prostředků z EU na realizaci opatření navržených v IROP , lze očekávat zpomalení stávajících aktivit v oblasti ochrany ovzduší, zejména při snižování emisí z dopravy.

Hlavním znečišťovatelem ovzduší bude v budoucnu při zachování současné průmyslové struktury nebo při jejím posunu směrem k čistším technologiím doprava a individuální vytápění domácností. Tyto skupiny zdrojů vykazují dlouhodobě buď stagnaci, nebo mírný nárůst emisí do ovzduší, navíc u nich existují rizika dalšího zhoršení situace (nárůst automobilové dopravy a ekonomicky podmíněný přechod k emisně méně kvalitním palivům a zdrojům tepla).

Bez významných investic vedoucích ke snížení emisí z těchto typů zdrojů znečišťování nelze na území České republiky, zejména v jejích nejzatíženějších regionech, očekávat dosažení legislativně stanovených limitů ochrany ovzduší ve středně ani dlouhodobém horizontu a nelze počítat ani s významným zlepšením kvality ovzduší. IROP je strategií, která zpřístupní finanční zdroje a umožní tak prostřednictvím opatření přispět ke zlepšování kvality ovzduší zejména snižování emisí z dopravy a částečně také podporou pořízení nebo modernizace zařízení pro vytápění nebo přípravu teplé užitkové vody v bytových domech.

Snižování emisí skleníkových plynů

Z uvedeného popisu emisí skleníkových plynů vyplývá, že od roku 1994 je v ČR zřetelný trvalý trend snižování emisí. Do roku 2011 poklesly celkové emise skleníkových plynů v porovnání s rokem 1990 o 34,76 % (včetně LULUCF), respektive o 31,91 % (bez LULUCF).

Případné fluktuace jsou způsobeny např. rozdílnými teplotami v zimních obdobích, meziročními změnami HDP či mírou implementace přijímaných opatření. Znatelný je pokles emisí v sektoru Energetiky (stacionární spalování) a v sektoru Zemědělství, naopak emise ze sektoru Dopravy dlouhodobě narůstají. Tento trend bude patrně i nadále pokračovat.

Dominantním faktorem majícím vliv na budoucí projekce je a bude ekonomický vývoj a opatření uplatněná zejména v sektoru dopravy. Významným příspěvkem ke snížení produkce skleníkových plynů mohou vedle toho být investice v sektoru bydlení do pořízení účinných a životnímu prostředí příznivějších zdrojů pro výrobu tepla a teplé užitkové vody. V případě, že by se nerealizoval IROP, ztratí se tím příležitost přispět ke zvrácení (či alespoň zpomalení) nepříznivého trendu v oblasti dopravy a ke snížení emisí skleníkových plynů souvisejících s výrobou tepla a teplé užitkové vody v oblasti bydlení.

Vody

Z hlediska vodního hospodářství lze předpokládat v případě nerealizace IROP, že pozitivní trendy v oblastech efektivního užívání vody jako zdroje a ochrany vodního prostředí před antropogenním znečištěním budou z dlouhodobého horizontu dále pokračovat. Neočekává se významné ovlivnění vodního hospodářství realizací IROP.

Půdy a horninové prostředí

V oblasti ochrany půdy lze předpokládat pokračování stávajícího vývoje. Nerealizace IROP může zamezit neudržitelnému využívání energetické biomasy, které povede ke zrychlení degradace půdy.

Příroda a krajina

V případě, že IROP nebude implementován, lze předpokládat pokračování výše zmíněných trendů. Vzhledem k současné ekonomické a politické situaci nelze očekávat významnější zvýšení prostředků na ochranu přírody a krajiny, které by bylo potřebné pro zpomalení či zastavení jmenovaných negativních trendů. Rovněž převažující přístup veřejnosti k této problematice nedává naději na brzkou zásadnější pozitivní změnu.

Naopak bez implementace IROP lze očekávat zdržení nebo nerealizaci některých projektů včetně dopravních staveb a dalších záměrů, které mohou být se zájmy ochrany přírody a krajiny v konfliktu.

Pro budoucí vývoj je významným prvkem ekonomická situace, její zlepšení může znamenat větší přísun prostředků do ochrany přírody a krajiny, zvýšení zájmu o produkty ekologického zemědělství apod., ale také větší množství záměrů např. ve zvláště chráněných územích (sportovní a rekreační areály, ubytovací kapacity). Velký vliv bude mít např. připravovaný zákon o Šumavě, rozhodnutí o prolomení těžebních limitů, změna zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a další legislativní změny. Důležitá budou politická rozhodnutí o vnitrozemských vodních cestách včetně staveb na Labi a kanálu Dunaj-Odra-Labe a o dalších dopravních stavbách. Zanedbatelné nemusí být ani důsledky klimatické změny. Rozhodující vliv bude mít postoj veřejnosti. Tyto faktory jsou do značné míry nejisté.

Kulturní památky

Ke zhodnocování kulturního bohatství dochází také díky finanční podpoře Evropské unie. Podpořené projekty nadregionálního a národního významu jsou přínosem pro oblast památkové péče i regionální rozvoj. V případě nerealizace IROP bude probíhat revitalizace a obnova objektů a věcí evidovaných v Ústředním seznamu kulturních památek ČR mnohem pomaleji. Rovněž budou omezeny finanční prostředky pro infrastrukturní opatření pro zpřístupnění a využívání kulturního a přírodního dědictví.

Odpadové hospodářství

Jak vyplývá z popisu stávajícího stavu problematiky odpadů, celková evidovaná produkce odpadů mezi lety 2003 a 2012 poklesla. Tento pokles je ovlivněn především změnami ve struktuře průmyslové výroby: rozvojem průmyslových technologií a technologií pro úpravu a zpracování odpadů zvyšujících efektivitu výroby, zanedbatelný není ani ekonomický vliv spočívající v růstu cen primárních surovin. Od roku 2007 osciluje hodnota celkové produkce odpadů mírně nad hodnotou 30 mil. tun. Zároveň také dochází k pozitivnímu trendu postupného zvyšování podílu využívání odpadů vůči odstraňování odpadů. Důvodem jsou především změny v technologiích zajišťujících vyšší efektivitu jak ve výrobní sféře (minimalizace vzniku odpadů), tak i v oblasti samotného nakládání s odpady.

K pozitivnímu trendu z hlediska ochrany životního prostředí došlo v oblasti produkce odpadů kategorie nebezpečný, kde byl meziročně zaregistrován pokles o 11,1 %.

Vzhledem k zaměření IROP v případě jeho nerealizace lze předpokládat z hlediska odpadového hospodářství lze předpokládat, že pozitivní trendy v oblastech efektivního využívání odpadů budou nadále pokračovat.

3 CHARAKTERISTIKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V OBLASTECH, KTERÉ BY MOHLY BÝT PROVEDENÍM KONCEPCE VÝZNAMNĚ ZASAŽENY

Integrovaný regionální operační program zahrnuje celé území České republiky. V rámci SEA IROP zpracovatel identifikoval oblasti a témata životního prostředí, které pro naplňování IROP představuje určitá rizika či naopak příležitosti ke zlepšení jejich stavu.

3.1 OVZDUŠÍ

Pro oblast ochrany ovzduší jsou z hlediska realizace IROP klíčové zejména následující oblasti, které mohou být potenciálně ovlivněny prováděním IROP:

- překračování imisních limitů suspendovaných částic PM_{10} a $PM_{2,5}$, kterému je vystaven vysoký podíl obyvatelstva,
- překračování imisních limitů pro přízemní ozón a polycyklické aromatické uhlovodíky, vyjádřené jako benzo(a)pyren,
- vysoké množství emisí tuhých znečišťujících látek z lokálních topenišť na tuhá paliva a z mobilních zdrojů,
- předpokládaný nárůst emisí tuhých znečišťujících látek ze silniční dopravy (odhad vývoje vychází ze stávajícího emisního trendu dle emisní bilance ČHMÚ).

3.2 KLIMA

Problémem České republiky zůstávají relativně vysoké měrné emise skleníkových plynů na obyvatele. V rámci politiky v oblasti ochrany klimatu je na jedné straně třeba snížit emise skleníkových plynů, na druhé straně pak přijmout taková opatření, která pomohou se dopadům změny klimatu účinně přizpůsobit.

V oblasti ochrany klimatu, resp. snižování emisí skleníkových plynů jsou s ohledem na zaměření intervencí IROP relevantní tato témata:

- podíl dopravy na celkových emisích skleníkových plynů a vyšší emisní náročnost dopravy;
- podpora obnovitelných zdrojů;
- zvýšení energetické účinnosti a úspory energie.

3.3 PŘÍRODA A KRAJINA

Vzhledem k tomu, že IROP zahrnuje řadu zájmových oblastí, může ovlivnit prakticky všechny složky přírody a krajiny. Hlavní identifikované problémy jsou následující:

Krajina

- Zrychlující se nárůst urbanizovaného území a zastavěných ploch,
- vysoký podíl orné půdy, intenzivní využívání zemědělské půdy s vysokými dávkami hnojiv a pesticidů, eroze půdy,
- nevhodná druhová a prostorová skladba velké části lesů, uniformní hospodaření a upuštění od tradičních způsobů hospodaření v lesích,
- fragmentace a nízká průchodnost krajiny v důsledku realizace liniových staveb, scelování zemědělských pozemků, oplocování rozsáhlejších pozemků,
- nízká retenční schopnost krajiny, nevhodné využívání údolních niv, odvodnění mokřadů,
- regulace a fragmentace vodních toků,
- trvalý pokles odolnosti ekosystémů z důvodu změn ve využívání krajiny i změny klimatu,
- rostoucí vlivy lidské činnosti na krajinu (urbanizace, intenzivní zemědělství, rekreace atd.),
- sílicí tlaky na využívání OZE (biomasa, větrné elektrárny, fotovoltaické elektrárny, vodní elektrárny),
- těžba surovin.

Zvláště chráněná území včetně území NATURA 2000

- Nedostatečná nebo nikoli ideální péče o ZCHÚ,
- tlaky na větší hospodářské, komerční a rekreační využití území,
- izolace přírodních území v intenzivně využívané a fragmentované krajině.

Zachování biologické rozmanitosti

- Vysoký počet vyhynulých nebo kriticky a silně ohrožených druhů,
- zrychlování procesu vymírání druhů,
- mizení vhodných biotopů a ekosystémů v důsledku nevhodného využívání krajiny,
- šíření nepůvodních, invazivních druhů rostlin a živočichů,
- intenzifikace lidské činnosti v chráněných oblastech (cestovní ruch, využívání OZE),

- nedostatečná a nesystémová ochrana a podpora ekosystémů ve volné krajině,
- nedostatečné stanovování limitů využití v územních plánech ve vztahu k biodiverzitě.

Implementace IROP může přispět k prohloubení negativních trendů, např. fragmentace krajiny, úbytku biodiverzity, negativních vlivů na ZCHÚ nebo nárůstu zastavěných ploch, a to zejména při podpoře výstavby silnic a cyklostezek a při budování různých center. Vliv na přírodu a krajinu může mít podpora zpracování územních a regulačních plánů, přitom kvalitní plány mohou sloužit jako dobrý nástroj ochrany přírody a krajiny, naopak plány připravené s převažující snahou o nové rozvojové plochy a nedostatečným zohledněním přírodních a krajinných hodnot mohou negativní trendy zvyšovat.

3.4 ENERGETIKA A OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE

Z hlediska energetiky a obnovitelných zdrojů energie jsou významné následující oblasti, které mohou být potenciálně ovlivněny prováděním IROP:

- úspory energie v dopravě;
- snižování energetické náročnosti technologií a budov, zavádění a modernizace systémů měření a regulace a modernizace soustav zásobování teplem;
- zvyšování podílu energetických zdrojů založených na OZE - využití OZE pro provoz zařízení pro výrobu tepla pro vytápění a ohřev teplé vody;
- rozvoj energetických systémů založených na spalování/zplyňování biomasy a kogeneraci tepla a elektřiny;
- pokles spotřeby tepla v návaznosti na významnou alokaci určenou na snižování energetické náročnosti.

Při hodnocení možných vlivů IROP je nutné zohlednit také potenciální negativní dopady rozvoje OZE.

3.5 VODY

V oblasti vodního hospodářství jsou klíčové následující informace:

- Zlepšuje se efektivita užívání vodních zdrojů, klesají odběry vody. Zvyšuje se kvalita povrchových vod a to poklesem vypouštěného znečištění. Pozitivně se projevuje větší účinnost ČOV i rostoucí objem třetího stupně čištění komunálních odpadních vod. Přes to není zcela plněn požadavek Směrnice č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod zejména u sídel mezi 2 - 10 000 EO.

- Neklesá znečištění nutrienty a agrochemikáliemi ze zemědělství, významná část povrchových vod je postižena eutrofizací. Průmyslové znečištění povrchových vod nebezpečnými látkami až na ojedinělé výjimky splňuje legislativní limity.
- Dlouhodobé trendy ve spotřebě vody i zlepšování její kvality jsou pozitivní.
- Pozitivní vývoj ovlivňuje několik faktorů. Jednak je to národní legislativa harmonizovaná s EU, dlouhodobé plánování v souladu s Rámcovou vodní směrnicí a dále investice zejména do kanalizačních sítí a ČOV (výstavba a rekonstrukce). Neznámým faktorem je kontaminace povrchových vod nerozpuštěnými látkami v důsledku vodní eroze, která závisí na způsobu využívání zemědělské půdy i srážkových extremalitách, jejichž frekvence i intenzita souvisí se změnou klimatu.

Negativní vliv na kvalitu povrchové vody mohou mít některé aktivity Při rozvoji dopravní a další infrastruktury je nutno respektovat ochranná pásma vodních zdrojů i cenné vodní ekosystémy, které jsou nenahraditelné. Naopak rekonstrukce a modernizace infrastruktury může podmínky z hlediska ochrany vod v daném území zlepšit.

Také kvalitně zpracované územní plány mohou být podmínkou pro zlepšení vodního režimu a kvality vod v daném území.

3.6 PŮDA A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

Z hlediska ochrany půd a horninového prostředí jsou shrnuta následující zjištění:

- Klíčovým problémem v oblasti ochrany půdy je ubývání a znehodnocování ZPF a to jednak zástavbou, antropogenní zrychlenou erozí a kontaminací. Další nepříznivé antropogenní procesy jsou zejména zhutňování, acidifikace, ztráta biodiverzity půdní mikroflóry a organické hmoty. Ztráta organické hmoty snižuje retenční schopnost půdy.
- Dlouhodobý vývoj skladby zemědělského půdního fondu ČR je z environmentálního pohledu příznivý, protože od roku 2000 došlo k mírnému poklesu výměry intenzivně obhospodařované orné půdy a naopak narůstá plocha trvalých travních porostů, které mají stabilizační funkci.
- Vodní erozí v ČR je potenciálně ohrožena zhruba polovina zemědělské půdy. Splach půdních částic a na nich vázaných živin a dalších chemických látek představuje významné znečištění povrchových toků a vodních nádrží. Větrnou erozí je v ČR ohroženo cca 10 % zemědělské půdy.

- Konkurentem výroby kvalitních potravin je využití orné půdy na výrobu energetické biomasy: kukuřice (bioplyn), řepky (biodiesel) a surovin pro výrobu biolihu (obilniny, brambory a cukrovka). Jedná se o intenzivní výrobu na velkých rozlohách, což může přispívat k zrychlené antropogenní erozi (vodní i větrná). Klesají například osevy konzumní zeleniny a raných brambor, naopak markantně se zvyšují osevní plochy řepky a kukuřice (ČSÚ, 2013).
- Ochrana horninového prostředí souvisí s těžbou nerostů a energetických surovin, která je regulována legislativně. Problémem souvisejícím nejen s těžbou, ale stávající energetikou je omezená zásoba energetického uhlí (30-40 let) a zastaralé tepelné elektrárny a teplárenství. Náhrada fosilních paliv energetickou biomasou za stavu nouze může způsobit nevratnou degradaci půdy i lesních ekosystémů.

Možným nepřímým negativním dopadem aktivit IROP s využitím biomasy je v oblasti ochrany půdy rozvoj intenzivního pěstování energetických plodin na zemědělské půdě a možná konverze trvalých travních porostů (TTP) např. na plantáže rychle rostoucích dřevin. Velkoplošné pěstování kukuřice (bioplyn) zvyšuje rychlost antropogenně vyvolané půdní eroze a spotřebu pesticidů. Je nutno respektovat fakt, že půda je neobnovitelný zdroj, protože její tvorba (pedogeneze) probíhá o mnoho řádů pomaleji než její antropogenní znehodnocení.

3.7 KULTURNÍ PAMÁTKY

Cílem IROP je aktivizovat potenciál rozsáhlého kulturního dědictví a přírodního bohatství a využít ho k vyváženému rozvoji regionů. V rámci navržených opatření jsou zařazeny aktivity na revitalizaci a obnovu kulturních památek, jsou navržena infrastrukturní opatření ke zpřístupnění a využití kulturního a přírodního dědictví a jejich propagace. Vhodná ochrana a využívání místního potenciálu budou směřovat ke zvýšení regionální konkurenceschopnosti, ke snižování územních rozdílů, k posilování sociální soudržnosti a inkluzi.

3.8 ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Při realizaci některých opatření, která jsou navržena v rámci IROP, je možné předpokládat produkci stavebních odpadů (např. výstavba a rekonstrukce komunikací, rekonstrukce objektů). Z hlediska celkového zaměření IROP, které neřeší problematiku

4 VEŠKERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ JSOU VÝZNAMNÉ PRO KONCEPCI, ZEJMÉNA VZTAHUJÍCÍ SE K OBLASTEM SE ZVLÁŠTNÍM VÝZNAMEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (NAPŘ. OBLASTI VYŽADUJÍCÍ OCHRANU PODLE ZVLÁŠTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ)

Problémy životního prostředí jsou spolu s hlavními trendy vývoje jednotlivých složek životního prostředí popsány v kapitolách č. 2 a 3 dokumentace SEA.

Jako oblasti se zvláštním významem pro životní prostředí lze chápat evropsky významné lokality a ptačí oblasti, tj. lokality soustavy Natura 2000, dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Součástí této kapitoly je proto posouzení vlivů na tato území.

4.1 HODNOCENÍ VLIVŮ IROP NA EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY A PTAČÍ OBLASTI DLE ZÁKONA Č. 114/1992 SB., O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY

Hodnocení vlivů na lokality soustavy Natura 2000 je obsahem Přílohy 1 SEA dokumentace. Níže uvádíme shrnutí hodnocení a hlavní závěry:

SC 1.1 Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T

Hodnocení: Silnice mají téměř vždy nezanedbatelné vlivy na přírodu a krajinu. V případě umístění na území EVL a PO a v jejich blízkosti ovlivňují velmi často i jejich předměty ochrany. Největší vlivy jsou obvykle spojeny se zcela novými stavbami nebo při významnějších změnách tras a provedení (např. velké obchvaty). Může docházet zejména k trvalým záborům stanovišť – předmětů ochrany a biotopů druhů a k jejich degradaci či fragmentaci nebo k ovlivnění vodního režimu. U nových a významně zkapacitňovaných silnic jsou nezanedbatelné rovněž vlivy usmrcování a rušení živočichů, pro některé druhy mohou i malé silnice představovat migrační bariéru (např. obojživelníci). U citlivých stanovišť a druhů může být problémem nárůst emisí, u předmětů ochrany vázaných na vodu je riziko negativního ovlivnění při znečištění vody. Nezanedbatelné je též riziko zavlečení nepůvodních druhů. Během vlastní stavby dochází k dalším dočasným vlivům, zejména rušení hlukem a pohybem osob a techniky.

Rekonstrukce silnic mohou být ve vztahu k předmětům ochrany pozitivní, pokud se nově uplatní prvky snižující např. mortalitu, jako jsou propustky průchozí pro živočichy, instalace trvalých bariér v místech tahu obojživelníků, vhodná doprovodná zeleň apod., nebo pokud je silnice nově vedena ve větší vzdálenosti od EVL.

Výstavba a rekonstrukce silnic může vyvolat zvýšení dopravy i na souvisejících trasách, zde pak může docházet k vlivům na EVL a PO, zejména zvýšení rušení a úmrtnosti živočichů.

Zlepšení dopravní dostupnosti může přispět ke zvýšení návštěvnosti EVL či PO. V případě, že by se jednalo o lokalitu již nyní zatíženou turistickým ruchem, mohlo by kumulací vlivů dojít k překročení hranice významného vlivu. Zvýšení dostupnosti navíc může vyvolat poptávku po nových ubytovacích a rekreačních kapacitách.

Vzhledem k tomu, že konkrétní záměry naplňující SC nejsou předmětem koncepce a není tedy zřejmé, zda a jak se dotknou některé EVL či PO, nelze vliv blíže vyhodnotit (?). Cíl je třeba považovat za rizikový, je pravděpodobné, že v některých případech ke střetům dojde. Je tedy nutné věnovat zvýšenou pozornost výběru projektů k podpoře a uplatnění zmírňujících opatření.

SC 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy

Hodnocení: Konflikty s ochranou EVL a PO mohou nastat u opatření k rozvoji cyklodopravy. Cyklostezky bývají často umisťovány do atraktivních lokalit včetně EVL a PO, kde může docházet k negativním vlivům obdobně jako u silnic v SC 1.1: k záborům stanovišť – předmětů ochrany a biotopů druhů a k jejich degradaci či fragmentaci. Může docházet i k usmrcování živočichů, zejména obojživelníků. Rušení živočichů může u cyklostezek být velmi významné. Mnohdy jsou cyklostezky navrhovány zbytečně široké (3,5 m a více), jsou situovány v nivách řek i na jejich břehy. Při výstavbě podél silnic dochází dále ke kumulaci vlivů. Negativní vlivy mohou mít i nevhodně umístěné terminály a systémy P+R.

Vzhledem k tomu, že konkrétní záměry naplňující SC nejsou předmětem koncepce, nelze vliv blíže vyhodnotit (?). Lze jej ale považovat za rizikový a je třeba věnovat zvýšenou pozornost výběru projektů k podpoře a uplatnění zmírňujících opatření.

SC 1.3 Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof

Hodnocení: Vzhledem k tomu, že konkrétní záměry nejsou předmětem koncepce, nelze zcela vyloučit, že některý bude v konfliktu s EVL či PO, pravděpodobnost je ale poměrně malá a případné střety by měly být vyřešeny zákonnými postupy. Vliv je proto hodnocen jako nulový (0).

SC 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi

Hodnocení: Vzhledem k tomu, že konkrétní záměry nejsou předmětem koncepce, nelze zcela vyloučit, že některý bude v konfliktu s EVL či PO, pravděpodobnost je ale poměrně malá a případné střety by měly být vyřešeny zákonnými postupy. Vliv je proto hodnocen jako nulový (0).

SC 2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání

Hodnocení: V závislosti na umístění a charakteru sociálního podniku mohou nastat vlivy na EVL či PO. IROP nijak typy sociálních podniků nespecifikuje, vliv proto nelze hodnotit (?). SC nicméně není příliš rizikový.

SC 2.3 Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotnických služeb a péče o zdraví

Hodnocení: Vzhledem k tomu, že konkrétní záměry nejsou předmětem koncepce, nelze zcela vyloučit, že některý bude v konfliktu s EVL či PO, pravděpodobnost je ale poměrně malá a případné střety by měly být vyřešeny zákonnými postupy. Vliv je proto hodnocen jako nulový (0).

SC 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení

Hodnocení: Vzhledem k tomu, že konkrétní záměry nejsou předmětem koncepce, nelze zcela vyloučit, že některý bude v konfliktu s EVL či PO, pravděpodobnost je ale velmi malá a případné střety by měly být vyřešeny zákonnými postupy. Vliv je proto hodnocen jako nulový (0).

SC 2.5 Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení

Hodnocení: Vzhledem k tomu, že konkrétní záměry nejsou předmětem koncepce, nelze zcela vyloučit, že některý bude v konfliktu s EVL či PO, pravděpodobnost negativních vlivů je ale poměrně malá a případné střety by měly být vyřešeny zákonnými postupy. Vliv je proto hodnocen jako nulový (0).

SC 3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního a přírodního dědictví

Hodnocení: Návštěvnická infrastruktura může být v přímém konfliktu s předměty ochrany EVL a PO, může docházet k záborům stanovišť a biotopů druhů a jejich degradaci, k rušení živočichů během výstavby i provozu záměru.

Vlivem naplňování cíle může docházet ke zvyšování zátěže lokalit návštěvností, což je problém zvláště tam, kde je již nyní vysoké zatížení, tedy u známých turisticky atraktivních cílů.

Vzhledem k tomu, že konkrétní záměry naplňující SC nejsou předmětem koncepce, nelze vliv blíže vyhodnotit (?). Lze jej považovat za rizikový.

SC 3.2 Podpora pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje

Hodnocení: Územní plánování je v ochraně EVL a PO významným nástrojem. Nevhodně zpracovaný územní plán může znamenat významné negativní vlivy na předměty ochrany. Na druhou stranu plán zpracovaný s respektem k EVL a PO může zajistit jejich ochranu proti negativním vlivům využívání území. Významné může být pořízení regulačních plánů v EVL a PO s velkou

antropogenní zátěží (např. vysokou návštěvností a tlakem na budování sportovních areálů) a územích studií zaměřených na krajinu.

Vliv nelze hodnotit (?), je závislý zejména na kvalitě zpracování podpořených dokumentů. Může být jak pozitivní, tak negativní.

SC 3.3 Zvyšování efektivity a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím rozvoje využití a kvality systémů ICT

Hodnocení: Vliv je hodnocen jako nulový, nemá žádný vztah k EVL a PO.

SC 4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu

Hodnocení: V rámci tohoto cíle budou podporovány projekty v souladu se specifickými cíli 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 a 3.1. Jejich vlivy byly podrobně vyhodnoceny výše. Dle konkrétních projektů, které budou do strategií místního rozvoje zařazeny, pak mohou nebo nemusí některé z vlivů nastat. V současné době nelze tento cíl blíže vyhodnotit, bude záležet na zpracování strategií a konkrétních vybraných záměrech. Vliv nelze vzhledem k neurčitosti hodnotit (?).

4.1.1 OPATŘENÍ PRO ELIMINACI A ZMÍRNĚNÍ NEGATIVNÍCH VLIVŮ

Opatřením pro eliminaci negativních vlivů, které je uvedeno v dokumentu IROP, je uplatnění principu udržitelného rozvoje (kap. 11.1). Zde je přímo jmenována povinnost žadatelů prokázat, zda projekt nepůsobí negativně na EVL či PO postupem dle zákona. Dodržování tohoto opatření je základní podmínkou pro vyloučení významných negativních vlivů IROP.

Dále jsou navržena následující opatření pro eliminaci a zmírnění potenciálních negativních vlivů:

Silnice:

- Upřednostňovat využití stávajících (modernizovaných) silnic před výstavbou nových.
- Nové silnice v EVL či PO pouze v případě jednoznačně prokázané potřebnosti, neexistence jiného řešení (včetně převedení části dopravy na železnici), plánování s ohledem na výskyt a ekologické nároky předmětů ochrany a při splnění zákonných podmínek.
- Důsledné uplatnění zmírňujících opatření při plánování, realizaci a provozu silnic (např. volba ideální trasy a technického řešení, minimalizace vlivů při vlastní stavbě, opatření pro migraci živočichů, doprovodná zeleň, eliminace invazivních druhů, ochrana okolních biotopů a vodního režimu apod. dle konkrétní situace).

- V případě vyvolaného zvýšení dopravy i na dalších cestách v EVL či PO a v jejich blízkosti je třeba uplatnit zmírňující i na nich, přestože nejsou přímo předmětem projektu.

Cyklostezky

- V EVL a PO a v jejich blízkosti je nutné při plánování cyklostezek volit trasu s ohledem na výskyt a ekologické nároky předmětů ochrany. Dále je třeba zvážit provedení, často bude vhodné volit jiný způsob provedení cyklostezky než s asfaltovým povrchem.

Návštěvnická infrastruktura

- Návštěvnická infrastruktura v EVL a PO musí být umisťována s respektem k předmětům ochrany. Cílem by nemělo být jen poskytnutí potřebných služeb návštěvníkům, ale i jejich poučení o ochraně území.

Veškeré projekty zvyšující návštěvnost EVL a PO

- Do lokalit, které jsou již nyní vysoce zatíženy návštěvností nebo kde by vlivem návštěvnosti docházelo k silnému poškozování předmětů ochrany, by neměly být směřovány projekty, které by ve svém důsledku antropogenní zátěž území významně zvýšily. Prezentace přírodního dědictví by se měla zaměřovat spíše na méně navštěvované lokality.

4.1.2 VYHODNOCENÍ KUMULATIVNÍCH VLIVŮ

K negativním kumulativním vlivům na lokality Natura 2000 může docházet v součtu projektů podpořených při naplňování všech specifických cílů a dalších záměrů v území. Díky zlepšování dopravní dostupnosti (SC 1.1), návštěvnické infrastruktuře a propagaci území (SC 3.1) může docházet ke zvyšování zátěže některých lokalit. Tyto vlivy se dále mohou kumulovat s vlivy dalších dopravních projektů, ubytovacích kapacit, sportovních a rekreačních areálů a dalších záměrů v území. To může vést k záborům a degradaci stanovišť a biotopů druhů, zvyšování návštěvnosti nad únosnou míru a rušení živočichů.

Míra příspěvku IROP k negativním vlivům je závislá na podpořených projektech. Negativní vlivy nevyplývají z implementace koncepce nutně, je ovšem třeba důsledně dodržovat principy udržitelného rozvoje a věnovat pozornost aspektům ochrany přírody při výběru projektů k podpoře.

4.1.3 VYHODNOCENÍ MOŽNÝCH PŘESHRANIČNÍCH VLIVŮ

Riziko možných přeshraničních vlivů nelze na úrovni IROP identifikovat (tj. ani vyloučit či potvrdit). Přeshraniční vlivy mohou teoreticky nastat u záměrů realizovaných v příhraničních oblastech. Přímo přeshraniční projekty však z IROP podporovány nebudou, neboť budou předmětem OP

Přeshraniční spolupráce a oblasti podpory se nemohou překrývat. Přeshraniční vlivy nevyplývají z koncepce nutně, záleží na konkrétních projektech. Ty však nejsou předmětem koncepce, takže je nelze v tuto chvíli hodnotit a jejich vlivy musí být řešeny na jiných úrovních (např. územně plánovací dokumentace, projektová úroveň). Vzhledem k obecnosti koncepce tedy nelze přeshraniční vlivy hodnotit (?), lze je považovat za málo pravděpodobné.

4.1.4 ZÁVĚR

Koncepce „Integrovaný regionální operační program pro období 2014 – 2020“ nemá významný negativní vliv na předměty ochrany a celistvost evropsky významných lokalit a ptačích oblastí.

Kompletní dokument vyhodnocení vlivů koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, je obsažen v Příloze č. 1 SEA dokumentace.

5 CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ, KOMUNITÁRNÍ NEBO VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI, KTERÉ MAJÍ VZTAH KE KONCEPCI, A ZPŮSOB, JAK BYLY TYTO CÍLE VZATY V ÚVAHU BĚHEM JEJÍ PŘÍPRAVY, ZEJMÉNA PŘI POROVNÁNÍ VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ

5.1 ZPŮSOB STANOVENÍ HODNOTÍCÍHO RÁMCE

Základní rámec pro hodnocení IROP představuje sada témat ochrany životního prostředí. Tato témata jsou stanovena na základě požadavků zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, a analýzy stavu životního prostředí v zájmovém území, a při zohlednění požadavků závěru zjišťovacího řízení. Při stanovení témat a zejména při hodnocení vlivů jednotlivých navržených opatření IROP na tato témata byly zohledněny i cíle relevantních koncepčních dokumentů s vazbou na problematiku životního prostředí a veřejného zdraví na mezinárodní a národní úrovni. Přehled relevantních dokumentů je uveden v kapitole 1.5. Přehled těchto cílů je uveden níže v kapitole 5.2.

Sada témat životního prostředí pro hodnocení dohody

Níže uvedená sada témat životního prostředí představuje základní rámec pro hodnocení potenciálních vlivů IROP na životní prostředí:

- Ovzduší
- Klima
- Voda
- Půda a horninové prostředí
- Příroda, krajina a ekosystémy
- Energetika a využití obnovitelných zdrojů energie
- Kulturní památky
- Veřejné zdraví

Návrhová část IROP je hodnocena z hlediska, zda a jakým způsobem její naplňování ovlivní stav, případně trendy vývoje v rámci daného tématu životního prostředí a rovněž zda přispívá k naplnění cílů ochrany životního prostředí stanovených relevantními strategickými dokumenty s vazbou na problematiku životního prostředí (viz dále kapitola 5.2). Kromě toho bylo samostatně provedeno též vyhodnocení IROP z hlediska veřejného zdraví, včetně souladu koncepce s cíli strategie Zdraví 2020 (viz kapitola 12 SEA dokumentace).

5.2 CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ A NÁRODNÍ ÚROVNI

Cíle ochrany životního prostředí představují důležitý podklad pro tvorbu referenčního rámce pro hodnocení potenciálních vlivů koncepce na životní prostředí. Níže je uveden přehled hlavních strategických dokumentů a v nich obsažených vybraných environmentálních cílů, které byly zohledňovány při hodnocení jednotlivých opatření. Vzhledem k charakteru koncepce, která zahrnuje pouze obecně specifikovaná opatření, jsou brány v úvahu zejména hlavní relevantní strategické dokumenty EU a národní koncepce formulující politiku v oblasti ochrany životního prostředí, jejichž cíle jsou formulovány na úrovni obecnosti adekvátní úrovni obecnosti, na níž je zpracováván IROP. Níže uvedené dokumenty a jimi stanovené cíle byly využity při hodnocení potenciálních vlivů implementace koncepce na jednotlivá témata životního prostředí (viz kapitolu 6.2). V rámci hodnocení možných vlivů IROP na jednotlivé složky životního prostředí tak hodnotitelé přihlíželi k tomu, zda a jakým způsobem mohou opatření navrhovaná v IROP přispět k naplnění cílů stanovených v níže uvedených dokumentech.

Hlavní zohledněné cíle strategických dokumentů:

Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění

Klíčový strategický dokument EU pro období do roku 2020 vytyčující směr k vytvoření inteligentní a udržitelné ekonomiky, která podporuje sociální začleňování. Stanovuje cíle v pěti oblastech: Zaměstnanost; Výzkum, vývoj a inovace; Změna klimatu a energetika; Vzdělávání; a Chudoba a sociální vyloučení.

Z hlediska životního prostředí je relevantní zejména priorita: Udržitelný růst – konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomika méně náročná na zdroje. Priorita specifikuje následující cíle:

1. Snížit do roku 2020 emise skleníkových plynů o 20 % (v porovnání se stavem v roce 1990). Evropská unie je připravena zvýšit tento cíl až na 30 %, pokud se v rámci celosvětové dohody zaváží i další rozvinuté země učinit totéž a pokud se v rámci svých možností na tomto cíli budou podílet i rozvojové země.

2. Zvýšit podíl obnovitelných zdrojů v celkové energetické spotřebě na 20 %.

3. Dosáhnout 20% zvýšení energetické účinnosti.

V kontextu tohoto směřování je v současnosti připravován Návrh 7. Akčního programu EU pro životní prostředí (Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2020). Úkolem 7. akčního programu je stanovit

právní rámec pro politiku životního prostředí do roku 2020, určit devět prioritních cílů, kterých by EU a členské státy měly dosáhnout v dlouhodobém horizontu do roku 2050. Tyto cíle jsou následující:

1. chránit, zachovávat a zvětšovat přírodní bohatství Unie;
2. přeměnit Unii v zelené a konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje;
3. chránit občany Unie před environmentálními tlaky a riziky ovlivňujícími jejich zdraví a dobré životní podmínky;
4. maximalizovat přínos právních předpisů Unie v oblasti životního prostředí;
5. zlepšit faktickou základnu pro politiku v oblasti životního prostředí;
6. zajistit investice pro politiku v oblasti životního prostředí a klimatu a správně nastavit ceny;
7. zlepšit začlenění problematiky životního prostředí a soudržnost politik;
8. posílit udržitelnost měst Unie;
9. zvýšit efektivnost Unie při řešení regionálních a celosvětových problémů v oblasti životního prostředí.

Na národní úrovni patří k základním dokumentům stanovující cíle relevantní pro politiku životního prostředí Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR.

Tento zastřešující národní dokument schválený v lednu 2010, vytvářející rámec pro zpracování dalších materiálů koncepčního charakteru (sektorových politik či akčních programů), zohledňuje cíle Národního programu reforem ČR (národní akční plán ČR pro implementaci tzv. obnovené Lisabonské strategie EU) i Národního strategického referenčního rámce 2007-2013 a na základě konsensu všech resortů stanovuje dlouhodobé priority a cíle směřování ČR v horizontu roku 2030.

Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR formuluje následující priority rozdělené do pěti prioritních os:

Prioritní osa 1: Společnost, člověk a zdraví

Priorita 1.1: Zlepšování podmínek pro zdravý život

Priorita 1.2: Zlepšování životního stylu a zdravotního stavu populace

Priorita 1.3: Přizpůsobit politiky a služby demografickému vývoji a podpořit mezigenerační a rodinnou soudržnost

Prioritní osa 2: Ekonomika a inovace

Priorita 2.1: Podpora dynamiky národní ekonomiky a posilování konkurenceschopnosti (průmyslu a podnikání, zemědělství, služeb)

Priorita 2.2: Zajištění energetické bezpečnosti státu a zvyšování energetické a surovinové efektivity hospodářství

Priorita 2.3: Rozvoj lidských zdrojů, podpora vzdělávání, vědy a výzkumu

Prioritní osa 3: Rozvoj území

Priorita 3.1: Upevňování územní soudržnosti

Priorita 3.2: Zvyšování kvality života obyvatel území

Priorita 3.3: Účinněji prosazovat strategické územní plánování

Prioritní osa 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita

Priorita 4.1: Ochrana krajiny jako předpoklad pro ochranu druhové diverzity

Priorita 4.2: Odpovědné hospodaření v zemědělství a lesnictví

Priorita 4.3: Adaptace na změny klimatu

Prioritní osa 5: Stabilní a bezpečná společnost

Priorita 5.1: Posilování sociální stability a soudržnosti

Priorita 5.2: Efektivní stát, kvalitní veřejná správa a rozvoj občanského sektoru

Priorita 5.3: Zvyšování připravenosti ke zvládání dopadů globálních a jiných bezpečnostních hrozeb a rizik a posilování mezinárodních vazeb.

Jednotlivé priority zahrnují cíle, jejichž naplňování by mělo být zajištěno prostřednictvím jednotlivých sektorových a průřezových politik. Cíle relevantní pro oblast životního prostředí, které byly zohledněny při hodnocení v rámci SEA Dohody, jsou uvedeny níže.

Prioritní osa 1: Společnost, člověk a zdraví

- Snižovat zdravotní rizika související s negativními faktory životního prostředí a s bezpečností potravin
- Zlepšit životní styl a zdravotní stav populace
- Snížit dopady spotřeby obyvatel ČR na ekonomickou, sociální a environmentální oblast

Prioritní osa 2: Ekonomika a inovace

- Vytvořit příznivější podnikatelské prostředí a podpořit soukromou iniciativu
- Zkvalitnit a zefektivnit dopravu a zvýšit její bezpečnost
- Dosáhnout maximální nezávislosti (energetika)
- Dosáhnout maximální bezpečnosti (energetika)
- Podporovat udržitelnou energetiku
- Podporovat udržitelné materiálové hospodářství
- Podpořit vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů
- Podpořit výzkum, vývoj a inovace

Prioritní osa 3: Rozvoj území

- Zvýšit a zkvalitnit dopravní dostupnost, technologickou, energetickou a znalostní úroveň sídel, a tím dosáhnout i zlepšení životního prostředí v sídlech.
- Hospodárně využívat zastavěné území a chránit území nezastavěné a nezastavitelné pozemky

Prioritní osa 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita

- Udržet a zvýšit ekologickou stabilitu krajiny a podporovat její funkce, zejména udržitelným hospodařením v krajině
- Chránit volnou krajinu
- Zastavit pokles biologické rozmanitosti
- Podporovat šetrné a přírodě blízké způsoby zemědělského hospodaření a rozvíjet jeho mimoprodukční funkce
- Zachovat a zlepšit biologickou rozmanitost v lesích podporou šetrných, přírodě blízkých způsobů hospodaření v lesích a posílením mimoprodukčních funkcí lesních ekosystémů
- Zajistit připravenost ke zvládnutí mimořádných událostí spojených se změnami klimatu
- Dosáhnout dobrého kvantitativního stavu podzemních i povrchových vod
- Zlepšit vodní režim krajiny
- Snižovat dopady očekávané globální klimatické změny a extrémních meteorologických jevů na lesní a zemědělské ekosystémy

Prioritní osa 5: Stabilní a bezpečná společnost

- Zvýšit připravenost obyvatel, veřejné správy a složek Integrovaného záchranného systému k řešení dopadů globálních a jiných bezpečnostních hrozeb a rizik.
- Rozvíjet spolupráci v rámci regionu a EU, posílit aktivní účast v mezinárodních organizacích a prosazovat principy udržitelného rozvoje na všech úrovních mnohostranných a bilaterálních vztahů a v souladu s nimi posilovat mezinárodní spolupráci v politické, ekonomické, sociální, environmentální a kulturní oblasti a usilovat o zvýšení objemu a zefektivnění oficiální rozvojové pomoci v uvedených oblastech.
- Podílet se na plnění mezinárodních závazků v oblasti snižování emisí skleníkových plynů

Státní politika životního prostředí ČR

Základní strategický dokument formulující cíle a priority rezortu ochrany životního prostředí. SPŽP stanovuje cíle ve čtyřech okruzích:

Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší

1. Snižování emisí skleníkových plynů a omezování negativních dopadů klimatické změny
2. Snížení úrovně znečištění ovzduší

3. Efektivní a přírodě šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie

Ochrana a udržitelné využívání zdrojů

4. Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu
5. Omezování vzniku odpadů a jejich negativního vlivu na životní prostředí a podpora jejich využívání jako náhrady přírodních surovin
6. Ochrana a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí

Ochrana biologické rozmanitosti a environmentálně šetrné užívání krajiny

7. Ochrana přírodních stanovišť, původních druhů rostlin a živočichů, cenných částí přírody a přírodních procesů
8. Zachování přírodních a kulturně-historických hodnot krajiny a jejích přirozených funkcí
9. Zlepšení kvality prostředí v sídlech

Bezpečné prostředí

10. Předcházení rizik
11. Ochrana prostředí před negativními dopady krizových situací způsobenými antropogenními nebo přírodními hrozbami

Z hlediska strategických cílů relevantních pro dílčí složky životního prostředí je rovněž možné citovat řadu dokumentů na mezinárodní i národní úrovni.

Ochrana klimatu

V oblasti ochrany klimatu je klíčovým naplňování cílů Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a Kjótského protokolu. Závazky stanovené pro období 2008-2012 ČR splnila.

Ze společného závazku EU (prosinec 2008) snížit do roku 2020 emise skleníkových plynů o nejméně 20 % ve srovnání s rokem 1990 a v případě dosažení nové mezinárodní dohody k navýšení tohoto cíle na 30 %. Pro ČR vyplývá z klimaticko-energetického balíčku závazek snížit emise v odvětvích spadajících do EU ETS o 21 % do roku 2020 ve srovnání s rokem 2005 a v odvětvích mimo EU ETS nezvýšit emise o více než 9 % v průběhu stejného období.

Další vývoj energetické politiky EU je v současné době předmětem diskusí, informace o představě EK dává „Zelená kniha: Evropská strategie pro bezpečnou, konkurenceschopnou a udržitelnou energetiku“. Konkrétní cíle nicméně v této fázi nebyly definovány. Budoucí cíle budou vycházet z cílů, které Komise stanovila v roce 2011 v plánu přechodu ke konkurenceschopnému nízkouhlíkovému hospodářství do roku 2050, v energetickém plánu do roku 2050 a v bílé knize o dopravě. Jedná se o tyto výchozí plány:

- do roku 2030 snížit emise skleníkových plynů v EU o 40 %, aby se do roku 2050 podařilo tyto emise snížit o 80–95 % oproti roku 1990,
- zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů, zlepšit energetickou účinnost a využívat lepší a inteligentnější energetické infrastruktury,
- do roku 2030 dosáhnout 30% podíl OZE na výrobě energie,
- značně investovat do modernizace energetického systému, ať už s dekarbonizací nebo bez, což ovlivní ceny energie v období do roku 2030.

V rámci ČR jsou redukční cíle k roku 2020 stanoveny Národním programem na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR (2004), tj. snížit v porovnání s rokem 2000 do roku 2020:

a) měrné emise CO_2 na obyvatele o 30 %,

b) agregované emise o 25 %.

V současné době se připravuje nový dokument „Politika ochrany klimatu“, který by měl nahradit Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR. Předložení dokumentu se očekává v roce 2014. Státní politika životního prostředí pro období 2012-2020 stanovila jako další emisní cíl snížení měrných emisí skleníkových plynů na obyvatele do roku 2020 přinejmenším na průměrnou hodnotu EU-27 z roku 2005 (10,5 t CO_2 ekv./obyv.).

V oblasti přizpůsobování se změně klimatu (adaptace) byla zveřejněno Sdělení Komise KOM(2013)216 final, Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu a dokumenty EK, na které se tato strategie odkazuje. Při zvažování možných dopadů byla využita Zpráva EEA č. 12/2012 „Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012“, která identifikuje rizikové sektory.

Ochrana ovzduší

Z hlediska ochrany ovzduší stanovuje rámcové cíle na úrovni politiky životního prostředí EU Tematická strategie o znečišťování ovzduší, definující hlavní cíl jako dosažení „úrovně jakosti vzduchu, která nepředstavuje rizika pro lidské zdraví a pro životní prostředí, ani na ně nemá výrazně negativní dopad“.

Vzhledem k synergickým efektům politiky ochrany klimatu a ochrany ovzduší jsou pro zlepšování kvality ovzduší relevantní rovněž cíle výše zmiňovaného Návrhu 7. Akčního programu EU pro životní prostředí:

Prioritní cíl č. 1: Chránit, zachovávat a zvětšovat přírodní bohatství EU: Za účelem ochrany, zachovávání a zvětšování přírodního bohatství EU program na období do roku 2020 zajistí, aby: d) byly dále zmírněny dopady znečištění ovzduší na ekosystémy a biologickou rozmanitost; za tímto účelem je zapotřebí zejména zvýšit úsilí o dosažení plného souladu s právními předpisy

- EU v oblasti kvality ovzduší a vymezit strategické cíle a opatření na období po roce 2020

Prioritní cíl č. 2: Přeměnit EU v zelené a konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje, tak, aby do roku 2020:

a) EU splnila své cíle v oblasti klimatu a energetiky stanovené pro rok 2020 a nadále usilovala o to, aby do roku 2050 snížila emise skleníkových plynů o 80–95 % v porovnání s rokem 1990, v rámci celosvětového úsilí o omezení průměrného nárůstu teploty na méně než 2 °C;

b) byl výrazně snížen celkový dopad průmyslu EU na životní prostředí ve všech hlavních průmyslových odvětvích a proto, aby byly účinněji využívány zdroje; za tímto účelem je zapotřebí zejména zevšeobecnit uplatňování „nejlepších dostupných technik“ a zvýšit úsilí o podporu zavádění nových inovačních technologií, postupů a služeb;

Prioritní cíl č. 3: Chránit občany EU před environmentálními tlaky a riziky ovlivňujícími jejich zdraví a dobré životní podmínky, tak, aby do roku 2020 byla výrazně zlepšena kvalita ovzduší v EU.

Za tímto účelem je zapotřebí zejména zavést aktualizovanou politiku EU v oblasti kvality ovzduší, která je v souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky, a opatření zaměřená na boj proti znečištění ovzduší u zdroje;

Klíčovým dokumentem na úrovni ČR je Národní program snižování emisí ČR. Globálním cílem Programu je snížit, s důrazem na podporu nových environmentálně šetrných technologií a využití potenciálu energetických úspor, zátěž životního prostředí látkami poškozujícími ekosystémy a vegetaci a vytvořit předpoklady pro regeneraci postižených složek životního prostředí a pro snižování rizik pro lidské zdraví, která plynou ze znečištění ovzduší a tím přispět k naplnění strategického cíle Environmentálního pilíře Strategie udržitelného rozvoje České republiky.

Vybraný specifický cíl Programu je:

- přispět ke snížení úrovně znečištění ovzduší PM_{10} pod platné imisní limity;
- plnit od určeného termínu (roku 2010) stanovené hodnoty národních emisních stropu pro oxid siřičitý, oxidy dusíku, těkavé organické látky a amoniak;
- přispět ke snížení úrovně znečištění ovzduší benzo(a)pyrenem pod platný cílový imisní limit.

Podpůrným dokumentem z hlediska posouzení souladu IROP s cíli ochrany ovzduší je Potenciál snižování emisí znečišťujících látek v České republice k roku 2020. Jedná se o materiál popisující možnosti snižování emisí znečišťujících látek v České republice a dosažení emisních stropů k roku 2020.

Materiál mimo jiné obsahuje ověření dosažitelnosti emisních stropů vyplývajících z výpočtů IIASA, které se staly podkladem pro stanovení národních emisních stropů k roku 2020 v revizi 18 Göteborského protokolu CLRTAP.

Z hlediska zaměření IROP jsou relevantní scénáře vývoje emisí znečišťujících látek v sektoru silniční dopravy a v sektoru vytápění domácností.

Jednou z předběžných podmínek vyžadovaných Evropskou komisí je „Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší v ČR“, která se v současné době v ČR zpracovává. Předpokládá se, že Dohoda o partnerství a následně zejména jednotlivé operační programy budou z této Strategie vycházet.

Globálním cílem Strategie (a Národního programu snižování emisí) je dosažení společensky přijatelné míry rizik (vyjádřené imisními limity, kritickými úrovněmi acidifikace a eutrofizace a kritickými zátěžemi z hlediska atmosférické depozice) plynoucích ze znečištění ovzduší pro lidské zdraví (zejména zkrácení očekávané doby dožití vlivem expozice částicemi $PM_{2,5}$, předčasná úmrtí vlivem přízemního ozónu) a ekosystémy (acidifikace, eutrofizace, vliv přízemního ozónu).

Podle pracovní verze Strategie z dubna 2014 jsou pro zaměření IROP relevantní zejména tyto cíle:

a) Dodržení závazků snížení emisí SO_2, NO_X, VOC, NH_3, $PM_{2,5}$ k roku 2020 sjednaných v rámci revize Göteborského protokolu

b) Dodržení k roku 2020 sektorových emisních stropů pro vybrané znečišťující látky a vybrané sektory – jmenovitě sektory 1.A.3.b. Silniční doprava a 1.A.4.b. Vytápění domácností

c) Dosažení stanovených hodnot ukazatelů pro suspendované částice $PM_{2,5}$

d) Snížení průměrného procenta populace exponované nadlimitními ročními koncentracemi suspendovaných částic PM_{10}, v období 2016 až 2020 oproti průměru za období 2007–2011 (tj. na hodnotu nižší než 5 %),

e) Snížení průměrného procenta populace exponované nadlimitními 24-hodinovýni koncentracemi suspendovaných částic PM_{10} v období 2016 až 2020 oproti průměrům za období 2007–2011 (tj. na hodnotu nižší než 29 %),

f) Snížení průměrného procenta populace exponované nadlimitními ročními koncentracemi suspendovaných částic $PM_{2,5}$ v období 2016 až 2020 oproti průměrům za období 2007–2011 (tj. na hodnotu nižší než 10 %),

g) Snížení průměrného procenta populace exponované nadlimitními ročními koncentracemi benzo(a)pyrenu v období 2016 až 2020 oproti průměrům za období 2007–2011 (tj. na hodnotu nižší než 52 %),

h) Snížení koncentrací benzenu a NO_2 na hodnoty stanovené imisními limity pro zdraví lidí,

Ochrana půd a horninového prostředí

Z hlediska ochrany půdy a souvisejících složek životního prostředí jsou rozhodující především cíle stanovené na úrovni Společné zemědělské politiky EU a národních zemědělských koncepčních a strategických dokumentů. Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013 například zdůrazňuje podporu zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí ve venkovské krajině a ochranu vody a půdy prostřednictvím opatření zaměřených na protierozní ochranu a vhodné používání zemědělského půdního fondu. Riziko vodní a větrné eroze spolu s dalšími způsoby degradace půdy (např. zhutňováním) uvádí jako závažný problém i Koncepce agrární politiky ČR po vstupu do EU (2004-2013) a Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR.

Státní politika životního prostředí 2012-2020 jako jeden z cílů uvádí „Ochranu a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí".

Ochrana vod

Snižování objemu odpadních vod a množství znečištění vypouštěného do vod je základním prostředkem ke zlepšování jakosti vod a zachování dobrého stavu vodních útvarů. Zároveň je předpokladem udržitelného využívání přírodních zdrojů. Hlavní národní strategické a koncepční dokumenty mají toto téma implementované do svých prioritních os. Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR si mimo jiné klade za cíl snižovat zdravotní rizika související s negativními faktory životního prostředí a s bezpečností potravin či zlepšovat životní styl a zdravotní stav populace snižováním dopadů spotřeby obyvatel na ekonomickou, sociální a environmentální oblast. Dále klade důraz na udržitelné materiálové hospodářství podporou environmentálně šetrných technologií a jejich výzkumem a vývojem. Státní politika životního prostředí 2012-2020 jako jeden z cílů uvádí „Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu".

Plán hlavních povodí ČR mimo jiné zdůrazňuje potřebu zavádění nejlepších dostupných technik (BAT) do výrobních procesů a nejlepších dostupných technologií do oblasti odstraňování odpadních vod. Konkrétní cíle a programy opatření ke zlepšování jakosti povrchových a podzemních vod jsou stanoveny v Plánech oblastí povodí. Od roku 2010 byly realizovány přijaté programy opatření a v průběhu roku 2012 probíhalo zhodnocení stavu a průběhu realizace těchto opatření.

Základní koncepční a strategické dokumenty týkající se životního prostředí se zaměřují na komplexní ochranu kvality i kvantity vody, prevenci zhoršování jakosti vody a podporují opatření, která vedou k dosažení dobrého stavu vod a s nimi spojených ekosystémů. Cíl dosažení alespoň tzv. dobrého stavu povrchových a podzemních vod do roku 2027 vychází ze Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/60/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (tzv. rámcová směrnice). Konkrétní cíle a programy opatření ke zlepšování jakosti vod jsou stanoveny v Plánech povodí zpracovaných v současnosti pro 8 oblastí povodí.

Ochrana přírody a krajiny

Z hlediska ochrany přírody a krajiny je na mezinárodní úrovni významná pro ČR zejména legislativa EU (Direktiva o ptácích a direktiva o stanovištích) stanovující ochranu lokalit systému Natura 2000. Mezi strategickými dokumenty vytyčujícími cíle je aktuální EU Strategie ochrany biodiversity do roku 2020, zahrnující šest hlavních cílů:

- Plnou implementaci evropské legislativy k ochraně biodiversity
- Lepší ochranu ekosystémů a větší využití zelené infrastruktury
- Udržitelnější zemědělství a lesnictví
- Lepší management rybích populací
- Přísnější kontrola invazivních druhů
- Větší příspěvek EU k zastavení globálního úbytku biodiversity.

Na národní úrovni věnuje problematice ochrany přírody a krajiny pozornost Státní politika životního prostředí ČR, zejména důrazem na následující cíle:

- Zvýšení ekologické stability krajiny
- Obnova vodního režimu krajiny
- Omezení a zmírnění dopadů fragmentace krajiny
- Udržitelné a šetrné zemědělské a lesnické hospodaření
- Zajištění ochrany a péče o nejcennější části přírody a krajiny
- Omezení úbytku původních druhů a přírodních stanovišť
- Omezení negativního vlivu nepůvodních invazních druhů na biodiverzitu
- Zlepšení systému zeleně v sídlech a jeho struktury
- Posílení regenerace brownfields s pozitivním vlivem na kvalitu prostředí v sídlech

Státní program ochrany přírody a krajiny

- Udržet a zvyšovat ekologickou stabilitu krajiny – s mozaikou vzájemně propojených biologicky funkčních prvků a částí, schopných odolávat vnějším negativním vlivům včetně změn klimatu
- Udržet a zvyšovat přírodní a estetické hodnoty krajiny
- Zajistit udržitelné využívání krajiny jako celku především omezením zástavby krajiny, zachováním její prostupnosti a omezením další fragmentace s přednostním využitím ploch v sídelních útvarech, případně ve vazbě na ně.
- Zajistit odpovídající péči o optimalizovanou soustavu ZCHÚ a vymezený ÚSES jako o nezastupitelný základ přírodní infrastruktury krajiny, zajišťující zachování biologické rozmanitosti a fungování přírodních, pro život lidí nezbytných procesů.
- Udržení dostatečně početných a tím i geneticky kvalitních populací původních planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, schopných dlouhodobé samostatné existence. Minimalizace rizik zavádění nových invazních nepůvodních druhů v ČR, omezení dalšího rozšiřování již přítomných invazních nepůvodních druhů a jejich regulace a odstraňování v přírodně hodnotných územích, a to i s ohledem na probíhající a očekávané změny podnebí.

Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR

Řada dílčích cílů směřujících k naplnění mezinárodního cíle zastavení či významné zpomalení úbytku biodiverzity (původně do r. 2010, nenaplněno)

Cíle stanovené v relevantních strategiích na národní (i mezinárodní) úrovni jsou doposud naplňovány spíše jen dílčím způsobem. V některých oblastech se negativní trendy prohlubují (zejména úbytek přírodních stanovišť a druhů, fragmentace krajiny, zástavba volné krajiny, zemědělské a lesnické hospodaření, nevhodné využívání ZCHÚ).

Ochrana kulturních památek

Z hlediska ochrany kulturních památek je na národní úrovni relevantní Koncepce památkové péče v České republice na léta 2011 – 2016. Tato koncepce obsahuje celou řadu cílů, které však nejsou formulovány jako cíle (spíše témata k řešení). Níže jsou uvedeny 3 nejrelevantnější:

- Ochrana kulturních památek
- Ochrana kulturní krajiny
- Podporovat zapojení kulturních památek do aktivit na poli cestovního ruchu při zachování jejich ochrany

6 ZÁVAŽNÉ VLIVY (VČETNĚ SEKUNDÁRNÍCH, SYNERGICKÝCH, KUMULATIVNÍCH, KRÁTKODOBÝCH, STŘEDNĚDOBÝCH A DLOUHODOBÝCH, TRVALÝCH A PŘECHODNÝCH, POZITIVNÍCH A NEGATIVNÍCH VLIVŮ) NAVRHOVANÝCH VARIANT KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

6.1 VYHODNOCENÍ VLIVŮ IROP

Jako základní prvek návrhové části pro vyhodnocení možných vlivů IROP na jednotlivá témata životního prostředí byly vzaty jednotlivé specifické cíle, které představují hlavní strukturu návrhové části IROP.

Hodnocení vlivů je zaměřeno na identifikaci možných příležitostí a rizik spojených s implementací IROP, nicméně jejich rozsah a význam nelze na úrovni IROP blíže specifikovat. Rámcové výsledky hodnocení jsou shrnuty v níže uvedené Tabulce 2, komentáře k jednotlivým výsledkům hodnocení následují dále. Doporučení k minimalizaci identifikovaných rizik a nejistot vyplývajících z hodnocení jsou obsahem kapitoly 7.

V rámci přehledové tabulky s výsledky hodnocení je použita následující symbolika:

- ++ potenciální významný pozitivní vliv
- + potenciální pozitivní vliv
- - potenciální negativní vliv
- -- potenciální významný negativní vliv
- 0 bez vlivu
- ? význam vlivu je nejistý

U opatření s širokým rozpětím možných vlivů je hodnocení v následující tabulce uváděno formou zdvojeného hodnocení pro nejlepší a nejhorší možný scénář (tj. realizaci opatření z hlediska životního prostředí maximálně pozitivním či naopak negativním způsobem) oddělený lomítkem (např. -/++).

Tabulka 2: Hodnocení specifických cílů IROP z hlediska jednotlivých témat životního prostředí

Specifické cíle IROP	Téma životního prostředí							
	Snižování emisí skleníkových plynů	Ovzduší	Příroda a krajina, Natura 2000, zvláště chráněná území a druhy	Vody	Kulturní památky	Půda	Zdraví obyvatel	Energetika a OZE
Prioritní osa 1 Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony								
1.1 - Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T	+	+/-	--	+/-	+/- ?	+/-	?	+
1.2 - Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy	+	+	-/--	+/-	+/- ?	+/-	+	+
1.3 - Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof	0	+	0	+	0	+	++	0
Prioritní osa 2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů								
2.1 - Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi	0	0	?	0	0	0	++	+
2.2 - Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání	?	?	?	0	0	0	++	?

2.3 - Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotnických služeb a péče o zdraví	0	0	0	0	0	0	++	0
2.4 - Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení	?	?	+	0	0	0	+	?
2.5 - Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení	++	+	-	0	?	0/-	+	++
Prioritní osa 3 Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí								
3.1 – Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního a přírodního dědictví	0	0	-/+	+/- ?	++	0 ?	0	0
3.2 - Podpora pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje	0	0	-/+	+/-	++	+/-	+	0
3.3 – Zvyšování efektivity a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím rozvoje využití a kvality systémů ICT	0	0	0	0	0	0	0	0
Prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj								
SC 4.1 – Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu	**odpovídá hodnocení SC1.1, SC 1.2, SC 2.1, SC 2.2, SC 2.3, SC 2.4, SC 3.1**	**odpovídá hodnocení SC1.1, SC 1.2, SC 2.1, SC 2.2, SC 2.3, SC 2.4, SC 3.1**	**odpovídá hodnocení SC1.1, SC 1.2, SC 2.1, SC 2.2, SC 2.3, SC 2.4, SC 3.1**	**odpovídá hodnocení SC1.1, SC 1.2, SC 2.1, SC 2.2, SC 2.3, SC 2.4, SC 3.1**	**odpovídá hodnocení SC1.1, SC 1.2, SC 2.1, SC 2.2, SC 2.3, SC 2.4, SC 3.1**	**odpovídá hodnocení SC1.1, SC 1.2, SC 2.1, SC 2.2, SC 2.3, SC 2.4, SC 3.1**	**odpovídá hodnocení SC1.1, SC 1.2, SC 2.1, SC 2.2, SC 2.3, SC 2.4, SC 3.1**	**odpovídá hodnocení SC1.1, SC 1.2, SC 2.1, SC 2.2, SC 2.3, SC 2.4, SC 3.1**

6.2 SOUHRN VYHODNOCENÍ NÁVRHOVÉ ČÁSTI IROP VČETNĚ POTENCIÁLNÍCH KUMULATIVNÍCH VLIVŮ

Ovzduší

IROP obsahuje priority, které mohou mít pozitivní vliv na ovzduší a mohou znamenat snížení emisí znečišťujících látek do ovzduší. Mezi ně patří tyto strategické cíle IROP:

- Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T
- Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy
- Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof
- Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení

V rámci priority SC 1.1 Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T lze předpokládat možný pozitivní vliv. Dobudování komunikací a zkrácení dojezdových vzdáleností může znamenat úspory energií (pohonných hmot) a omezení emisí. Příležitostí je modernizace a rekonstrukce silnic a vybudování kvalitních komunikací, kdy lze uplatnit prvky pro snížení negativních vlivů (resuspendovaná prašnost) a zvýšení plynulosti jízdy (nižší spotřeba). Příležitostí je vytvoření podmínek pro rozvoj a provozování veřejné dopravy, což přispěje k utlumení individuální automobilové dopravy

Pozitivní efekt pro kvalitu ovzduší může být částečně negativně kompenzován lepší dopravní obslužností, tj. nárůstem dopravy, průmyslové produkce a s tím souvisejícím potenciálním zvýšením emisí, včetně výroby ve stávajících, často ekologicky méně příznivých provozech.

Negativní vlivy mohou nastat v případě podporovaného napojení rozvojových zón na kvalitnější dopravní infrastrukturu, kdy vznikne nový příspěvek emisí znečišťujících látek v důsledku rozvoje urbanizace území, popř. průmyslové výroby, a zvýšení intenzity dopravy. Nebude-li tento rozvoj svázán s kompenzačními opatřeními, dojde minimálně lokálně ke zhoršení kvality ovzduší.

Při naplňování SC Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy je možný pozitivní vliv zlepšením ovzduší ve městech posílením nízkouhlíkové a bezemisní dopravy na úkor konvenční individuální.

V rámci SC 2.5 Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení lze očekávat možný významný pozitivní vliv - možné snížení množství emisí do ovzduší. Snížení energetické náročnosti v kombinaci s výměnou zdroje pro přípravu TUV má potenciál několikanásobného snížení spotřeby energie a několikanásobného snížení emisí do ovzduší. Tato změna se může projevit významným zlepšením kvality ovzduší, zejména v lokalitách s vesnickou

zástavbou s vysokým podílem individuálního vytápění. Výměna zdrojů tepla pro vytápění a/nebo přípravu TUV za účinné zdroje využívající biomasu přispěje ke snížení zátěže emisí do ovzduší proti zdrojům využívajících pevná fosilní paliva.

Jako riziko je vnímáno využití OZE ve spalovacích zdrojích namísto stávajících kapalných paliv, což může představovat zvýšení emisí, zvláště při použití zařízení s malými výkony do 300 kW.

Celkový možný kumulativní vliv na kvalitu ovzduší je dán zvýšením či snížením emisí znečišťujících látek, které lze očekávat současným uplatněním všech navržených strategických cílů IROP.

Z výše uvedeného přehledu je zřejmé, že IROP bude mít na kvalitu ovzduší převažující pozitivní vliv. Vyhodnocené příležitosti z hlediska ovzduší převažují nad identifikovanými riziky. Vyhodnocená rizika jsou systémově řešitelná a lze je řešit zapracováním navržených doporučení do stávajících strategií ochrany ovzduší v rámci jejich pravidelných aktualizací.

Klima

IROP obsahuje intervence, které mohou mít částečně pozitivní vliv na omezování negativních dopadů klimatické změny. Tyto intervence jsou obsaženy zejména v následujících strategických cílech IROP:

- Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení
- Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T
- Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy

Rozsah pozitivního vlivu bude záležet na kvalitě a relevantnosti opatření na snížení emisí skleníkových plynů.

Vody

Z hlediska problematiky ochrany vod jsou identifikovány možné pozitivní i negativní vlivy. V rámci SC 1.1 - Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T může při výstavbě silnic docházet k ovlivnění odtokových poměrů v území. Ale zároveň je možný pozitivní vliv, kdy v rámci rekonstrukcí a modernizací silnic lze předpokládat zlepšení podmínek odvodnění území vhodným projektovým řešením.

Při naplňování SC 1.2 - Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy se předpokládá, že projekty výstavby přestupních terminálů a systémů pro přestup na veřejnou dopravu budou realizovány zejména v intravilánu, proto lze očekávat vlivy na vody menšího rozsahu, které jsou řešitelné v povolovacích řízeních.

Při využití prostředků pro likvidaci chemických a ekologických havárií v rámci SC 1.3 - Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof dojde

k pozitivnímu ovlivnění vodního hospodářství z důvodu menšího rizika znečištění vod.

V případě realizace staveb silniční infrastruktury může docházet ke kumulativním vlivům v území s dalšími záměry, které budou v daném území realizovány. V rámci SC 4.1 při realizaci několika projektů zároveň může docházet ke kumulativnímu ovlivnění daného území.

Půdy a horninové prostředí

Z hlediska možnosti ovlivnění půdy a horninového prostředí jsou identifikovány možné pozitivní i negativní vlivy. V rámci SC 1.1 - Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T může při výstavbě silnic docházet k záborům půdy. Ale zároveň je možný pozitivní vliv, kdy v rámci rekonstrukcí a modernizací silnic lze předpokládat menší riziko znečišťování půd.

Při naplňování SC 1.2 - Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy se předpokládá, že při výstavbě cyklostezek je možný zábor půd.

Při využití prostředků pro likvidaci chemických a ekologických havárií v rámci SC 1.3 - Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof dojde k pozitivnímu ovlivnění půdního a horninového prostředí z důvodu menšího rizika znečištění.

Souvisejícím nepřímým negativním vlivem na využití půd při naplňování SC 2.5 - Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení se jeví při pěstování biomasy, kdy může docházet k ochuzování půdy a ke znehodnocování.

Příroda a krajina

Specifický cíl 1.1 je zaměřen na rekonstrukci, modernizaci a výstavbu silnic II. a III. třídy. Nejvýznamnější vlivy vzniknou při výstavbě nových silnic, menší při rekonstrukcích. Lze předpokládat vlivy na přírodní stanoviště a rostliny (zábor, degradace), na krajinný ráz (zvláště u nových staveb), živočichy včetně zvláště chráněných (mortalita na silnicích, rušení, zábory a ovlivnění biotopu), prvky ÚSES a VKP. V konkrétních případech může dojít k zásahům do ZCHÚ či lokalit Natura 2000 včetně ovlivnění jejich předmětů ochrany (zábory a degradace přírodních stanovišť biotopů druhů, rušení živočichů, vlivy na krajinný ráz apod.). Vzhledem k zaměření na periferní oblasti je pravděpodobnost střetu se ZCHÚ nezanedbatelná. Rozsah vlivů však záleží na konkrétních projektech, zejména jejich umístění a technickém provedení, které nejsou předmětem posuzované koncepce.

Příležitostí je modernizace a rekonstrukce silnic, kdy lze uplatnit prvky pro snížení negativních vlivů (např. úprava propustků či instalace podchodů pro menší obratlovce, výsadba vhodné liniové zeleně apod.), takže dojde oproti současnému stavu ke zlepšení.

Konflikty s ochranou přírody a krajiny mohou vzniknout při výstavbě multimodálních terminálů a parkovišť v rámci SC 1.2 v závislosti na umístění a provedení. Může docházet k vlivům na přírodní stanoviště a rostliny (zábor, degradace), na krajinný ráz (zvláště u nových staveb), živočichy včetně zvláště chráněných (mortalita na silnicích, rušení, zábory a ovlivnění biotopu). V případě realizace v ZCHÚ (zejména velkoplošná ZCHÚ, velké EVL a PO) mohou být ovlivněny i jejich předměty ochrany. Vlivy budou záležet zejména na umístění konkrétních projektů, nevyplývají nutně.

Cyklostezky jsou nezřídka umisťovány do atraktivních lokalit, které jsou zároveň významné z hlediska přírodních a krajinných hodnot, např. ZCHÚ, EVL, nivy řek apod. Může tak docházet k obdobným vlivům, jako v případě silnic (viz SC 1.1). Při výstavbě cyklostezek v zástavbě může docházet k záborům veřejné zeleně. Někdy jsou cyklostezky navrhovány zbytečně široké (3,5 m a více).

V případě opatření v prioritní ose 2 vlivy nelze z hlediska ochrany přírody a krajiny jednoznačně určit. Při rekonstrukci a zřizování zařízení pro poskytování služeb mohou v jednotlivých případech nastat konflikty s přírodními hodnotami (např. zvláště chráněné druhy živočichů obývající budovy, zábory stanovišť apod.). Tyto vlivy nelze na koncepční úrovni blíže specifikovat. Je možné je eliminovat zákonnými procesy a výběrem projektů k podpoře.

Při výstavbě a rekonstrukci sociálních podniků mohou v jednotlivých případech nastat konflikty s přírodními hodnotami (např. zvláště chráněné druhy živočichů obývající budovy, zábory stanovišť apod.). Tyto vlivy nelze na koncepční úrovni blíže specifikovat. Je možné je eliminovat zákonnými procesy a výběrem projektů k podpoře.

V případě realizace opatření ve SC 2.5 - Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení lze předpokládat možný negativní vliv. Větrací šachty a různé otvory na domech jsou často obývány ptáky nebo netopýry včetně zvláště chráněných druhů. Zateplení domů bez zmírňujících opatření tyto biotopy zlikviduje. Zároveň může při práci v hnízdním období dojít i k usmrcení mláďat.

V rámci prioritní osy 3 lze očekávat jak pozitivní, tak negativní vlivy. Budování návštěvnické infrastruktury může v jednotlivých případech být v konfliktu s přírodními hodnotami (zábory stanovišť a biotopů druhů včetně zvláště chráněných, rušení živočichů, vlivy na krajinný ráz apod., a to i ve zvláště chráněných územích). Tyto vlivy nelze na koncepční úrovni blíže specifikovat, záleží na konkrétních projektech. Je možné je eliminovat zákonnými procesy a výběrem projektů k podpoře. Při obnově kulturních památek může někdy docházet ke střetům s netopýry a ptáky, které budovy obývají, problémy je nutné řešit individuálně. Příležitostí je zvýšení pozitivního vnímání kulturního a přírodního dědictví, které je nutné pro jejich efektivní ochranu.

Územní plánování je jedním z významných činitelů ovlivňujících přírodu a krajinu a její budoucí rozvoj. Územní plány mohou být efektivními nástroji ochrany přírody při současném umožnění ekonomického rozvoje území. Významná může být také podpora územních studií řešících krajinu a regulačních plánů ploch v CHKO a NP. Nevhodné zpracování dokumentů může naopak vést k poškození přírodních a krajinných hodnot.

Naplňování specifických cílů IROP může prohloubit negativní trendy zvyšující se fragmentace krajiny a narušování jejích ekologických funkcí, úbytku přírodních stanovišť a druhů, vysokého tlaku na turisticky atraktivní ZCHÚ, a to zejména díky specifickým cílům 1.1 a 1.2. Kumulace vlivů může kromě cílů IROP nastat i ve spojení s dalšími OP, zejména OP Doprava a OP PIK, a různými rozvojovými a investičními záměry v území.

Pozitivní dopady lze očekávat zvyšováním pozitivního vnímání přírodního dědictví (3.1) a při podpoře kvalitního územního plánování.

Významně je možné důsledky ovlivnit výběrem projektů (opatření jsou uvedena u jednotlivých specifických cílů), proto v současnosti nelze jednoznačně vyhodnotit, jaké vlivy v důsledku implementace IROP nastanou.

Energetika a využití OZE

IROP obsahuje podmínky pro realizaci opatření, která mohou mít pozitivní vliv na snížení energetické náročnosti, zejména v sektoru bydlení a dále v oblasti regionální mobility. Jedná se o tyto strategické cíle IROP:

- Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení
- Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T
- Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy

Navrhované typy opatření v dalších strategických cílech (2.1 až 2.3) v sobě zároveň obsahují příležitosti pro další úspory energií a využití OZE pro výrobu tepla pro vytápění a TUV v budovách sloužících vzdělávání.

Kulturní památky

V případě navržených opatření v rámci SC 1.1 - Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T vliv nelze určit, v úvahu připadají jak pozitivní vlivy, tak i vlivy negativní. Rekonstrukce a modernizace silnic II. a III. třídy nebo místních komunikací a související úpravy okolí (např. protihlukové zdi) mohou při necitlivém provedení narušit charakteristický ráz kulturně-historicky hodnotného území (zejména v intravilánu). Zkapacitnění silnic může např. zvýšit zátěž historických center individuální automobilovou dopravou apod.

Rekonstrukce komunikací může na druhou stranu zlepšit stav cenných lokalit (např. rekonstrukce historického náměstí), přispět k odvedení dopravy, či zpřístupnění památek pro návštěvníky.

Pro navržená opatření SC 1.2 - Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy také vliv nelze určit. Malé riziko negativního vlivu na kulturní památky existuje v souvislosti s realizací aktivit zahrnujících výstavbu či modernizaci dopravní infrastruktury (parkoviště, autobusová nádraží, dopravní terminály apod.) v historických centrech obcí, či v blízkosti památkových zón či jednotlivých památkově cenných objektů. Může dojít k narušení cenného historického rázu lokality apod. Cyklostezky v krajině mohou v případě nevhodné konstrukce opticky rušit krajinný ráz.

Vliv nelze jednoznačně určit u SC 2.5 - Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení. Potenciálním problémem je konflikt mezi potřebou památkové ochrany objektů včetně např. fasád či střech, a technologickými postupy snižování energetické náročnosti budov (zateplování vnějšího pláště budov, výměna oken, instalace solárních kolektorů ad.). Tyto instalace (např. solární kolektory na střechách) mohou mít rovněž negativní dopad na celkový ráz kulturní krajiny v dané lokalitě. Uvedené potenciální konflikty mohou rovněž omezit absorpční kapacitu pro investice IROP, případně vyvolávat zvýšené náklady při realizaci cíle IROP v lokalitách s vyšší koncentrací památkově chráněných či cenných objektů a nenarušené kulturní krajiny.

Významně pozitivní vlivy lze předpokládat v rámci opatření prioritní osy 3. Pozitivní vliv SC 3.1 – Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního a přírodního dědictví je spojen zejména s aktivitami k revitalizaci a obnově kulturního dědictví, tj. památek, kulturně a historicky cenných, architektonicky a urbanisticky významných budov, revitalizace objektů technických (industriálních) památek za účelem jejich dalšího využití pro volnočasové aktivity a kulturní a kreativní odvětví, např. muzea, galerie, archivy, knihovny, divadla, operních domy a koncertních sály, vzdělávací, multifunkční a kulturně-komunitní centra apod.

Při naplňování SC 3.2 - Podpora pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje je rozvoj kvality územního plánování předpokladem k efektivní ochraně kulturního dědictví včetně kulturních památek a kulturní krajiny. Z hlediska kulturních památek a kulturní krajiny mají pozitivní potenciál zejména aktivity navrhované k podpoře zpracování územních studií (ÚS) řešících krajinu (koncepce uspořádání krajiny a snižování rizik dopadů klimatických změn, zejm. opatření na udržení vody v krajině, protipovodňová opatření), zohlednění Evropské úmluvy o krajině, rozvíjení a ochrana historického a kulturního dědictví, kterým krajina ve své různorodosti a jedinečnosti je. Obdobně potenciálně významný pozitivní vliv je spojen s podporou většího využívání regulačních plánů (RP) pro památkové rezervace a zóny.

Aktivity směřující k naplňování specifických cílů IROP budou mít v celkové bilanci převážně pozitivní až významný pozitivní vliv na kulturní památky a kulturní dědictví včetně kulturní krajiny. Podporované aktivity vymezené IROP zahrnují vesměs investice, které mohou přispět k záchraně kulturně cenných objektů a zabezpečit jejich další využití, případně zlepšit podmínky pro komerční využití (a tím zajištění údržby a ochrany) těchto objektů.

Za dílčí rizika lze označit případné necitlivé úpravy či rekonstrukce existujících památek (včetně úprav směřujících ke snížení energetické náročnosti), případně investice do infrastruktury (dopravní, cestovního ruchu) připravené bez zohlednění zájmů památkové ochrany. Tato dílčí rizika lze nicméně poměrně dobře minimalizovat důslednou aplikací standardních procesů přípravy a schvalování projektových dokumentací na úrovni individuálních projektů

Odpady

S ohledem na zaměření IROP a na opatření, která jsou navržena v rámci tohoto programu, se neočekávají významné vlivy z hlediska odpadového hospodářství. V případě některých stavebních aktivit bude produkován stavební odpad, ale při nakládání s ním bude postupováno podle platné legislativy v této oblasti.

Vzhledem k tomu, že v rámci prioritní osy 4 Komunitně vedený místní rozvoj budou podporovány aktivity ze schválených strategií komunitně vedeného místního rozvoje na území MAS, které budou v souladu s cíli 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 a 3.1, lze souhrnně za jednotlivá témata životního prostředí uvést, že může dojít k širokému spektru možných vlivů (viz předchozí hodnocení podle témat). Proto není možné jednoznačně vyhodnotit vlivy.

Doporučení k minimalizaci identifikovaných rizik a nejistot vyplývajících z hodnocení jsou obsahem kapitoly 7.

6.3 PŘESHRANIČNÍ VLIVY

Na úrovni navržených opatření, s nimiž Integrovaný regionální operační program pracuje, nebyly identifikovány žádné potenciálně negativní vlivy přesahující hranice ČR.

7 PLÁNOVANÁ OPATŘENÍ PRO PŘEDCHÁZENÍ, SNÍŽENÍ NEBO KOMPENZACI VŠECH ZÁVAŽNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VYPLÝVAJÍCÍCH Z PROVEDENÍ KONCEPCE

K jednotlivým potenciálním rizikům negativního ovlivnění životního prostředí identifikovaným v rámci hodnocení (viz kapitolu 6.1) byla navržena opatření pro předcházení, respektive minimalizaci těchto vlivů. Jejich přehled je uveden níže.

Ochrana ovzduší

V rámci posuzování specifických cílů IROP nebyly identifikovány potenciálně významné negativní vlivy na oblast kvality ovzduší.

Pro opatření realizovaná v rámci strategického cíle 1.1 Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T bylo identifikováno možné riziko: pozitivní efekt realizovaných opatření pro kvalitu ovzduší může být částečně negativně kompenzován lepší dopravní obslužností, tj. nárůstem dopravy, průmyslové produkce a s tím souvisejícím potenciálním zvýšením emisí, včetně výroby ve stávajících, často ekologicky méně příznivých provozech.

Z tohoto důvodu pro SC 1.1 doporučujeme kompenzovat efekt rozvoje území, zejména napojení větších rozvojových ploch, kompenzačními opatřeními v krajských programech ke zlepšení kvality ovzduší. Kompenzační opatření by měla být navržena na základě modelové studie hodnotící cílovou kvalitu ovzduší v regionu po plném budoucím obsazení rozvojových ploch (expertní odhad budoucích aktivit a s tím spojených emisí) a při dosažení maximálních intenzit dopravy (na základě návrhové kapacity plánovaných komunikací).

Pro opatření realizovaná v rámci strategického cíle 2.5 Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení doporučujeme z důvodu možného zvýšení emisí vyloučit z podpory projekty náhrady spalovacích zdrojů na kapalná paliva za spalovací zdroje na biomasu. V případě spalovacích zdrojů na biomasu o tepelném příkonu do 300 kW podporovat pouze zařízení splňující 5. emisní třídu podle normy ČSN EN 303-5.

Změna klimatu a snížení emisí skleníkových plynů

V rámci posuzování specifických cílů IROP nebyly identifikovány potenciálně významné negativní vlivy na oblast snižování emisí skleníkových plynů. Opatření nejsou navržena.

Ochrana přírody a krajiny

Navrhovaná opatření k eliminaci a zmírnění negativních vlivů směřují zejména ke stanovení podmínek podpory projektů:

Ke specifickému cíli 1.1:

- U nových staveb podmínkou podpory jednoznačně prokázaná potřebnost. Upřednostnění využití stávajících (modernizovaných) silnic před zcela novými stavbami.
- Volba trasy a provedení s respektem k ekologickým funkcím krajiny a biodiverzitě.
- Vyloučení nových staveb zasahujících nejcennější části přírody a krajiny (zejména maloplošná zvláště chráněná území, NP, I. zóna CHKO). Výjimečně stavby zasahující nevýznamně II. zóny CHKO, lokality výskytu zvláště chráněných druhů národního významu, EVL, PO apod.
- Uplatnění účinných zmírňujících a kompenzačních opatření pro minimalizaci negativních vlivů na přírodu a krajinu u nových i stávajících rekonstruovaných staveb a případně i u navazujících silnic, na nichž vlivem projektu dojde ke zvýšení zátěže.

Ke specifickému cíli 1.2:

- Lokalizovat multimodálních terminálů a parkovišť s ohledem na přírodní a krajinné hodnoty.
- Umisťování a provedení cyklostezek šetrné k přírodě a krajině.
- V nejcennějších částech přírody a krajiny (zejména maloplošná zvláště chráněná území, NP, I. zóna CHKO, II. zóny CHKO, lokality výskytu zvláště chráněných druhů národního významu, EVL, PO apod.) respektovat zákonné podmínky. Dále zvážit potřebnost a realizovat optimální trasu a provedení (šířka, povrch a další parametry) s respektem k předmětům ochrany daného území.
- Uplatnění účinných zmírňujících a kompenzačních opatření pro minimalizaci negativních vlivů na přírodu a krajinu

Ke specifickému cíli 2.5:

- Zjištění výskytu živočichů, při pozitivním výsledku zateplování obvodového pláště mimo hnízdní období.
- Úprava ventilačních otvorů umožňujících hnízdění, případně instalace hnízdních boxů apod. (i bez přímého aktuálního potvrzení výskytu).

Ke specifickému cíli 3.1:

- Nepodporovat projekty s negativním vlivem na přírodu a krajinu.

Ke specifickému cíli 3.2:

- Důraz na kvalitu zpracování dokumentů, respektování stávajících hodnot území, vhodné řešení územního systému ekologické stability, návaznost plánů sousedních obcí apod.

- Podpora regulačních plánů koncepčně řešících udržitelné využívání velkoplošných zvláště chráněných území.

Ochrana vod

V rámci posuzování specifických cílů IROP nebyly identifikovány potenciálně významné negativní vlivy na oblast vodního hospodářství. Opatření nejsou navržena.

Ochrana půdy a horninového prostředí

V rámci posuzování specifických cílů IROP nebyly identifikovány potenciálně významné negativní vlivy na oblast ochrany půd a horninového prostředí. Při naplňování SC 1.1 a 1.2 doporučujeme upřednostňovat projekty rekonstrukcí a modernizací bez nových záborů půd.

Energetika a využití OZE

V rámci posuzování specifických cílů IROP nebyly identifikovány potenciálně významné negativní vlivy na oblast energetiky a využití OZE. Opatření nejsou navržena.

Kulturní památky

Pro zmírnění případných negativních vlivů na kulturní památky v rámci implementace SC 1.1 a 1.2 je doporučeno:

- V rámci implementace konkrétních projektů zajistit, že výběr variant a technického řešení staveb bude v míře odpovídající místnímu kontextu zohledňovat nutnost prevence negativních vlivů na památkové zóny, kulturní krajinu či konkrétní památkově chráněné objekty (lze zabezpečit v rámci standardních procesů územního plánování, projektové přípravy, případně EIA).

Ke specifickým cílům 2.5 a 4.1:

- Zajistit v rámci implementace dostatečnou metodickou podporu pro projektovou přípravu investic, jak pro žadatele/investory, tak pro orgány památkové ochrany vyjadřující se k projektům v rámci stavebního nebo dalších řízení. Je třeba, aby dotčení aktéři měli včas informace o možných omezeních a přípustných technických řešeních např. s ohledem na konkrétní kategorie podle stupně ochrany a charakteru památek.

Horizontální opatření ke zlepšení celkového dopadu IROP na životní prostředí, zdraví obyvatel a z hlediska udržitelného rozvoje:

Významným předpokladem efektivní implementace IROP je kvalitní strategické a územní plánování na místní úrovni. Lze tedy doporučit, aby IROP cíleně zaměřil podporu na nástroje a přístupy, které posilují kvalitu plánování a místního udržitelného rozvoje (např. Místní agenda 21, Místní akční skupiny, aplikace indikátorů udržitelnosti na místní úrovni apod.). Dále je také žádoucí, aby v rámci implementace IROP byl zajištěn soulad jednotlivých projektů s existujícími strategiemi a územními plány na místní

úrovni. Kromě předpokládaného snížení případných negativních vlivů na životní prostředí a lidské zdraví (respektive k posílení pozitivních dopadů IROP) tento přístup přispěje k lepšímu uvědomění si významu kvalitního strategického a územního plánování a tedy.

8 VÝČET DŮVODŮ PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT A POPIS, JAK BYLO POSUZOVÁNÍ PROVEDENO, VČETNĚ PŘÍPADNÝCH PROBLÉMŮ PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ (NAPŘ. TECHNICKÉ NEDOSTATKY NEBO NEDOSTATEČNÉ KNOW-HOW)

8.1 VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT

Integrovaný regionální operační program je předkládán jako jednovariantní.

8.2 POPIS PROVEDENÍ POSOUZENÍ IROP NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Posouzení vlivů IROP na životní prostředí bylo provedeno v souladu se zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění. Zároveň byly autorizovanou osobou vyhodnoceny vlivy na veřejné zdraví. Součástí SEA dokumentace je také jako samostatná příloha vyhodnocení vlivů na území soustavy Natura 2000 zpracované autorizovanou osobou.

V rámci přípravy SEA hodnocení se uskutečnil dne 16. 1. 2014 úvodní seminář k SEA hodnocení IROP za účasti zástupců MMR, členů týmu zpracovatelů SEA hodnocení IROP a ŘO a pozvaných účastníků z dotčené státní správy, odborné veřejnosti, zástupců NNO a dalších institucí. Zástupci MMR podali informaci o IROP a o aktuálním stavu přípravy operačního programu. Dále zpracovatel SEA hodnocení IROP seznámil účastníky jednání s předběžným hodnocením předpokládaných vlivů IROP na životní prostředí a veřejné zdraví a s výstupy ze zjišťovacího řízení na základě vydaného závěru zjišťovacího řízení. Na základě prezentací proběhla diskuse, ze které vyplynula mimo jiné témata k dalšímu řešení v rámci SEA hodnocení.

SEA hodnotitel se také účastnil přípravných jednání k definování environmentálních indikátorů v rámci přípravy Národního číselníku indikátorů pro programovací období 2014-2020.

8.3 PROBLÉMY PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ

Ze strany předkladatele koncepce tj. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, bylo zpracovateli SEA poskytnuto dostatečné množství relevantních údajů pro zpracování hodnocení.

9 STANOVENÍ MONITOROVACÍCH UKAZATELŮ (INDIKÁTORŮ) VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

9.1 SYSTÉM SLEDOVÁNÍ VLIVŮ IMPLEMENTACE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Úvod

Pro sledování vlivů implementace IROP na životní prostředí navrhnul zpracovatel SEA ve vazbě na jednotlivá témata životního prostředí, která byla v rámci hodnocení řešena, environmentální indikátory. Změny indikátorů je nutné sledovat v pravidelných (ročních) intervalech v průběhu celého programového období 2014-2020. K odhadu vlivu IROP na změny životního prostředí je nezbytné porovnat celkové změny životního prostředí v ČR s výstupy monitoringu jednotlivých programů a odhadnout tak příspěvek implementace Dohody o partnerství k těmto změnám.

Dle požadavků EK bude současně u všech relevantních projektů sledován případný dopad (finanční příspěvek) na změnu klimatu.

Výstupy sledování dopadů IROP na životní prostředí by měly být pravidelně zveřejňovány, nejlépe elektronickou formou na Internetu v rámci celkového systému monitoringu a evaluace v rámci povinných systémů vyhodnocování a reportingů, zpráv o realizaci projektu apod.

9.2 NÁVRH ENVIRONMENTÁLNÍCH INDIKÁTORŮ

Pro sledování vlivů implementace IROP na životní prostředí navrhnul zpracovatel SEA sadu environmentálních indikátorů (viz Tabulka 3). Indikátory jsou navrženy tak, aby postihly všechna témata životního prostředí, řešená v rámci posouzení.

Sada environmentálních indikátorů vychází z návrhu, který byl vytvořen v rámci SEA hodnocení Dohody o partnerství, který slouží jako rámcový pro celkový systém programů v období 2014-2020. Lze předpokládat, že návrh indikátorů bude upraven na základě finalizace Národního číselníku indikátorů 2014+ a rozpracování v rámci jednotlivých programů. V závislosti na zaměření a prioritách jednotlivých programů by v průběhu jejich další přípravy měly být z navrženého seznamu indikátorů řídícími orgány vybrány ty indikátory, které jsou relevantní pro daný program.

Tabulka 3: Návrh environmentálních indikátorů pro IROP z hlediska vybraných témat životního prostředí

Téma ŽP	Návrh environmentálních indikátorů	Jednotka	Zdroj
Klima	• Odhadované roční snížení emisí skleníkových plynů (C34)	t CO_2 ekv/rok	Ž/P
Půda a horninové prostředí	• Vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu (žádost podaná na odbor žp přísl. městského úřadu) při realizaci projektu	ha	Ž/P
Energetika a využití OZE	• Výroba tepla z obnovitelných zdrojů celkem (362100)	TJ/rok	Ž/P
	• Výroba elektrické energie z obnovitelných zdrojů (361100)	GWh/rok	Ž/P
	• Snížení konečné spotřeby energie u podpořených subjektů (364300)	GJ/rok	Ž/P
	• Počet domácností s lepší klasifikací spotřeby energie (C31)	domácnosti	Ž/P
Doprava	• Přírůstek počtu osob přepravených veřejnou dopravou (WF 389)	Osob/rok	Ž/P

Pozn. C jsou označovány společné indikátory definované EK, metodická konstrukce každého indikátoru je podrobně definována v rámci Národního číselníku indikátorů pro programové období 2014-2020.

9.3 AKTIVITY NUTNÉ K ZAJIŠTĚNÍ MONITORINGU

Celkový systém monitoringu pro IROP zahrnuje následující aktivity:

- vybrat relevantní environmentální indikátory a začlenit je do celkového systému sledování implementace IROP na životní prostředí;
- pravidelně vyhodnocovat výsledky monitoringu (ve vazbě na další postupy průběžných evaluací při implementaci programu);
- pravidelně zveřejňovat výsledky monitoringu;
- využít relevantní environmentální indikátory jako kritéria pro hodnocení a výběr relevantních projektů, předkládaných v rámci IROP;
- zajistit dostatečné odborné a personální kapacity pro oblasti životního prostředí a rámec implementační struktury IROP, tj. zejména pro hodnocení a výběr projektů.

Aktivity na projektové úrovni

Vzhledem k návaznosti hodnocení a výběru projektů na environmentální indikátory je klíčovým prvkem pro dosažení účinného systému výběr relevantních environmentálních návodných otázek pro konkrétní programy, jejich specifické cíle a výzvy, respektive pro jednotlivé konkrétní projekty. Pouze tak bude problematika životního prostředí chápána ze strany předkladatelů projektů jako možnost, jak zvýšit celkovou kvalitu projektů, a nikoliv jako administrativní překážka.

Pro zajištění dostatečného zohlednění životního prostředí při hodnocení a výběru projektů je nutné zejména:

- zapracovat navržená environmentální kritéria do celkového systému hodnocení a výběru projektů v IROP (přičemž je nutné provést jejich výběr a případnou modifikaci pro jednotlivé specifické cíle, respektive pro jednotlivé projekty);
- zajistit dostatečnou informovanost žadatelů na úrovni IROP o environmentální problematice a o možných vazbách předkládaných projektů na životní prostředí;
- poskytovat poradenské služby pro oblast životního prostředí předkladatelům projektů.

Detailní popis navrženého systému environmentálního hodnocení a výběru projektů včetně návrhu konkrétních kritérií je předmětem kapitoly 11.

9.4 ZAJIŠTĚNÍ KAPACIT

K dosažení efektivního systému monitoringu je nutné přesné „zacílení“ environmentálních indikátorů, tj. jejich výběr a případná modifikace v závislosti na obsahu programového dokumentu. Stejně tak bude nutné vybírat relevantní environmentální návodné otázky na úrovni výzev a projektů podle jednotlivých specifických cílů a typu a charakteru projektů. Tento fakt znamená, že s návrhem environmentálního monitoringu bude nutné v rámci implementace IROP dále pracovat tak, aby byl v souladu s jeho celkovou implementační strukturou. Tato skutečnost bude vyžadovat dostatečné personální a odborné kapacity pro oblast životního prostředí v rámci celkového systému implementace a monitoringu implementace IROP.

V optimálním případě budou v rámci implementační struktury určeni pracovníci odpovědní za problematiku životního prostředí či lze také zvážit spolupráci s orgány státní správy s působností v ochraně životního prostředí. Konkrétní způsob zajištění dostatečných kapacit bude nutné dále řešit při projednávání a finalizaci IROP.

10 POPIS PLÁNOVANÝCH OPATŘENÍ K ELIMINACI, MINIMALIZACI A KOMPENZACI NEGATIVNÍCH VLIVŮ ZJIŠTĚNÝCH PŘI PROVÁDĚNÍ KONCEPCE

Plánovaná opatření jsou popsána v kapitole 7 vyhodnocení.

11 STANOVENÍ INDIKÁTORŮ (KRITÉRIÍ) PRO VÝBĚR PROJEKTŮ

11.1 ENVIRONMENTÁLNÍ HODNOCENÍ PROJEKTŮ

Systém environmentálního hodnocení projektů

Cílem navrženého systému je zohlednit v rámci celkového hodnocení a výběru projektů pro udělení podpory oblast životního prostředí a podpořit tak ty projekty, které (kromě svého primárního zaměření a účelu) budou mít pozitivní dopady na životní prostředí. Hodnocení by mělo probíhat na úrovni projektů předkládaných v rámci IROP jako součást rozhodování o schválení přidělení podpory konkrétnímu projektu v rámci IROP, tj. hodnocení dle environmentálních indikátorů by mělo být součástí souhrnného hodnocení předkládaného projektu.

Navržený systém je zaměřen zejména na pozitivní dopady projektů na životní prostředí. Zpracovatel SEA vychází z předpokladu, že případné negativní dopady jsou detailně sledovány v rámci legislativní postupů (např. EIA) a příslušné limity apod. jsou stanoveny příslušnou environmentální legislativou. Systém environmentálního hodnocení v rámci IROP nenahrazuje legislativní postupy (EIA, územní a stavební řízení), ale tyto postupy doplňuje – předkladatel projektu včasným zohledněním problematiky životního prostředí v úvodních fázích přípravy projektu může dosáhnout snadnějšího průběhu následných povolovacích procesů z hlediska životního prostředí.

V návaznosti na vybrané environmentální indikátory pro IROP by měla být relevantní environmentální kritéria zapracována do celkového systému hodnocení a výběru projektů. Rozhodnutí o výběru vhodných environmentálních indikátorů by měl učinit řídící orgán IROP pro každou výzvu s ohledem na věcné zaměření specifického cíle a výzvy či typ podporovaných aktivit.

Hodnocení a výběr projektů

Environmentální hodnocení by mělo být prováděno v rámci procesu pro schvalování projektů a udělení podpory v rámci jednotlivých programových dokumentů, tj. environmentální indikátory by měly být začleněny do celkového systému hodnocení a výběru projektů. Hodnocení by měli provádět hodnotitelé, v relevantních případech členové hodnoticích komisí. S ohledem na typ a váhu indikátoru by měla být vyžadována i znalost problematiky životního prostředí a jeho ochrany.

Na základě hodnocení může hodnotitel, příp. hodnoticí komise, navrhnout změny či doplnění projektu a/nebo podmínky pro realizaci projektu.

U specifických cílů a výzev resp. u projektů, u kterých je relevantní hodnotit environmentální přínos v podobě environmentálních indikátorů, by měl být bodově zvýhodněn pouze takový projekt, který prokazatelně může dosáhnout větší environmentálních přínosů (vyjádřených hodnotou environmentálního indikátoru). Do environmentálního hodnocení budou vstupovat pouze projekty v rámci specifických cílů, kde je to relevantní.

Na základě environmentálního hodnocení bude možné mj. i určovat závazné podmínky pro přidělení prostředků z ESI fondů – tj. k dodržení předložených environmentálních parametrů projektu a k dodržení případných podmínek realizace (navržených hodnotitelem) bude předkladatel projektu smluvně vázán.

Monitoring projektů

Při realizaci projektu je prováděna kontrola dodržování a naplňování smluvních podmínek – součástí by měla být kontrola podmínek z hlediska ochrany životního prostředí, stanovených v rámci hodnocení projektu na základě údajů v předložené projektové žádosti (tyto podmínky by měly být součástí smlouvy s předkladatelem). Jejich nedodržení v průběhu realizace projektu může vést ke změně rozhodnutí o přidělení finančních prostředků na daný projekt.

11.2 NÁVODNÉ OTÁZKY PRO IDENTIFIKACI ENVIRONMENTÁLNÍCH PROJEKTŮ

Výběr relevantních otázek

Stejně jako pro monitoring je pro efektivní environmentální hodnocení a výběr projektů klíčový výběr kritérií relevantních pro IROP, respektive pro jednotlivé oblasti podpory či projekty. V rámci implementace je tedy nutné v závislosti na obsahu specifických cílů v rámci IROP vybírat ty otázky a ty indikátory, které budou odpovídat typu a charakteru předkládaných projektů v rámci specifického cíle (tj. není nutné uplatnit vždy celou sadu specifické cíle, mohou nastat i případy, kde není relevantní žádná environmentální otázka ani indikátor). Tímto způsobem lze zajistit, aby předkladatelé projektů nebyli nadměrně zatěžování požadavky na informace a údaje, které se netýkají předkládaného projektu.

Tabulka 4: Návrh návodných environmentálních otázek pro výběr projektů v rámci IROP z hlediska vybraných témat životního prostředí

Téma ŽP	Návrh návodných environmentálních otázek
Klima	• Přispěje projekt ke snížení emisí skleníkových plynů?
Půda a horninové prostředí	• Vyžaduje projekt vynětí ze zemědělského půdního fondu?
Energetika a využití OZE	• Přispěje projekt ke zvýšení výroby tepla z obnovitelných zdrojů? • Přispěje projekt ke zvýšení výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů? • Přispěje projekt ke snížení konečné spotřeby energie u podpořených subjektů?

	• Zvýší se počet domácností s lepší klasifikací spotřeby energie?
Doprava	• Zvýší se počet osob přepravených veřejnou dopravou?

Zdroje dat

Zdrojem dat a údajů pro environmentální hodnocení projektů budou žádosti o podporu (a přílohy) hodnocených projektů. Podle charakteru projektu a environmentálního indikátoru mohou být součástí dokumentace např. energetický audit, hluková studie, rozptylová studie atd.

Výběr vhodných kritérií pro IROP, respektive pro jeho specifické cíle, by však měl zajistit, aby údaje nutné pro environmentální hodnocení projektu bylo možné získat ze studií a podkladů, které jsou vlastní součástí žádosti o podporu – tedy podklady, které je nutné zpracovat např. v rámci územního řízení, hodnocení EIA, technické dokumentace o zvolené technologii. Pro předkladatele projektu by environmentální hodnocení projektu nemělo znamenat zpracovávání a předkládání dalších dokumentů a studií pouze pro tento účel. Pokud nebude možno z žádosti o podporu získat přesné údaje, mělo by být použito kvalifikovaného a transparentně získaného odhadu.

12 VLIVY KONCEPCE NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

12.1 ZDRAVÍ – STÁVAJÍCÍ STAV A DOSAVADNÍ VÝVOJ

Definice vlivů na zdraví obyvatel:

Jde o vliv na zdraví a jeho významné determinanty – chudobu, vzdělání, sociální prostředí, životní styl a životní prostředí člověka ve smyslu definice zdraví WHO, to je stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody, a ne jen pouhou nepřítomnost nemoci či slabosti [12].

Lidské zdraví je ovlivňováno řadou faktorů - determinant[3]. Světová zdravotnická organizace za významné považuje[4] :

- Sociální a ekonomické prostředí[5]
- Životní prostředí (physical environment)
- Individuální charakteristiku a chování jednotlivců (životní styl)

Determinanty lidského zdraví působí ve vzájemné interakci. Rozdělení je mnohdy dáno spíš snahou o jejich pochopení či možnosti jejich sledování, ale většinou se vliv na lidské zdraví posuzuje v určitém komplexním a holistickém modelu[6].

S ohledem na charakter a poslání IROP, lze očekávat vliv zejména na determinanty sociálního a ekonomického prostředí[7]. V sociálních determinantách lze očekávat vliv na:

- Sociální vztahy tj. odloučení či vyloučení, přátelské soužití různých etnických či náboženských skupin, přistěhovalců atp.
- Vzdělání
- Zaměstnaní resp. nezaměstnanost

Z ekonomických determinant lze očekávat vliv na:

- Příjem (plat, příjem rodiny)
- Výdaje na bydlení
- Výdaje na dopravu

[1] Health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity. Preamble to the Constitution of the World Health Organization as adopted by the International Health Conference, New York, 19-22 June, 1946; signed on 22 July 1946 by the representatives of 61 States (Official Records of the World Health Organization, no. 2, p. 100) and entered into force on 7 April 1948.

[2] http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2836340/

[3] http://www.who.int/ceh/publications/cehframework/en/

[4] http://www.who.int/hia/evidence/doh/en/

[5] http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/98438/e81384.pdf

[6] http://www.who.int/hia/en/

[7] http://www.who.int/social_determinants/en/

- Majetek tj. ekonomickou stabilitu sílu například hodnota nemovitostí.

Z faktorů životního prostředí člověka lze očekávat vliv na:

- Bydlení
- Hlukovou zátěž

Z dalších souvisejících oblastí se očekává vliv na:

- Zdravotní péči
- Doprava (bezpečnost dopravy, dostupnost, mobilita nemocných, invalidů, pracovní síly)

Příjmy a výdaje, postavení rodiny, postavení jednotlivce ve společnosti to vše je v přímé úměře ke zdravotnímu stavu jak jednotlivce, tak obyvatel. Vyšší příjem a vyšší sociální postavení je spojeno s lepším zdravím[6]. Vzdělání má také positivní vliv na zdraví, čím nižší dosažené vzdělání, tím horší zdraví, více stresu a nižší sebevědomí[8]. Pracovní zařazení a zaměstnání není jen otázkou ekonomické situace a také sociálního postavení, sociálních vztahů. Zaměstnání resp. práce či jasné zapojení do pracovních a společenských aktivit je považována za positivní pro zdraví, zatímco celá řada studií[7] ukázala na negativní dopady nezaměstnanosti, zejména dlouhodobé na zdraví, na zvýšenou incidenci sociálně patologických jevů jako alkoholismus, drogová závislost, rozvodovost, domácí násilí. Samozřejmě jde s nezaměstnaností ruku v ruce nízký příjem a ekonomické problémy.

V minulých letech došlo v ČŘ k výraznému prodloužení lidského života, zejména zlepšením kvality a dostupnosti zdravotní péče, snížení úmrtnosti na kardiovaskulární nemoci, stagnace úmrtnosti na nádory a další statistické ukazatele[9].

a. Kvalita zdraví resp. zdravotní stav obyvatel se v regionech se rozvíjel různě, v závislosti na původní skladbě průmyslu a stupni jeho útlumu. Procento osob ohrožených chudobou [10] podle zdroje (Eurostat, 29/11/2013) se v letech 2004 (19,6% všech obyvatel) až 2011(15,4%) pohyboval pod úrovní průměru EU, postupný nárůst lze pozorovat od roku 2009 (14%). Poněkud horší je stále situace u Osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením podle dosaženého vzdělání[11] a pohlaví, kde v roce 2011 byl počet středoškolsky či vysokoškolsky vzdělaných osob menší než průměr EU.

   Primární lékařskou péči o dospělou populaci zajišťovalo k 31. 12. 2012 v České republice celkem 5 290 praktických lékařů pro dospělé (přepočtený počet na plné úvazky). Na 1 lékaře pro dospělé připadalo

[8] http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/98438/e81384.pdf

[9] http://www.uzis.cz/publikace/zdravotnicka-rocenka-ceske-republiky-2012

[10] Eurostat, 29/11/2013
http://www.scitani.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/8600465EC9/$File/1607130331.pdf

[11] Eurostat, 29/11/2013
http://www.scitani.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/8600466D43/$File/1607130332.pdf

v republikovém průměru 1 632 registrovaných pacientů a 7,4 tisíce ošetření. Na 1 registrovaného pacienta bylo vykázáno 4,5 ošetření-vyšetření za rok. Preventivní prohlídky představovaly 6,2 % z celkového počtu ošetření-vyšetření. Zajištění primární péčí o dospělou populaci se dlouhodobě výrazně nemění, nepříznivě se však vyvíjí věkové složení praktických lékařů pro dospělé. (Zdroj UZIS[12]). Dostupnost psychiatrické péče i její skladba jsou nedostatečné, neodpovídají potřebám obyvatel[13].

Vývoj nezaměstnanosti je robustný ukazatel sociální a ekonomické úrovně obyvatel a indikátor nových pracovních příležitostí Následující obrázek popisuje situaci do roku 2012. Od té doby se počet nezaměstnaných spíše zvyšuje.[14] Barevná škála je v procentech práce schopného obyvatelstva. Pokud jde o sociálně vyloučené osoby, jejich část tvoří vedle části nezaměstnaných také osoby s nízkým vzděláním, nižšími příjmy a některá etnika.

V České republice dosud neexistuje zvláštní právní úprava minimálních standardů pro přiměřené bydlení. Schází také podrobná právní regulace sociálního bydlení. Lokální pokusy o většinou ad hoc řešení sociálního bydlení jsou často hluboko pod technickou úrovní obvyklou ve středoevropském kulturním prostředí. V mnoha případech to znamená zásadní hygienické nedostatky, špatný stav vodoinstalace a elektroinstalace, nedostatečnou infrastrukturu a odříznutí od běžných služeb a ostatních osídlených lokalit. Tato extrémně nízká úroveň bydlení a služeb je v často v křiklavém nepoměru k částkám, jež je ubytovaný nebo nájemce povinen hradit — měsíční nájemné není často nižší než nájemné v běžných bytech. Často se k tzv. dočasnému ubytování využívá domů ležících v oblasti starých hlukových zátěží, domů určených k demolici a dalších staveb mnohdy ani k bydlení neurčeným.

Oblasti s tzv. sociálním vyloučením obyvatel jsou uváděny národními i mezinárodními organizacemi na ochranu lidských práv, jsou uvedeny v řadě lokálních i celostátních programů, ale zlepšení v toto oblasti je pomalé[15].

Péče o duševní zdraví a jeho podpora dosud výrazně postrádá akcent na primární prevenci. V mnoha případech se péče o duševní zdraví a jeho podpora redukuje na péči o duševně nemocné tj. osoby s psychiatrickou diagnosou. Jen okrajově se řeší prevence stresu a neuróz, prevence nespavosti. Je sice připravena reforma

[12] http://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/prakticti-lekari-pro-dospele

[13] http://www.os-kolumbus.org/wp-content/uploads/Oficial_final_SRPP_publikace_web_8-10-2013.pdf

[14] http://analytikdat.cz/index.php/entry/zobrazeni-dat-na-mape-nezamestnanost-v-okresech

[15] http://www.ceskaghetta.cz/esv.htm

psychiatrických nemocnic, posiluje se role komunit péči o duševně nemocné, ale chybí celá řada programů vztahujících se k o ochraně duševního zdraví při práci, programů prevence neuróz, nespavosti. Poněkud se zlepšila péče o demence, zejména soustředěným úsilím geriatrů a gero-psychiatrů.

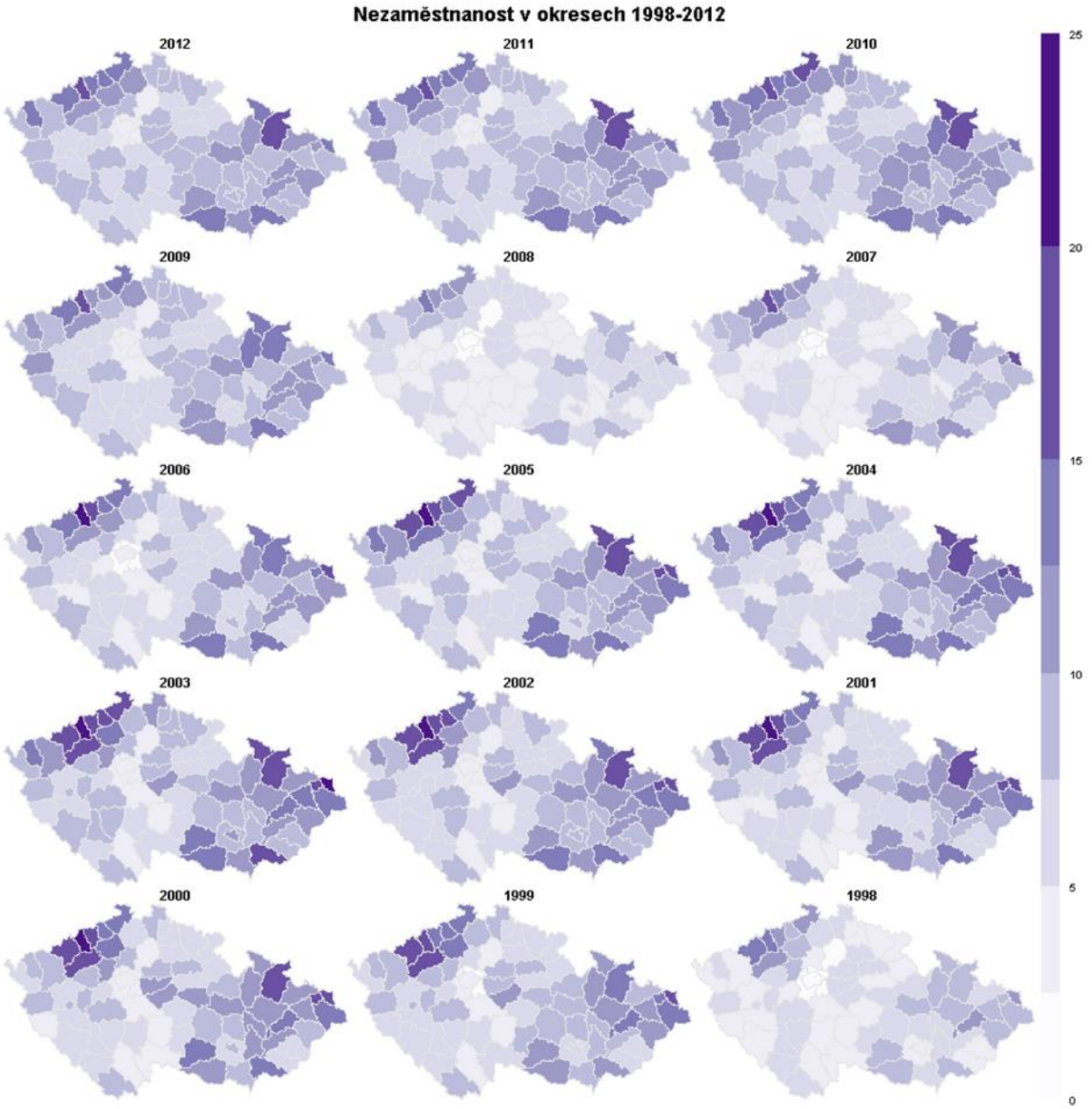

Obrázek 14: Nezaměstnanost v okresech1998 -2012

Zdroj: (ČSÚ, AnalytikDat)

Pro sledování zdravotního stavu obyvatel[16], existuje celá řada indikátorů, ale jedním z nejpřesnějších (i když málo senzitivním) je úmrtnost resp. střední délka života.

Při popisu regionálních rozdílů v úmrtnosti, nejpříznivější situace je dlouhodobě, u mužů i žen, v Hl. m. Praha. Střední délka života při narození zde dosahuje nejvyšších hodnot, v období 2011– 2012 to bylo u mužů 77,0 let a u žen 81,8 let. Oproti republikové hodnotě je to u mužů o 2,0 roku více, u žen o 0,9 roku více. Nejhorší úmrtnostní poměry jsou dlouhodobě v krajích Ústeckém, Moravskoslezském a Karlovarském kraji. Pro období 2011–2012 byla nejnižší střední délka života při narození u obou pohlaví v Ústeckém kraji, u mužů 73,0 let a u žen 79,0 let. V porovnání s roky 2010–2011 se střední délka života při narození u obou pohlaví zvýšila ve všech krajích, výjimkou byl Kraj Vysočina a Moravskoslezský kraj, ve kterých došlo u žen k jejímu zkrácení při narození.

Zdravotní stav – kvalitu života můžeme souhrnně vyjádřit pomocí ukazatele celkové délky života prožitého ve zdraví, resp. bez dlouhodobého omezení v běžných činnostech (ukazatel HLY – Healthy Life Years[17]). V roce 2011 dosáhl tento ukazatel hodnoty 62,2 u mužů a 63,6 u žen, což je o 0,4 roku více u mužů a 1,4 roku více u žen než činí průměr EU 27. Podíl HLY na střední délce života při narození činil u mužů 83,1 % a u žen 78,5 %.

Kde LE je Life expectancy – očekávaná délka života HLY je Healthy life years – délka života prožitého ve zdraví.

Tabulka 5: Česká republika HLY při narození[18]

	2008	2009	2010	2011	2012
Ženy	63,4	62,7	64,5	63,6	64,1
Muži	61,2	61,1	62,2	62,2	62,3

[16] http://www.uzis.cz/publikace/zdravotnicka-rocenka-ceske-republiky-2012

[17] Ukazatel HLY při narození (ve věku 0) byl vymezen jako jeden ze Strukturálních ukazatelů (SI) sloužících k monitorování Lisabonské strategie, přijaté v roce 2010 a reagující na globalizaci a stárnutí populace. Data za strukturální ukazatele prezentuje Eurostat na svých internetových stránkách. V roce 2010 byla přijata nová strategie Evropa 2020, která reaguje na probíhající ekonomickou krizi a zaměřuje se především na 5 oblastí: zaměstnanost, inovace, vzdělání, sociální začlenění a klima/energie. V rámci této strategie bylo jako jeden z cílů vymezeno zvýšení HLY o 2 roky do roku 2020.
Ukazatel HLY ve věku 0 a 65 let byl zařazen mezi Zdravotnické ukazatele Evropského společenství (European Community Health Indicators – ECHI). Jedná se o sadu 88 ukazatelů, rozdělených do 5 tematických oblastí, přičemž mezi ukazatele hodnocení zdravotního stavu byl zařazen nejen ukazatel HLY (ukazatel č.40), ale i ukazatele naděje dožití v daném zdravotním stavu založené na subjektivně hodnoceném zdraví a omezení aktivit (ukazatel č. 41)

[18] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do;jsessionid=9ea7d07d30e851eb093cb52e4ca881aac571cacb3846.e34OaN8PchaTby0Lc3aNchuMchmNe0?tab=table&plugin=1&pcode=tsdph100&language=en

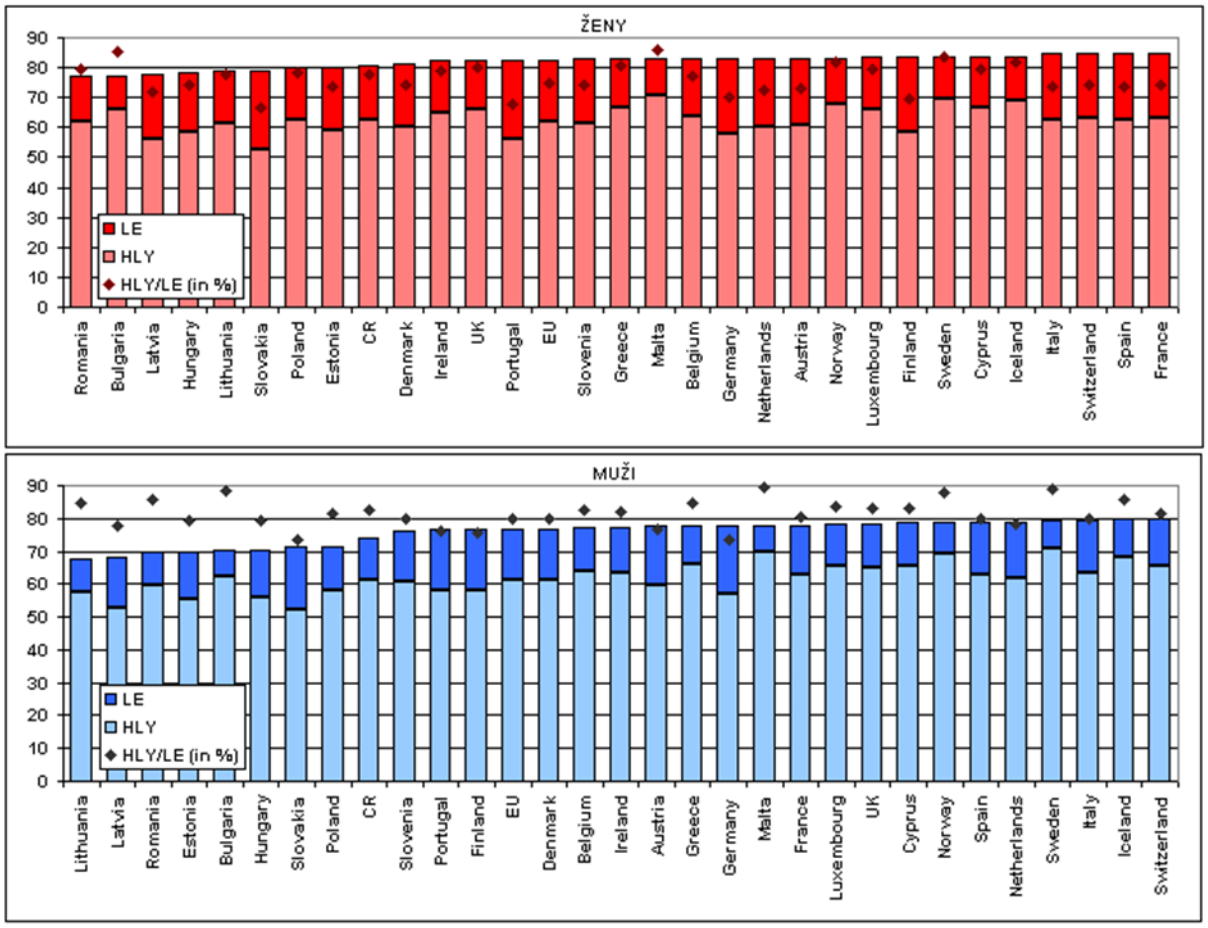

Obrázek 15: ***Mezinárodní srovnání střední délky života a HLY (Healthy Life Years u narozených v roce 2009*** *Zdroj: (*UZIS[19]*)*

b. Nejsou žádné legislativní limity pro zdraví, ale pouze strategické cíle na národní resp. mezinárodní úrovni. Tyto cíle sledují indikátory -ukazatele zdraví resp. nemocnosti, rozsahu zdravotní péče a jejího využít atd. Tyto indikátory se porovnávají v rámci ČR a ve značné míře také se situací v EU. Např. Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí, podpořeno Usnesením vlády ČR usnesením č. 23 ze dne 8. ledna 2014.

c. Dlouhodobé strategické cíle zdraví jsou vesměs plněny, nicméně v oblasti sociálních a ekonomických determinant je patrná určitá stagnace, v oblasti nezaměstnanosti celkové na úrovni ČR dlouhodobý vzestup a či mírná stagnace jen v některých krajích (např. hl. město Praha).

[19] http://www.uzis.cz/jaehleis/ukazatel

Tabulka 6: Míra registrované nezaměstnanosti v České republice podle krajů (stav k 31.12.), Zdroj dat: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Česká republika	**8,88**	**7,67**	**5,98**	**5,96**	**9,24**	**9,57**	**8,62**	**9,36**
Praha	3,25	2,72	2,16	2,14	3,66	4,07	3,95	4,52
Středočeský	6,25	5,32	4,25	4,47	7,01	7,73	7,07	7,52
Jihočeský	6,69	5,68	4,47	4,83	7,78	8,50	7,53	8,36
Plzeňský	6,45	5,60	4,43	5,03	8,16	8,25	7,01	7,31
Karlovarský	10,28	9,20	7,32	7,62	11,07	11,39	9,83	10,84
Ústecký	15,41	13,77	10,96	10,26	13,61	13,90	12,94	14,02
Liberecký	7,73	7,04	6,05	6,95	11,24	10,54	9,46	10,26
Královéhradecký	7,33	6,32	4,70	4,81	7,97	8,37	7,49	8,61
Pardubický	8,35	6,91	5,43	5,95	9,58	9,87	8,44	9,16
Vysočina	8,23	7,10	5,63	6,27	10,25	10,73	9,44	10,23
Jihomoravský	10,21	8,82	6,92	6,83	10,59	10,87	9,81	10,42
Olomoucký	10,65	8,97	6,73	6,87	12,19	12,48	11,37	11,86
Zlínský	9,27	7,75	6,02	6,13	10,83	10,74	9,35	10,42
Moravskoslezský	14,23	12,58	9,62	8,49	12,14	12,36	11,18	12,34

d. Jak vyplývá z odborných odhadů, vlivy životního prostředí se na zdraví obyvatel podílí jen přibližně jednou pětinou. Rozdíly jsou mezi zeměmi, v závislosti na jejich ekonomickém potenciálu[20]. U chudších zemí je podíl determinant životního prostředí vyšší. Majoritní je však vliv životního stylu a sociálních a ekonomických determinant[21].

12.2 BUDOUCÍ VÝVOJ V OBLASTI ZDRAVÍ

Budoucí vývoj zdraví bude reflektovat následující otázky:

a. Nelze očekávat, že bez implementace IROP se zásadním (statisticky významným způsobem) změní zdravotní stav obyvatel ČR ani jejich sociální, ekonomický či vzdělanostní statut. Nadále se však může lokálně a regionálně prohlubovat sociální vyloučení, nezaměstnanost a tak i negativně vyvíjet zdravotní stav obyvatel, zejména v již postižených obcích a městech.

b. Hlavní vliv na zdraví obyvatel bude i v budoucnu mít ekonomický vývoj. Pokud nebudou alokovány dostatečné prostředky na implementaci již navržených strategických či legislativních opatření v oblasti zdraví (např. naplnění usnesení vlády ČR z 8. ledna letošního roku[22] a

[20] http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/GlobalHealthRisks_report_part2.pdf

[21] http://whqlibdoc.who.int/euro/1998-99/EUR_ICP_CHVD_03_09_01.pdf

[22] http://www.mzcr.cz/Verejne/dokumenty/zdravi-2020-narodni-strategie-ochrany-a-podpory-zdravi-a-prevence-nemoci_8690_3016_5.html

související dokumenty Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí, lze očekávat negativní dopady jak na zdravotní stav obyvatel, tak zejména na jejich pohodu. Naopak pozitivní vývoj lze očekávat v případě dostatečných finančních a částečně i lidských zdrojů vedoucí k dostatku h lékařů a zkrácení čekacích lhůt na některé speciální vyšetření či péči apod.

c. Nejistoty jsou dané nízkou citlivostí – senzitivitou a specificitou statistických šetření. Měření indikátorů zdraví a indikátorů pro posouzení vlivu sociálních determinant na zdraví je obtížné. Zejména je obtížené tam, kde jde o územně a počtem obyvatel malou vykazovací jednotkou tj. malá obec či město, mnohdy ani velikost okresu nejsou z hlediska vývoje zdraví obyvatel statisticky sledovatelná a proto jsou sledovány indikátory na úrovni ČR popř. NUC či kraje, což nemusí ukázat pozitivní či negativní dopady hodnocené koncepce tj. IROP na senzitivní skupiny obyvatel. Případné zavádění nových statistických šetření, cílených na hodnocenou koncepci, by však bylo spojeno s problémy validace, definice a mnohdy i se snahou popsat statisticky tj. kvantitativně oblasti, které jsou vhodné spíše pro metodiky kvalitativního výzkumu, než aplikované demografické či zdravotní statistiky.

d. Lze očekávat, že v lokalitách a oblastech zahrnutých do IROP se většina aktivit projeví positivně jak na sociální pohodě obyvatel, tak na humanizaci některých oborů. V oblasti dopadu na zdraví senzitivních tj. k faktorům ŽP citlivých skupin obyvatel je IROP spíše neutrální, i když v souvislostech s dopravní obsluhou a částečně i s rozvíjenou rekreační funkcí území se někteří občané či skupiny obyvatel mohou dostat do hlukové nepohody, popřípadě mohou být vystaveny dočasně – při realizaci liniových staveb negativnímu vlivu složek životního prostředí – prašnost, zhoršení kvality ovzduší, nárůst hlukové zátěže. Realizace dopravní obslužnosti může také zasáhnout jak positivně tak negativně do ceny pozemků – ochranná pásma železnice, dálnic atp.

Od implementace IROP lze očekávat, alespoň ve vybraných projektech k naplnění cílů systému sociálního bydlení, zlepšení situaci v oblasti zajištění krizového (přechodného) ubytování a dlouhodobého nájemního bydlení pro cílovou skupinu domácností, snížení ekonomických rizik souvisejících s pronájmem bytu a efektivnější uspokojení specifických potřeb cílové domácnosti v oblasti bydlení. Navrhované nástroje systému sociálního bydlení by měly vést k sociálnímu a prostorovému začleňování.

12.3 RELEVANTNÍ CÍLE, KTERÉ VYPLÝVAJÍ ZA STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ

Ze strategického dokumentu Zdraví 2020 vyplývají následující cíle, které mají relevanci k IROP a které byly zohledňovány při hodnocení jednotlivých opatření:

Strategický cíl 1: Zlepšit zdraví obyvatel a snížit nerovnosti v oblasti zdraví

Strategický cíl 2: Posílit roli veřejné správy v oblasti zdraví a přizvat k řízení všechny komponenty společnosti, sociální skupiny i jednotlivce

12.4 HODNOCENÍ VLIVŮ IROP NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ VČETNĚ KUMULATIVNÍCH

Vyhodnocení možných vazeb mezi jednotlivými specifickými cíli IROP a zdravím bylo provedeno v rámci Tabulky 2 hodnocení. V následující tabulce jsou blíže popsány a komentovány možné vlivy na zdraví.

Tabulka 7: Vyhodnocení vlivů IROP na zdraví včetně návrhu doporučení ke zmírnění či vyloučení negativních vlivů respektive k posílení vlivů pozitivních

Specifický cíl IROP	Hodnocení možných vlivů z hlediska zdraví	Doporučení ke zmírnění či vyloučení negativních vlivů respektive k posílení vlivů pozitivních
1.1 - Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T	Vliv na zdraví lze obtížně určit, celkově bude spíše neutrální, pro některé skupiny obyvatel – např. dojíždějící do práce, invalidní osoby, rychlá lékařská akutně nemocní apod. bude tento cíl spíše pozitivní. Naopak u některých zvýšením hlukové zátěže anebo imisemi dotčených nemovitostí (pozemků či budov) může realizace konkrétních projektů způsobit pokles jejich finanční hodnoty a tak lze očekávat vliv na zdraví, přechodně spíše negativní.	Zabezpečit stávající legislativně danou ochranu obyvatel proti dopravnímu hluku jako nezbytnou podmínku pro programy, projekty.
1.2 - Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy	Vliv lze očekávat neutrální, v některých situacích spíše pozitivní. Transport a jeho bezpečnost se positivně projevuje na zdraví, na snižování úmrtí a úrazů. Na druhé straně však jde také o náklady na ujetý km pro rodiny, dojíždění do práce, k lékaři, na nákup může být omezeno pro	Zvážit ekonomickou údržnost a dostupnost udržitelných forem dopravy s hlediska rodinného účtu i pohledu na sociální postavení obyvatel. Zabezpečit aplikaci ochrany proti hluku.

	zvýšené náklady, což může vést k nižší ochotě dojíždět za prací, do školy.	
1.3 - Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof	Pozitivní vliv na veřejné zdraví, lze očekávat jak snížením stresu obyvatel při resp. již před předvídatelnými živelnými pohromami. Lepší připravenost záchranných sborů a jejich vybavení tak zefektivní zdravotní péči a umožní rychlý návrat do aktivního života s minimálními ztrátami na životech. Dobře vybavené záchranné sbory s dobře fungujícím integrovaným záchranným systémem zvyšuje pocit bezpečí obyvatel.	Vhodné podpořit technickou infrastrukturu, tam, kde budou projekty podpořeny odpovídajícími lidskými zdroji v souladu s krizovými plány.
2.1 - Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi	Lze očekávat velmi pozitivní efekt na zdraví s ohledem na význam sociálních a ekonomických determinant pro zdraví.	Doporučení nejsou navržena.
2.2 - Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání	Lze očekávat velmi pozitivní efekt na zdraví, zvýšením zaměstnanosti.	Poskytnout podporu jen v případě, že bude v ČR splněna podmínka definovaného sociálního bydlení, včetně hygienického a dalších standardů takového bydlení.
2.3 - Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotnických služeb a péče o zdraví	Lze očekávat velmi pozitivní efekt na zdraví přímo tak nepřímo zvýšenou zaměstnaností ve zdravotních a sociálních službách. Rizikem je však rozsah kapacit u těch služeb, které nejsou hrazeny zdravotním pojištěním tak, aby byla zajištěna jejich životaschopnost i po ukončení dotačních titulů, pilotních projektů či jiných předpokládaných forem ekonomické podpory.	Podporu poskytovat v souladu s existující či připravovanou strategií a standardizací zdravotních služeb.
2.4 - Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení	Pozitivní na veřejné zdraví i zdraví jednotlivců - vzdělání je silnou determinantou zdraví	Doporučení nejsou navržena.
2.5 - Snížení energetické	Mírně pozitivní, lze předpokládat, že dojde ke snížení ekonomické	Zachovat nebo snížit ceny bydlení snížením

náročnosti v sektoru bydlení	náročnosti bydlení, nižším výdajům za energie, zejména vytápění. Tím se může zvýšit dostupnost kvalitního bydlení i nízkopříjmovým skupinám obyvatel.	nákladů na energie.
3.1 – Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního a přírodního dědictví	Vlivy nejsou identifikovány.	Doporučení nejsou navržena.
3.2 - Podpora pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje	Spíše pozitivní, včas lze uplatnit preventivní stanoviska k ochraně zdraví, zejména využitím nástrojů územního rozvoje a procesu EIA.	Doporučení nejsou navržena.
3.3 – Zvyšování efektivity a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím rozvoje využití a kvality systémů ICT	Vlivy nejsou identifikovány.	Doporučení nejsou navržena.
SC 4.1 – Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu	Významný pozitivní vliv prostřednictvím sociálních determinant. Pozitivní vliv na pohodu a duševní zdraví	Podporovat projekty v souladu se schválenými národními či krajskými strategiemi a využít informačních a hodnotících kriterií ve strategiích obsažených.

Kumulativní efekt na veřejné zdraví lze očekávat spíše pozitivní, neboť IROP je zaměřen na rozvoj, zejména sociální a společnost podporujících infrastruktur. Zatím co zdravotní rizika spojená s expozicí chemickým či fyzikálním škodlivinám a zdravotní rizika spojená s konzumací nebezpečných potravin či nedostatečně zabezpečené a kvalitní pitné vody jsou již většinou eliminována, nebo alespoň značně omezena řadou národních či evropských standardů, jsou tzv. sociální determinanty, zejména zaměstnanost, příjem, vzdělání, ponechány na komunitních, lokálních a národních rozvojových programech a projektech. Míru vlivu snížení nezaměstnanosti, zlepšení sociální a prostorové koheze na zlepšení zdravotního stavu obyvatel nelze podrobně určit, nicméně lze předpokládat, že zlepšení situace v této oblasti povede zejména ke zlepšení kvality života obyvatel. Oba parametry tj. zdravotní stav obyvatel a kvalita života jsou integrální součástí strategie

Zdraví 2020 a Strategie boje proti sociálnímu vyloučení. I když nelze vyloučit lokální a mnohdy jen časově omezené zhoršení parametrů ovzduší či hlukové expozice při realizaci zejména dopravních projektů, je nutno předpokládat, že při dodržení a respektování platných standardů bude toto přechodné zhoršení životního prostředí vyváženo kumulativním positivním působením celého IROP na veřejné zdraví i na zdraví jednotlivců a jejich sociální a duševní pohodu.

12.5 INDIKÁTORY

Pro sledování vlivů implementace IROP na veřejné zdraví využít indikátory, které budou nebo jsou používány v jednotlivých národních či regionálních strategiích, které jsou tímto operačním programem podporovány.

12.6 ZÁVĚR

Z výše uvedeného hodnocení vlivů na zdraví vyplývá celkově pozitivní ovlivnění zdraví implementací jednotlivých opatření v rámci IROP. Dále jsou uvedena doporučení ke zmírnění či vyloučení negativních vlivů respektive k posílení vlivů pozitivních.

13 NETECHNICKÉ SHRNUTÍ VÝŠE UVEDENÝCH ÚDAJŮ

Integrovaný regionální operační program je jedním z desíti programů, které budou s přispěním ESIF implementovány v České republice v programovém období 2014-2020.

Prioritou IROP je umožnění vyváženého rozvoje území, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. Operační program integruje rozvojové priority obcí, měst a regionů a související priority celostátní povahy při zohlednění požadavků na tematickou koncentraci. Provázáním intervencí, realizovaných dosud samostatně na regionální a centrální úrovni, umožňuje dosažení jejich optimální kombinace v území, jejich obsahovou a časovou integraci a tím dosažení pozitivních synergických efektů.

Operační program byl zpracován v souladu s čl. 27 obecného nařízení, který stanovuje jeho obsah, a zároveň v souladu se šablonami Evropské komise (dále také „EK“).

Integrovaný regionální operační program je zpracováván v jedné variantě a obsahuje návrhy typu opatření a příklady aktivit bez specifikace konkrétních projektů, vč. finanční alokace a územního umístění. Z tohoto důvodu nebylo možné v rámci posouzení identifikovat specifické dopady (např. na konkrétní území či kvantifikovat emise) a hodnocení je tak zaměřeno především na určení možných rizik vzhledem k životnímu prostředí a zdraví obyvatel, plynoucích z provedení IROP, respektive na identifikaci příležitostí pro zlepšení stavu životního prostředí a zdraví obyvatel, které návrh IROP představuje. Návrh IROP popisuje a odůvodňuje rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé tematické cíle, resp. prioritní osy.

Vnitřní strategie IROP je založena na zvyšování regionální konkurenceschopnosti, jež nastane posílením tří hlavních faktorů jejího rozvoje, kterými jsou infrastruktura, lidé, instituce. Tyto faktory byly využity pro určení tří základních prioritních os, jejichž realizací bude dosahováno globálního cíle.

Obsah a rozsah vyhodnocení vlivů Dohody na životní prostředí byl stanoven závěrem zjišťovacího řízení podle § 10d zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, který byl vydán odborem posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence MŽP dne 31. 12. 2013 pod č.j.: 94085/ENV/13. Samostatnou Přílohu 1 tvoří vyhodnocení vlivů na území Natura 2000.

Proces vyhodnocování vlivů na životní prostředí byl zahájen v říjnu 2013, v době, kdy byla připravena pracovní verze IROP a dále probíhal souběžně s projednáváním a finalizací 4. verze dokumentu. V rámci přípravy SEA

hodnocení se uskutečnil dne 16. 1. 2014 úvodní seminář k SEA hodnocení IROP za účasti zástupců MMR, členů týmu zpracovatelů SEA hodnocení IROP a ŘO a pozvaných účastníků z dotčené státní správy, odborné veřejnosti, zástupců NNO a dalších institucí. SEA hodnotitel se také účastnil přípravných jednání k definování environmentálních indikátorů v rámci přípravy Národního číselníku indikátorů pro programovací období 2014-2020.

Základní rámec pro hodnocení IROP představuje sada témat ochrany životního prostředí. Tato témata jsou stanovena na základě požadavků zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, a analýzy stavu životního prostředí v zájmovém území, a při zohlednění požadavků závěru zjišťovacího řízení. Při stanovení témat a zejména při hodnocení vlivů jednotlivých navržených opatření IROP na tato témata byly zohledněny i cíle relevantních koncepčních dokumentů s vazbou na problematiku životního prostředí a veřejného zdraví na mezinárodní a národní úrovni. Přehled relevantních dokumentů je uveden v kapitole 1.5. Přehled těchto cílů je uveden níže v kapitole 5.2.

Návrhová část IROP je hodnocena z hlediska, zda a jakým způsobem její naplňování ovlivní stav, případně trendy vývoje v rámci daného tématu životního prostředí a rovněž zda přispívá k naplnění cílů ochrany životního prostředí stanovených relevantními strategickými dokumenty s vazbou na problematiku životního prostředí (viz kapitola 5.2). Kromě toho bylo samostatně provedeno též vyhodnocení IROP z hlediska veřejného zdraví, včetně souladu koncepce s cíli strategie Zdraví 2020 (viz kapitola 12 SEA dokumentace).

Jako základní prvek návrhové části pro vyhodnocení možných vlivů IROP na jednotlivá témata životního prostředí byly vzaty jednotlivé specifické cíle, které představují hlavní strukturu návrhové části IROP.

Hodnocení vlivů je zaměřeno na identifikaci možných příležitostí a rizik spojených s implementací IROP, nicméně jejich rozsah a význam nelze na úrovni IROP blíže specifikovat. Rámcové výsledky hodnocení jsou shrnuty v níže uvedené Tabulce 2, komentáře k jednotlivým výsledkům hodnocení následují dále. Doporučení k minimalizaci identifikovaných rizik a nejistot vyplývajících z hodnocení jsou obsahem kapitoly 7.

Pro sledování vlivů implementace IROP na životní prostředí navrhnul zpracovatel SEA ve vazbě na jednotlivá témata životního prostředí, která byla v rámci hodnocení řešena, environmentální indikátory (Tabulka 3). Změny indikátorů je nutné sledovat v pravidelných (ročních) intervalech v průběhu celého programového období 2014-2020. K odhadu vlivu IROP na změny životního prostředí je nezbytné porovnat celkové změny životního prostředí v ČR s výstupy monitoringu jednotlivých programů a odhadnout tak příspěvek implementace Dohody o partnerství k těmto změnám.

Dle požadavků EK bude současně u všech relevantních projektů sledován případný dopad (finanční příspěvek) na změnu klimatu.

Ze shrnutí dílčích výstupů vyhodnocení vlivů IROP na životní prostředí a veřejné zdraví vyplývá, že posuzovaná koncepce má potenciál k pozitivnímu ovlivnění životního prostředí, zahrnuje však i specifické cíle, jejichž naplňování je spojeno s riziky negativního vlivu na životní prostředí. V rámci vyhodnocení byla identifikována rizika negativních vlivů na životní prostředí zejména u opatření souvisejících s podporou rozvoje dopravní infrastruktury a problematikou podpory využívání obnovitelných zdrojů energie. V kapitole 7 byla k jednotlivým potenciálním rizikům negativního ovlivnění životního prostředí identifikovaným v rámci hodnocení navržena opatření pro předcházení, respektive minimalizaci těchto vlivů.

14 SOUHRNNÉ VYPOŘÁDÁNÍ VYJÁDŘENÍ OBDRŽENÝCH Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

Tabulka 8: Přehled způsobu vypořádání jednotlivých bodů závěru zjišťovacího řízení

Závěr zjišťovacího řízení	Vypořádání
1. Vyhodnotit, zda je IROP v souladu s relevantními celostátními a krajskými koncepcemi, zejména s koncepcemi ochrany přírody a krajiny (např. Státní politikou životního prostředí, Strategií ochrany biologické rozmanitosti ČR, Aktualizací Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR, Strategií udržitelného rozvoje ČR, Strategií regionálního rozvoje ČR na období 2014 – 2020, Plánem rozvoje vodovodů a kanalizací České republiky, vodohospodářskými koncepcemi, plány oblastí povodí, plány odpadového hospodářství, Koncepcí památkové péče v ČR na léta 2011 až 2016 – podrobněji bod 9).	Vyhodnocení souladu se strategiemi je v dokumentaci SEA provedeno.
2. Vyhodnotit, zda IROP zohledňuje cíle a opatření Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století. Vyhodnocení by se mělo zaměřit především na negativní dopady strategického cíle 1.1 a na zdraví obyvatelstva (hluk a emise z dopravy).	Na úrovni, na které je IROP zpracován a za předpokladu dodržení právního rámce všech aktivit zahrnutých v tomto OP, lze oprávněně očekávat, že je z části neutrální a z části povede k naplnění strategie Zdraví 21, která je v době účinnosti IROP nahrazena a řízena novou Strategií Zdraví 2020. Při dodržení legislativního rámce nemůže hluková zátěž (expozice) obyvatel překročit povolené hodnoty, které zajišťují ochranu zdraví. Záruky správného a bezpečného postupu realizace projektů je však až na úrovni územní a projektové dokumentace a vyhodnocení vlivů v rámci EIA, nikoliv na úrovni IROP.
3. Vyhodnotit, jak IROP přispěje k naplňování cílů Národního programu snižování emisí ČR a nových cílů, k nimž se ČR přihlásila v revidovaném Göteborském protokolu.	Vyhodnocení souladu s uvedenou strategií je v SEA hodnocení provedeno.
4. Vyhodnotit, zda a do jaké míry je IROP v souladu s Dohodou o partnerství pro programové období 2014 – 2020.	MMR, odbor přípravy programového období 2014-2020, který je garantem Dohody o partnerství, soulad IROP s Dohodou posuzoval, jeho připomínky byly do IROP promítnuty
5. Vyhodnotit, zda a jak naplnění cílů IROP přispěje ke zlepšení či zhoršení problémů životního prostředí identifikovaných v oznámení koncepce.	Vyhodnocení je v příslušných kapitolách SEA hodnocení provedeno.
6. Vyhodnotit vliv IROP (především se zaměřením na hodnocení vlivů strategického cíle 1.1 a 3.1) na cíle ochrany přírody stanovené zákonem pro jednotlivé kategorie zvláště chráněných území a lokalit soustavy Natura 2000 (zda v důsledku realizace IROP nemůže dojít k ohrožení předmětů a cílů ochrany zvláště chráněných území), na skladebné části ÚSES, na ZPF a PUPFL, zhodnotit možný vliv realizace na úroveň biodiverzity, na fragmentaci a průchodnost krajiny. S ohledem na uvedené vyhodnotit návrh opatření k předcházení, snížení nebo kompenzaci negativních vlivů na zvláště chráněná území a dále navrhnout, vyhodnotit a porovnat případné varianty řešení ve vztahu k zájmům ochrany přírody a krajiny.	Hodnocení je provedeno v dokumentaci SEA převážně na obecné úrovni jako rizika a příležitosti. Vzhledem k obecnosti koncepce není možné vyhodnotit konkrétní vlivy. Varianty v rámci IROP nejsou navrhovány.
7. Vyhodnotit vlivy IROP na jednotlivé složky životního prostředí (především na změny v režimu podzemních vod a na malý koloběh vody v krajině, na pozemky určené k plnění funkcí lesa a zemědělský	Vyhodnocení souladu s uvedenou strategií je v SEA hodnocení provedeno.

půdní fond, na ovzduší).	
8. Vyhodnotit, do jaké míry IROP podporuje ekologicky šetrné druhy dopravy, včetně vyčíslení dopadů na ovzduší.	V rámci SEA je vyhodnocení provedeno. Na úrovni IROP nelze vyčíslit dopady na ovzduší.
9. Posoudit míru vlivu IROP na obnovu a zachování nejen přírodních, ale i historických, kulturních a estetických hodnot krajiny (krajinný ráz, významné krajinné prvky, přírodní parky) a vyhodnotit vztah IROP ke Koncepci památkové péče v ČR na léta 2011 – 2016, jejíž součástí je také Ochrana kulturní krajiny.	Hodnocení je provedeno v rámci kapitoly 6 dokumentace SEA. IROP svými opatřeními, zejména v rámci specifických cílů 3.1 a 3.2 podporuje naplňování cílů Koncepce památkové péče v ČR na léta 2011 – 2016, zejména cílů v oblasti Ochrana kulturních památek, Ochrana kulturní krajiny a Podpora zapojení kulturních památek do aktivit na poli cestovního ruchu při zachování jejich ochrany. Potenciál k naplňování těchto cílů má i Prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj v rámci IROP.
10. Posoudit, zda a jak IROP přispívá k zavedení komplexního systému nakládání s odpady, který by řešil uzavřený cyklus separace, zpracování, využití a zneškodnění odpadů a dále eliminaci starých ekologických zátěží.	Nakládání s odpady ani problematika SEZ nejsou v IROP řešeny, jsou součástí OP ŽP.
11. Vyhodnotit, zda systém výběru konkrétních projektů dostatečně zohledňuje kritéria ochrany přírody a krajiny, ochrany lidského zdraví a kulturního dědictví ČR.	Požadavek je zohledněn v rámci SEA hodnocení. Ochrana zdraví je dána technickým a územním řešením, které podléhá legislativním postupům. Vlastní kritéria pro výběr, tj. také skladbě projektů klade důraz na sociální a ekonomické determinanty zdraví, z části na determinant zdravotní péče. Determinanty životního prostředí tj. ovzduší, voda, půda atd. jsou vesměs garantovány procesem EIA a legislativně danými standardy a limity.
12. Stanovit limity k zajištění ochrany životního prostředí a eliminaci negativních vlivů na životní prostředí (zejména ve vztahu k územní ochraně – ZCHÚ, EVL, PO, ÚSES, VKP, k ochraně druhů a společenstev včetně fragmentace krajiny a její migrační prostupnosti, ke krajinnému rázu, k ochraně ovzduší) a v tomto smyslu stanovit kritéria pro výběr podporovaných projektů s vyšším pozitivním vlivem na stav životního prostředí.	Hodnocení je provedeno v dokumentaci SEA.
13. V případě, že jsou v koncepci konkrétní projekty uvedeny a lokalizovány, vyhodnotit jejich vliv na životní prostředí a vyhodnotit, zda je zohledněn ekologický potenciál a ekologické zatížení příslušného regionu a přírodní hodnoty krajiny.	V IROP nemohou být uvedeny žádné konkrétní záměry.
14. Závěr zjišťovacího řízení a všechna vyjádření, která MŽP obdrželo v průběhu zjišťovacího řízení, je nezbytné ve vyhodnocení IROP vypořádat.	ZZŘ a vyjádření jsou zohledněna a vypořádána v rámci SEA hodnocení a touto tabulkou.
Jelikož příslušné orgány ochrany přírody svým stanoviskem podle § 45i odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“) nevyloučily významný vliv na území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhá tato koncepce hodnocení důsledků na evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti podle § 45h a §45i zákona o ochraně přírody a krajiny. V hodnocení požadujeme uvést jasný výrok, zda koncepce, popř. některý v ní blíže specifikovaný záměr, bude mít významný negativní vliv na území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. Dále je nutné při tomto hodnocení zohlednit zejména relevantní připomínky příslušných orgánů ochrany přírody a krajiny.	Je vypracováno samostatné hodnocení vlivů na území soustavy Natura 2000 autorizovanou osobou. Výrok je součástí naturového hodnocení.

Tabulka 9: Vypořádání připomínek ze zjišťovacího řízení

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
MŽP **Odbor zvláště chráněných částí přírody**	Vzhledem k charakteru a struktuře koncepce a skutečnosti, že nejsou v dostatečné míře v oznámení identifikovány a popsány možné vlivy na přírodu a krajinu, požadujeme z hlediska své působnosti zpracovat vyhodnocení vlivů této koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, které bude obsahovat posouzení možných dopadů specifických cílů navržených v rámci jednotlivých prioritních os na zájmy zvláštní územní ochrany přírody a krajiny, tj. na zvláště chráněná území ČR. Pokud dojde k vyhodnocení možného negativního vlivu na ZCHÚ u některého z cílů koncepce, požadujeme v rámci zpracování vyhodnocení navrhnout opatření k předcházení, snižování a kompenzování těchto vlivů na dotčená území.	Vyhodnocení je provedeno na úrovni obecnosti koncepce. Opatření pro předcházení negativním vlivům jsou navržena.
MŽP **Odbor odpadů**	Doporučuji upravit větu uvedenou na str. 45 ve druhém odstavci, šestá věta shora: "V roce 2010 je tak ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (skládkování) zaujímalo 95 % z množství odstraňování odpadů", na " V roce 2010 ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (skládkování) zaujímalo 82 % z celkové produkce směsných komunálních odpadů." Z věty uvedené v koncepci není zcela zřejmé jaký druh odpadu (směsný komunální odpad) byl z 95 % celkového množství odstraněných odpadů skládkován. Vzhledem k tomu, že se v odpadovém hospodářství spíše uvádějí data vztažená k celkové produkci odpadů, navrhujeme uvést podíl skládkovaných směsných komunálních odpadů z "celkové produkce směsných komunálních odpadů", nikoli z celkového množství odstraňovaných odpadů. Jako vhodný zdroj dat k produkci odpadů v České republice doporučujeme též využít data uvedená v Šesté hodnotící zprávě o plnění Plánu odpadového hospodářství ČR za rok 2010. MŽP v souladu s § 42 odst. 8 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, pravidelně provádí vyhodnocení závazné části Plánu odpadového hospodářství. S výsledky vyhodnocení je na základě rozhodnutí ministra seznamována vláda ČR.	Připomínka je zohledněna v rámci kapitol 2 a 3 SEA hodnocení.
MŽP **Odbor ochrany vod**	K předloženému dokumentu „Integrovaný regionální operační program pro programové období 2014-2020“, zahájení zjišťovacího řízení, říjen 2013, zejména proto, že se jedná o koncepci pro celou ČR, nemá odbor ochrany vod připomínky. Předpokládáme, že při zpracování dokumentace pro jednotlivé regiony se bude vycházet z konkrétních údajů o stavu životního prostředí. V kap. C.4 – „Stávající problémy životního prostředí v dotčeném území“ - se v oddíle „Kvalita vody“ na str. 53 uvádí, že přetrvává vysoký podíl toků se IV. a V. stupněm znečištění. Neodpovídá to ani údajům na str. 33-34, ani skutečnosti. Také další tvrzení o velkém havarijním znečištění z tranzitní dopravy a skládek nebezpečných odpadů nevychází ze skutečného stavu.	Připomínky k popisu kvality vod jsou zohledněny v rámci kapitol 2 a 3 dokumentace SEA.
MŽP **Odbor ochrany ovzduší**	V rámci vyhodnocování vlivů koncepce „Integrovaný regionální operační program pro programové období 2014-2020“ na životní prostředí požadujeme z hlediska ochrany ovzduší provést: - vyhodnocení, jak tato koncepce přispěje k naplňování cílů Národního programu snižování emisí ČR a nových cílů, k nimž se ČR přihlásila v revidovaném Göteborskému protokolu,	Vyhodnocení souladu s uvedenou strategií je v SEA hodnocení provedeno.

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	- vyhodnocení, jak tato koncepce přispěje k naplňování cílů Státní politiky životního prostředí, zejména k cílům a opatřením ochrany ovzduší,	Vyhodnocení souladu s uvedenou strategií je v SEA hodnocení provedeno.
	- vyhodnocení dopadů jednotlivých velkých projektů na kvalitu ovzduší (pokud jsou součástí Integrovaného regionálního OP),	Projekty nejsou součástí IROP.
	- posouzení, do jaké míry navrhovaná koncepce podporuje ekologicky šetrné druhy dopravy (vyčíslení dopadů na ovzduší)	V rámci SEA je vyhodnocení provedeno. Na úrovni IROP nelze vyčíslit dopady na ovzduší.
	- jakým způsobem je v operačním programu zakomponována preference projektů přínosných pro ovzduší, popř. nastavení hodnocení projektů s preferencí záměrů dle dopadů na ovzduší	Nastavení hodnocení je provedeno v příslušné kapitole SEA dokumentace.
	Při plánování a následné realizaci jednotlivých záměrů v rámci „Integrovaný regionální operační program pro programové období 2014-2020“ požadujeme vždy upřednostňovat projekty s kladným vlivem na kvalitu ovzduší. Dále žádám o zohlednění tohoto aspektu při nastavení indikátorů Integrovaného regionálního OP tak, aby bylo možné vyhodnocovat přínosy projektů ke snížení emisí (viz indikátory OPŽP 2014+).	Požadavek je v SEA hodnocení zohledněn.
	K samotné textové části oznámení koncepce „Integrovaný regionální operační program pro programové období 2014-2020“ uvádíme následující: Na st. 24 je odkazováno na oblasti se shoršenou kvalitou ovzduší (OZKO). Upozorňuji, že s platností zákona č. 201/2012 Sb. se tento pojem již nepoužívá. Stávající úroveň znečištění ovzduší v ČR je mimo jiné hodnocena na základě map úrovní znečištění konstruovaných v síti 1x1 km. Tyto mapy obsahují v každém čtverci hodnotu klouzavého průměru koncentrace pro všechny znečišťujíí látky za předchozích 5 kalendářních let, které mají stanoven imisní limit (kromě ozonu a oxidu uhelnatého). Předmětné mapy každoročně zveřejňuje MŽP prostřednictvím ČHMÚ na internetových stránkách.	Připomínka je zohledněna v rámci kapitoly 2 SEA hodnocení.
	Z pohledu kvality ovzduší je text na stranách 22-26 (kapitola „Imisní situace“) neuspořádaný, matoucí, obsahuje řadu nepřesností.	Připomínka je zohledněna v rámci kapitoly 2 SEA hodnocení.
	V předložené koncepci Integrovaný regionální OP je v tabulce na straně 13 jedním ze strategických cílů v prioritní ose 1 specifický cíl 1.2 – Rozvoj integrovaných dopravních systémů a udržitelných forem dopravy. V aktuální verzi (konceptu 4) OPŽP je v PO 2, pod specifickým cílem 2.2 mezi podporovanými aktivitami mj. zahrnuta realizace opatření a pořízení technologií vedoucích ke snížení emisí znečišťujících látek z dopravy. Mezi typy projektů je poté mj. zahrnut: Nákup vozidel s pohonem na CNG, LNG, vodík a elektřinu a případně na další alternativní paliva, případně spolu s výstavbou plnicích a dobíjecích stanic jako navazující infrastruktury pro nákup uvedených vozidel. Z předložené koncepce není zřejmé, zda se v tomto případě jedná o případný překryv s OPŽP. Rozhodnutí ponecháváme na MMR s tím, že případnou problematiku jsme kdykoliv ochotni blíže konzultovat.	Připomínka je zohledněna v rámci další přípravy IROP, kdy tato problematika bude přesunuta z OP ŽP do IROP a bude rozpracována.
	Na straně 15 jsou mj. vyjmenovány dokumenty ČR, které jsou při přípravě Integrovaného regionálního OP respektovány. V této souvislosti upozorňujeme na projekt „Střednědobá strategie (do roku 2020)	Dokumenty ČR, které jsou při přípravě Integrovaného regionálního OP respektovány, jsou v dokumentaci uvedeny na základě

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	zlepšení kvality ovzduší v ČR“, která je v současné době v realizaci. Součástí výstupů této strategie je nový Národní program snižování emisí ČR a nové programy zlepšování kvality ovzduší pro 10 zón a aglomerace v rámci ČR. Tuto strategii Evropská komise oakovaně zmiňuje jako jednu z předběžných podmínek a předpokládá, že z ní bude vycházet Dohoda o partnerství a následně zejména jednotlivé operační programy.	informace ke 4. verzi IROP. Cíle dle pracovní verze koncepce Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší v ČR jsou v rámci SEA vyhodnocení brány v potaz.
ČIŽP	ČIŽP neuplatňuje v rámci své působnosti připomínek. Z hlediska ochrany přírody a krajiny ČIŽP doporučuje zaměřit vyhodnocení na evropsky významné lokality a ptačí oblasti, u kterých příslušné orgány ochrany přírody nevyloučily významný vliv této koncepce.	Součástí SEA hodnocení je naturové hodnocení zpracované autorizovanou osobou. Hodnocení je provedeno na obecné úrovni IROP pro všechny EVL a PO.
Národní památkový ústav	Po prostudování předloženého, obecně formulovaného, materiálu uvádíme, že prozatím nelze určit případné hlubší negativní dopady na konkrétní lokality, které obor památkové péče sleduje a kde chrání kulturní dědictví.	Připomínka směřuje k textu oznámení. V rámci SEA hodnocení je vyhodnocen potenciál vlivu opatření IROP na kulturní dědictví v obecné rovině, neboť IROP neobsahuje územně specifická opatření.
	Dovolujeme si Vás také informovat o existenci národního dokumentu koncepce památkové péče v ČR na léta 2011-2016, jejíž součástí je také Ochrana kulturní krajiny. Za vhodné považujeme doplnění zmíněného materiálu v kapitole B.8 Vztah k jiným koncepcím a možnost kumulace vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví s jinými závěry, v podkapitole Dokumenty ČR.	Koncepce památkové péče v ČR na léta 2011-2016, byla využita jako hlavní referenční dokument pro hodnocení vlivů IROP v tématu kulturní památky. IROP obsahuje řadu opatření s potenciálem přispívat k naplňování cílů Koncepce památkové péče v ČR na léta 2011 – 2016, zejména cílů v oblasti Ochrana kulturních památek, Ochrana kulturní krajiny a Podpora zapojení kulturních památek do aktivit na poli cestovního ruchu při zachování jejich ochrany. Viz shrnutí závěrů hodnocení v kapitole 6 SEA dokumentace.
Hlavní město Praha	Hlavní město Praha konstatuje, že ze specifikace programu vyplývá, že se „Integrovaný regionálníp operační program pro programové období 2014-2020“ hlavního města Prahy netýká. Z hlediska hlavního města Prahy proto nemáme k předloženému oznámení připomínky.	Bez připomínek
MHMP, odbor ŽP	Z hlediska ochrany přírody a krajiny: Cíle a závěry operačního programu jsou stanoveny obecně, bez konkrétní lokalizace a dopadu. Pro jednotlivé záměry, které budou čerpat z uvedeného operačního programu, bude, podle jejich kapacity, nutné vydat samostatná vyjádření jednotlivě pro konkrétní záměr. Uvedený operační program jako rámcový dokument nemůže ovlivnit námi chráněné zájmy. Z hlediska zájmů chráněných ostatními zákony v oblasti ochrany ŽP bez připomínek.	Není připomínka přímo k SEA hodnocení. Splnění zákonných podmínek jednotlivými projekty se předpokládá.
KÚ KHK **Odbor ŽP**	Z hlediska ochrany přírody a krajiny: ve smyslu působnosti vymezené ust. §77a odst. 3 a násl. zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů – nemá krajský úřad zásadní námitky k předloženému oznámení koncepce. Koncepce reflektuje byť v obecné rovině požadavky	Není připomínka. V dokumentaci SEA jsou uvedena doporučení pro stanovení podmínek podpory projektů.

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	ochrany přírody na vyloučení, snížení nebo kompenzaci negativních vlivů uvažovaných opatření se zájmy ochrany přírody, tj. s prvky územního systému ekologické stability, zvláště chráněnými územími, soustavou Natura 2000 (evropsky významné lokality a ptačí oblasti) a významnými biotopy zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin tím, že jednotlivé střety budou řešeny v další fázi rozpracování konkrétních opatření vycházejících z jednotlivých prioritních os koncepce.	
	Z hlediska ochrany vod: není k předloženému oznámení připomínek. Vzhledem k tomu, že v současné fázi rozpracovanosti nejsou ještě stanovena opatření, lze vlivy na životní prostředí a na veřejné zdraví odhadovat jen z povahy dokumentu. Míra vlivů na jednotlivé složky životního prostředí a veřejné zdraví bude tedy záviset na stanovených opatřeních a jejich lokalizaci do konkrétního území (v rámci vymezení příslušných ploch, koridorů a oblastí). Případné vlivy na tuto složku životního prostředí bude možno konkrétněji vyhodnotit až na základě následných programových a koncepčních dokumentů, jež budou konkretizovat nástroje a realizaci cílů projektu. Z hlediska zájmů chráněných ostatními zákony v oblasti ochrany ŽP bez připomínek.	Hodnocení vlivů na vody je na úrovni obecnosti IROP v SEA hodnocení provedeno.
KÚ Středočeského kraje **Odbor ŽP a zem.**	Z hlediska zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (dále jen „lesní zákon“): V koncepci je mimo jiné na str. 53, kap. „Příroda a krajina“, uvedeno: nevhodná druhová skladba a prostorová skladba lesů, uniformní hospodaření a upuštění od tradičních způsobů hospodaření v lesích, dále pak jsou obsaženy negativní dopady imisí na les (defoliace, okyselení půd, degradace). Pokud je zmíněn tento neutěšený stav našich lesů, pak by měl být uveden v koncepci návrh opatření vedoucích k nápravě stavu, ale ten zde předložen není. V koncepci jsou dále rozporuplné informace o lesích, neboť v kapitole lesy je uvedeno, že se zlepšuje stav lesů uplatněním melioračních a zpevňujících dřevin, což by vypovídalo o zlepšení stavu hospodaření, ale kap. Na str. 53 toto vyvrací. V koncepci nejsou k dispozici konkrétní informace o dotčení lesů například různou infrastrukturou, liniovými stavbami atd., a proto nelze sdělit, jaké konkrétní dopady může mít záměr koncepce na lesy ve Středočeském kraji. Z hlediska zájmů chráněných ostatními zákony v oblasti ochrany ŽP bez připomínek.	Připomínka je zohledněna v rámci kapitol 2, 3 SEA hodnocení.
KÚ Pardubického kraje **OŽPZ** **odd. integrované prevence**	Orgán ochrany přírody: V rámci dalšího posuzování SEA požadujeme důsledně vyhodnotit všechny v oznámení pojmenované možné dopady dopravy na zájmy ochrany přírody a krajiny. Zároveň požadujeme tam, kde je to možné, navrhnout opatření i postupy pro snížení i eliminaci negativních působení. Z hlediska zájmů chráněných ostatními zákony v oblasti ochrany ŽP bez připomínek.	Hodnocení bylo provedeno v dokumentaci SEA na úrovni, která je umožněna mírou podrobnosti IROP. Opatření pro snížení vlivů jsou navržena.
KÚ Libereckého	Z hlediska odboru životního prostředí a zemědělství, odboru územního plánování a stavebního řádu,	Bez připomínek

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
kraje	odboru kultury, památkového péče a cestovního ruchu a odboru zdravotnictví KÚ neuplatnil žádné připomínky nebo doporučení k zapracování.	
Liberecký kraj	Liberecký kraj k oznámení IROP neuplatnil žádné připomínky.	Bez připomínek
KÚ MSK, odbor ŽP a zem.	Krajský úřad posoudil předložené oznámení koncepce a z hlediska zájmů chráněných zákony v oblasti ochrany životního prostředí ve své kompetenci nemá k oznámení připomínky.	Bez připomínek
KÚ Olomouckého kraje, **Odbor ŽP**	Orgán ochrany přírody: Ke koncepci v dané podrobnosti neuplatňujeme v této fázi připomínky z hlediska působnosti krajského úřadu podle §77a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Ke střetům by mohlo dojít, a to při umisťování a realizaci konkrétních záměrů a projektů (zejm. při zásazích do biotopů zvláště chráněných živočichů a rostlin, skladebných prvků ekologické stability nebo zvyšováním míry fragmentace krajiny z hlediska její migrační propustnosti apod.). Z hlediska zájmů chráněných ostatními zákony v oblasti ochrany ŽP bez připomínek.	Není připomínka. Střety jsou na úrovni, která je umožněna mírou podrobnosti koncepce, vyhodnoceny v dokumentaci SEA.
Olomoucký kraj	Oznámení předpokládá, že dojde k hodnocení vlivu na životní prostředí. Oznámení obsahuje rámcové uvedení možných vlivů na složky životního prostředí a veřejného zdraví. Na jejich základě jsou uvedena témata životního prostředí, kterým se má hodnocení věnovat. Případné negativní vlivy nejsou v oznámení rozepsány a nelze se k nim vyjádřit. Z tohoto hlediska považujeme oznámení za nedostatečně zpracované.	Vyhodnocení vlivů na úrovni IROP je provedeno v SEA dokumentaci.
	Navíc v rámci témat, kterým se bude hodnocení věnovat je uvedeno "Vliv na zdraví ve smyslu hodnocení definice zdraví WHO", což je příliš široky pojem. Nelze říci, čím se bude hodnocení ve skutečnosti zabývat. V této souvislosti doporučujeme u specifického cíle „1.2 Rozvoj integrovaných dopravních systémů a udržitelných forem dopravy" uvážit případné vlivy na hlukovou zátěž obyvatelstva.	Definice zdraví je široká, a proto právě na úrovni SEA je vhodnější než hodnocení impaktu na jednotlivé determinanty zdraví. V SEA úrovni posuzování se mají posuzovat jak přínosy - pozitiva, tak škodlivé vlivy - negativa tak, aby v dalších stupních bylo možno omezit negativa a zvýšit pozitiva. Rozvoj integrovaných systémů a udržitelných forem dopravy na úrovni posuzované IROP nezahrnují konkrétní technická a projektová řešení, proto je hodnocení případných vlivů na jednu z determinant zdraví nevhodné. Naopak využití definice zdraví WHO pomůže při hledání uceleného – komplexního vlivu IROP, cíle 1.2 nevyjímaje, na zdraví. Umožní tak hodnotit i další významné determinanty zdraví včetně mobility citlivých skupin, dopravy za zaměstnáním atd. Hodnocení se má zabývat vlivem na zdraví, nikoliv na jeho determinanty.
KÚ Zlínského kraje, odbor ŽPaZ	Po prostudování předloženého oznámení koncepce „Integrovaný regionální operační program pro programové období 2014-2020" krajský úřad nemá připomínky.	Bez připomínek
Správa CHKO	Koncepce „Integrovaný regionální operační program pro programové období 2014-2020" je dokument,	V dokumentaci SEA je provedeno hodnocení vlivů na ZCHÚ na

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
Český les	jehož prioritou je umožnění vyváženého rozvoje území, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. K dosažení cílů si stanovil následující prioritní osy: 1. Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony, 2. Zkvalitnění veřejných služeb aa podmínek života pro obyvatele regionu, 3. Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí. Výše uvedené prioritní osy se dělí dále na jednotlivé specifické cíle, které mohou mít vliv na přírodní a krajinná specifika v CHKO Český les. Z tohoto důvodu požžaduje Správa CHKO Český les hodnocení této koncepce procesem SEA.	obecné úrovni pro celou ČR. Koncepce nemůže obsahovat konkrétní záměry ani bližší lokalizaci, není možné tedy vyhodnotit vliv na jednotlivá území.
Správa CHKO České středohoří	S ohledem na charakter materiálu (určen k zvýšení synergických účinků strategických dokumentů a opatření různých úrovní, propojení intervencí národního a regionálního charakteru apod. bez blíže specifikovaných a územně lokalizovaných záměrů) a s přihlédnutím k okruhu prioritních úkolů zejména v oblasti dopravní infrastruktury (viz PO 1.1 a 1.2), které mají potenciál vlivu na oblast ochrany přírody a krajiny, klade Správa CHKO České středohoří důraz na stanovení podmínek (mechanizmů) pro zpracování navazujících resp. souvisejících strategií, projektů a záměrů, a to takových, které eliminují realizaci aktivit, které mohou být v rozporu s požadavky na územní ochranu (ZCHÚ, EVL, PO, ÚSES, VKP), ochranu druhů a společenstev včetně fragmentace krajiny a její migrační prostupnosti a krajinný ráz.	Opatření pro eliminaci aktivit s negativními vlivy jsou navržena v dokumentaci SEA.
Správa CHKO Jeseníky	Na základě posouzení předkládaného oznámení koncepce a v návaznosti na naše stanovisko č.j.: 10446/JS/13 ze dne 24. 9. 2013, kterým Správa významný vliv koncepce na příznivý stav předmětu ochrany nebo na celistvost evropsky významných lokalit v CHKO Jeseníky a Ptačí oblast JJeseníky nevyloučila, sdělujeme, že vyhodnocení by se mělo zaměřit zejména na posouzení možné ovlivnění ptačí oblasti Jeseníky a jejího předmětu ochrany (chřástal polní, jeřábek lesní(a na posouzení vlivu výstavby a modernizace silnic na fragmentaci krajiny a přírodního prostředí a na krajinný ráz CHKO Jeseníky. Koncepce musí vedle ochrany lokalit Natura 2000 dále respektovat zákonem stanovená omezení stanovená pro maloplošná zvláště chráněná území a jednotlivé zóny CHKO Jeseníky. Vzhledem k obecnosti koncepce nelze v současném zaměření posouzení blíže specifikovat.	V dokumentaci SEA je provedeno hodnocení vlivů na ZCHÚ včetně lokalit Natura 2000 na obecné úrovni IROP pro celou ČR. Koncepce nemůže obsahovat konkrétní záměry ani bližší lokalizaci, není možné tedy vyhodnotit vliv na jednotlivá území. Jsou navržena opatření pro eliminaci aktivit s negativními vlivy.
Správa CHKO Kokořínsko	Správa vydala k této koncepci stanovisko podle §45i zákona, pod č.j. 10293/KK/2013 ze dne 30. 8. 2013, ve kterém je uvedeno, že nelze vyloučit významné vlivy na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Toto stanovisko je stále v platnosti.	Součástí SEA hodnocení je naturové hodnocení zpracované autorizovanou osobou.
	Problematickou se může jevit podpora využívání energie z obnovitelných zdrojů ve veřejných infrastrukturách (např. budování větrných elektráren), výstavba doparavních komunikací a doprovodných staveb. Při plánování těchto staveb a nových dopravních tras je žádoucí vyhnout se území ptačích oblastí a evropsky významných lokalit.	Podpora větrných elektráren není zařazena mezi navrhovanými opatřeními, z obnovitelných zdrojů energie se počítá pouze s tepelnými čerpadly a kotli na biomasu. Výstavba dopravních staveb je vyhodnocena a jsou stanovena doporučení pro eliminaci negativních vlivů.
Správa CHKO Křivoklátsko	Správa CHKO Křivoklátsko nevylučuje, že IROP 2014-2020 může mít, samostaně nebo ve spojení s jinými koncepcemi nebo záměry, významný vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo clistvost CHKO	Součástí SEA hodnocení je naturové hodnocení zpracované autorizovanou osobou.

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	Křivoklátsko a zvláště chráněných území v gesci správy. Vzhledem k obecnosti formulovaných priorit, prioritních os a strategických cílů však není možné v tomto stádiu identifikovat konkrétní lokality, které by mohly být IROP dotčeny, případně určit, který vliv bude konkrétně působit na území CHKO Křivoklátsko a další zvláště chráněná území, která má Správa CHKO Křivoklátsko ve své péči.	
	Smyslem IROP je, mimo jiné, podporovat efektivní využití zdrojů směřujících ke zvýšení regionální konkurenceschopnosti jako prostředek k dosažení udržitelného růstu a vyvážený rozvoj území a zkvalitnění veřejných služeb jako prostředek dosažení růstu podporujícího začlenění. Z tématických cílů se území CHKO Křivoklátsko mohou dotknout zejména TC3, 4, 6 a 7, u kterých lze předpokládat, že projekty a záměry těchto cílů budou realizovány v krajině. To lze dovodit z dlašího členění na investiční priority a specifické cíle. Zároveň však není možné vyloučit zcela ani vlivy z dalších oblastí, protože formulace investičních priorit a specifických cílů nejsou, a nai nemohou být, dostatečně konkrétní a lokalizovatelné. Teprve u konkrétních záměrů a projektů, vznikajících na základě podpory IROP, budenezbytné posoudit jejich možný konkrétní vliv na konkrétní území a složky životního prostředí v CHKO Křivoklátsko. Stejně tak je možné očekávat, že v kombinaci s jinými operačními programy, např. Programem rozvoje venkova, Operačním programem Životní prostředí, Operačním programem Doprava a regionálními operačními programy Středočeského a Plzeňského kraje může nastat kombinací záměrů a projektů smíšený vliv na stav předmětu ochrany a celistvost zvláště chráněných území v gesci Správy CHKO Křivoklátsko.	Vlivy na ZCHÚ jsou vyhodnoceny na úrovni umožněné mírou obecnosti IROP. Hodnocení konkrétních záměrů bude možné na projektové úrovni.
	Možné významné vlivy jsou v oznámení uvedeny v kapitole D celkem výstižně v obecné poloze. Projekty a záměry vzniklé na základě podpory IROP bude nutné podrobit procesu EIA.	IROP podléhá SEA hodnocení v celém procesu v souladu se zákonem č. 100/2001 Sb. v platném znění.
Správa CHKO Orlické hory a KS Hradec Králové	Z hlediska možného významného vlivu koncepce na území výše uvedených EVL a ptačí oblasti (území Natura jsou ve vyjádření uvedena)mohou být zásadními v koncepci uváděné zejména tyto specifické cíle: 1.1 – Modernizace a rozvoj sítí regionální silniční infrastruktury 1.2 – Rozvoj integrovaných dopravních systémů 1.4 – Podpora rozvoje podnikání v oblasti cestovního ruchu a kulturního dědictví Z hlediska možného vlivu na území EVL a ptačí oblasti je při vyhodnocování v rámci IROP 2014+ nutné vycházet vždy z posouzení konkrétní lokality a jeího okolí v rámci procesu EIA. V této fázi se sice nejedná o konkrétní územně lokalizované záměry, přesto z koncepce vyplývá, že případné střety a dopady na EVL a ptačí oblasti jsou možné. Z tohoto důvodu je třeba je předem vyloučit či minimalizovat.	Na úrovni IROP není možné posoudit vlivy na konkrétní lokality. Je provedeno obecné vyhodnocení a stanovena doporučení pro eliminaci negativních vlivů.
	Ve vztahu k výše uvedenému je tedy třeba vyhodnotit vliv předpokládaných opatření na zvláště chráněná území vyhlášená v CHKO Orlické hory: NPR, PR a PP a soustavu Natura 2000, tj. EVL a ptačí oblasti, zda v důsledku realizace koncepce (navržených opatření) nemůže dojít k ohrožení předmětů a cílů ochrany zvláště chráněnch území a skladebných částí ÚSES a zda předkládaný materiál respektuje limity využití	Vlivy na konkrétní lokality není možné vyhodnotit vzhledem k obecnosti IROP, který nemůže obsahovat žádné blíže určené záměry ani bližší lokalizaci opatření. Hodnocení na úrovni umožněné mírou konkrétnosti IROP je provedeno. Jsou

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	území, respektive základní ochranné podmínky dané zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů aa bližší ochranné podmínky dané zřizovacím předpisem dotčených zvláště chráněných území. Rovněž je třeba vyhodnotit možný vliv realizace na úroveň biodiverzity, krajinného rázu, změnu v režimu podzemních vod apod. S ohledem na výše uvedené je třeba zhodnotit i návrh/-y opatření vedoucí k předcházení, snížení nebo kompenzaci negativních vlivů na zvláště chráněná území a dále porovnání a vyhodnocení případných variant řešení ve vztahu k zájmům ochrany přírody a krajiny.	vyhodnocena opatření k eliminaci negativních vlivů a navržena další.
	V návaznosti na jiné strategické koncepce ČR pro další programovací období 2014-2020, ke kterým jsme se jako SCHKO OH vyjadřovali nedávno v období 07-11/2013, je třeba v rámci vyhodnocení koncepce nového IROP 2014+, a to zejména s ohledem na specifické cíle v PO 3, 3.1 – Podpora pořizování a uplatňování strategických a územně plánovacích dokumentů územního rozvoje a 3.2 – Předcházení rizikům a jejich řízení s ohledem na změny klimatu, mimo jiné: - posoudit míru vlivu IROP 2014+ na obnovu a zachování nejen přírodních, ale i historických, kulturních a estetických hodnot krajiny (krajinný ráz, významné krajinné prvky, přírodní parky), a na přirozená společenstva s možným negativním vlivem na biodiverzitu; - stanovit podmínky k eliminaci urychleného odtoku vody z krajiny, redukující požadovaný malý koloběh vody a posilující výskyty sucha v některých regionech, a v tomto smyslu stanovit kritéria pro výběr podporovaných projektů	Hodnocení je provedeno v rámci kapitoly 6 dokumentace SEA. IROP svými opatřeními, zejména v rámci specifických cílů 3.1 a 3.2 podporuje naplňování cílů Koncepce památkové péče v ČR na léta 2011 – 2016, zejména cílů v oblasti Ochrana kulturních památek, Ochrana kulturní krajiny a Podpora zapojení kulturních památek do aktivit na poli cestovního ruchu při zachování jejich ochrany. Potenciál k naplňování těchto cílů má i Prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj v rámci IROP.
	Závěr: Kromě využívání legislativních nástrojů (SEA a EIA, závazná stanoviska k zásahu do VKP, udělení výjimek z ochranných podmínek ZCHD dle §56, stanoviska dle §45i ZOPK, využití institutu biologického hodnocení apod.) je třeba v dostatečném předstihu konzultovat konkrétní investiční záměry včetně zaměření podpory a podmínky jejího přidělování v rámci jednotlivých opatření s potenciálně dotčenými orgány ochrany přírody.	Konzultace s orgány ochrany přírody jsou v rámci SEA hodnocení doporučeny.
	Vzhledem k výše uvedenému doporučujeme předloženou koncepci dále posuzovat dle zákona č. 100/2001 Sb., o hodnocení vlivů na ŽP ve znění pozdějších předpisů, neboť rozvojem různorodých priorit a aktivit budou dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny ve smyslu zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody v platném znění a bude třeba posoudit vlivy jednotlivých činností samostatně i další související vlivy ve vzájemné interakci, a to nejen ve vztshu k soustavě Natura 2000, ale i k ostatním složkám životního prostředí a ŽP jako celku, a to mj. i na území CHKO Orlické hory.	IROP podléhá SEA hodnocení v celém procesu v souladu se zákonem č. 100/2001 Sb. v platném znění. Součástí je naturové hodnocení zpracované autorizovanou osobou.
Správa CHKO Žďárské vrchy	Z hlediska ochrany přirody a krajiny je třeba především zaměřit se na možný vliv realizace koncepce na úbytek přírodních stanovišť, ovlivnění biologické diverzity a rozmanitosti ekosystémů a na zvyšování fragmentace krajiny. Opominout nelze ani hodnocení dopadu na krajinný ráz. Poteniální rizika je možné aptřovat v cílech typu „Modernizace a rozvoj sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T“,	Hodnocení je provedeno na obecné úrovni. Konkrétní záměry nemohou být v současné době známy.

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	„Podpora využívání energie z obnovitelných zdrojů“ či „Podpora rozvoje podnikání v oblasti cestovního ruchu a kultury“. Je nutné individuálně vyhodnotit zejména zásahy, které budou realizovány přímo ve zvláště chráněných územích a území Natura 2000 a které vyžadují technická opatření (změny využití území, stavební činnost, zemní práce, vjezd techniky apod.).	
	Při následné realizaci koncepce i v kombinaci s jinými operačními programy (např. Programem rozvoje venkova, Operačním programem Životní prostředí, Operačním programem Doprava) je nezbytné minimalizovat možné nežádoucí vlivy na životní prostředí (půdu, vodu, krajinu, biodiverzitu, území Natura 2000 a další) a veřejné zdraví.	Vyhodnocení možných kumulativních vlivů je v rámci SEA hodnocení provedeno.
SCHKO Labské pískovce a Krajské středisko Ústí nad Labem	Prioritní osa 1: 1.1 Požadujeme vyhodnocení rizikových úseků pro migrující zástupce fauny a vytvoření zmírňujících nebo zcela eliminujících opatření migračních bariér. Vyloučení záměrů vedoucích přes lokality ohrožených druhů a centry se zvýšenou biodiverzitou, prvků ÚSES apod.	Hodnocení je provedeno na obecné úrovni IROP, konkrétní záměry nejsou známy a nemohou být vyhodnoceny. Byla navržena opatření pro eliminaci negativních vlivů.
	1.4 Tento bod řešit v kontextu s aktuální zátěží určitých oblastí a preferovat méně zatížená území, kde bude rozvoj v souladu s udržitelným rozvojem cestovního ruchu. Podpora by se měla zaměřit a podporovat méně rozvinuté regiony v oblasti turistického ruchu.	Podpora cestovního ruchu byla převedena do OP PIK.
	Z obecných požadavků a doporučení požadujeme zastavení urbanizace a záboru volné krajiny, fragmentaci krajiny, včetně přijetí účinných opatření v programovém opatření na tuto problematiku. Důsledněji uplatňovat ochranu zemědělské půdy a migračních koridorů.	Takto formulovaný požadavek je na úrovni IROP obtížně splnitelný. Jsou navržena opatření, která k jeho naplnění směřují.
	V programovém opatření chybějí praktické nástroje na „revitalizace brownfields“ či obytných zón v centrech měst a obcí.	Revitalizace brownfields sama o sobě není podporovatelnou aktivitou v rámci investičních priorit IROP. Přesto IROP umožňuje, aby projekt, který bude na původním brownfield realizovat nové funkční využití (pokud to bude v rámci podporovatelných aktivit IROP), byly výdaje na nápravu ekologických škod způsobilé – IROP tak nepřímo revitalizaci brownfields podporuje.
Jiří Šrámek **Nové Město nad Metují** **(dotčený vlastník a zástupce veřejnosti)**	Žádám o doplnění předloženého materiálu o dopravní studii „Brána k sousedům, zpracovaná v rámci mikroprojektu CZ.3.22/3.3.02/11.02448 atelierem Regio, projektový ateliér s.r.o., Hořická 50, 500 02 Hradec Králové z května a června 2012“, kterou nechal zpracovat Královéhradecký kraj.	IROP nemůže obsahovat konkrétní projekty komunikací, pouze ve SC 1.1 - Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítí regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T, který bude podporovat rekonstrukci a modernizaci, popř. výstavbu silnic II. a III. třídy s důrazem na napojení na síť TEN-T.
	Požaduji vyvedení tranzitní dopravy mimo Nové Město nad Metují “přeložkou silnice I/14 jako obchvat Nového Města nad Metují“ dle dopravní studie Brána k sousedům Trasa „A“, či v pravděpodobné trase „B“ Petičního výboru „Za vymezení územní rezervy pro obchvat Nového Města nad Metují v návrhu územního plánu“, případně trase „C“, viz příloha.	IROP neřeší vedení konkrétních silničních projektů. Doporučujeme se zaměřit na OP Doprava.

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	Ohledně možných variant vedení obchvatu – průtahu Nového Města nad Metují je možností mnohem více, jen nikdo nemá zájem o variantní posouzení a zhodnocení nejvýhodnější varianty. Součástí nesouhlasného vyjádření jsou grafické přílohy jednotlivých tras vedení přeložky silnice I/14.	
Správa KRNAP	Předložené oznámení je zpracováno řádně, jsou v něm uvedeny hlavní vlivy a dopady připravované koncepce na jednotlivé složky životního prostředí a správa KRNAP k němu nemá závažných připomínek. Dle názoru správy KRNAP mohou mít potenciální negativní vliv na přírodu a životní prostředí ve zvláště chráněných územích, jakým je např. Krkonošský národní park, především následující dva cíle: SC 1.1- Modernizace a rozvoj sítí silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T a ve vazbě na řešení problémů propojení dopravy znevýhodněných městských a venkovských společenství a oblastí a řešení problémů přeshraničního spojení. SC 3.1 – Veřejná infrastruktura cestovního ruchu a kulturního dědictví a jejich marketing a propagace.	Nejsou připomínky. Na potenciální negativní vlivy uvedených SC se SEA hodnocení rovněž zaměří s tím, že podpora cestovního ruchu se přesunula do OP PIK.
	Hodnocení vlivu připravované koncepce na životní prostředí by se dle názoru Správy KRNAP mělo mimo jiné zaměřit především na vyhodnocení přímých a nepřímých dopadů obou výše zmíněných aktivit především na velkoplošná zvláště chráněná území a území soustavy Natura 2000, neboť opatření a aktivity uplatňované v rámci těchto cílů mohou být ve vážném rozporu s posláním a cíli těchto území tak, jak vyplývají z příslušné legislativy, a mohou přímo a rovněž nepřímo působit nebo ovlivňovat např. růst fragmentace krajiny, růst světelného a hlukového znečištění, zábor ZPF a PUPFL, zásahy do přírodních stanovišť, zhoršování stavu populací zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, stavu biotopů a ekologického stavu vodních toků.	Doporučení na zaměření možných vlivů uvedených aktivit je zohledněno v SEA hodnocení na úrovni obecnosti IROP.
Český báňský úřad	ČBÚ po prostudování zásleného návrhu koncepce „Integrovaný regionální operační program pro programové období 2014-2020“ nemá s ohledem na obecný charakter předloženého oznámení koncepce připomínky.	Bez připomínek
SÚJB	Z hlediska požadavků stanovených atomovým zákonem č. 18/1997 Sb., v platném znění, nemáme připomínky ke změnám v koncepci „Integrovaný regionální operační program pro programové období 2014-2020“.	Bez připomínek
Újezdní úřad vojenského újezdu Libavá	Uvedené oznámení koncepce nemůže mít vznamný vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti Libavá a nemáme k němu připomínek a doporučení.	Bez připomínek

15 ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ VČETNĚ NÁVRHU STANOVISKA KE KONCEPCI

15.1 NÁVRH STANOVISKA

Zpracovatel SEA předkládá následující návrh stanoviska dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů:

Stanovisko k návrhu koncepce: Integrovaný regionální operační program pro období 2014-2020

Předkladatel koncepce: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Zpracovatel posouzení: Expertní tým pod vedením společnosti Integra Consulting s.r.o. v následujícím složení:
Ing. Kateřina Ambrožová
Mgr. Martin Smutný
Mgr. Simona Kosíková
Ing. Radim Seibert
Mgr. Michal Musil
Mgr. Michala Kopečková
MUDr. Jaroslav Volf, Ph.D.

Průběh posuzování:
Oznámení koncepce „Integrovaný regionální operační program pro období 2014-2020“ (dále též „IROP“), zpracované v rozsahu přílohy č. 7 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, bylo zveřejněno dne 28. 11. 2013. Zjišťovací řízení vedené odborem posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence MŽP bylo ukončeno dne 31. 12. 2013, vydáním závěru zjišťovacího řízení č. 94085/ENV/13. Práce na vlastním SEA hodnocení a zpracování dokumentace vyhodnocení vlivů IROP na životní prostředí a veřejné zdraví probíhaly v období říjen 2013 – duben 2014.

Stručný popis koncepce:
Integrovaný regionální operační program je jedním z desíti programů, které budou s přispěním ESIF implementovány v České republice v programovém období 2014-2020 (programy pro programové období 2014 – 2020 byly vymezeny usnesením vlády ČR č. 867 ze dne 28. listopadu 2012).

Prioritou Integrovaného regionálního operačního programu je umožnění vyváženého rozvoje území, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. IROP integruje rozvojové priority obcí, měst a regionů a související priority celostátní povahy při zohlednění požadavků na tematickou koncentraci. Provázáním

intervencí, realizovaných dosud samostatně na regionální a centrální úrovni, umožňuje dosažení jejich optimální kombinace v území, jejich obsahovou a časovou integraci a tím dosažení pozitivních synergických efektů.

Stručný popis posouzení:
Posouzení vlivů na životní prostředí bylo provedeno v souladu se zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, a zpracováno v rozsahu přílohy č. 9 tohoto zákona.

Součástí posouzení IROP je hodnocení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, a to z hlediska dopadů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti a stav jejich ochrany z uvedených hledisek dle § 45h zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Závěry posouzení:
Zpracovatel SEA navrhuje na základě posouzení vlivů koncepce „Integrovaný regionální operační program pro období 2014-2020“ na životní prostředí:

Souhlasné stanovisko k návrhu „Integrovaného regionálního operačního programu pro období 2014-2020“ za dodržení následujících podmínek:

A. Podmínky souhlasného stanoviska

1. V rámci další přípravy IROP bude respektován a zohledněn následující návrh opatření k předcházení a zmírnění potenciálních negativních vlivů z hlediska ochrany přírody a krajiny a ochrany veřejného zdraví:

Ke specifickému cíli 1.1:

- U nových staveb podmínkou podpory jednoznačně prokázaná potřebnost. Upřednostnění využití stávajících (modernizovaných) silnic před zcela novými stavbami.
- Volba trasy a provedení s respektem k ekologickým funkcím krajiny a biodiverzitě.
- Vyloučení nových staveb zasahujících nejcennější části přírody a krajiny (zejména maloplošná zvláště chráněná území, NP, I. zóna CHKO). Výjimečně stavby zasahující nevýznamně II. zóny CHKO, lokality výskytu zvláště chráněných druhů národního významu, EVL, PO apod.
- Uplatnění účinných zmírňujících a kompenzačních opatření pro minimalizaci negativních vlivů na přírodu a krajinu u nových i stávajících rekonstruovaných staveb a případně i u navazujících silnic, na nichž vlivem projektu dojde ke zvýšení zátěže.
- Zabezpečit stávající legislativně danou ochranu obyvatel proti dopravnímu hluku jako nezbytnou podmínku pro programy, projekty.

Ke specifickému cíli 1.2:

- Lokalizovat multimodálních terminálů a parkovišť s ohledem na přírodní a krajinné hodnoty.
- Umisťování a provedení cyklostezek šetrné k přírodě a krajině.
- V nejcennějších částech přírody a krajiny (zejména maloplošná zvláště chráněná území, NP, I. zóna CHKO, II. zóny CHKO, lokality výskytu zvláště chráněných druhů národního významu, EVL, PO apod.) respektovat zákonné podmínky. Dále zvážit potřebnost a realizovat optimální trasu a provedení (šířka, povrch a další parametry) s respektem k předmětům ochrany daného území.
- Uplatnění účinných zmírňujících a kompenzačních opatření pro minimalizaci negativních vlivů na přírodu a krajinu

Ke specifickému cíli 2.2:

- Poskytnout podporu jen v případě, že bude v ČR splněna podmínka definovaného sociálního bydlení, včetně hygienického a dalších standardů takového bydlení.

Ke specifickému cíli 2.5:

- Zjištění výskytu živočichů, při pozitivním výsledku zateplování obvodového pláště mimo hnízdní období.
- Úprava ventilačních otvorů umožňujících hnízdění, případně instalace hnízdních boxů apod. (i bez přímého aktuálního potvrzení výskytu).

Ke specifickému cíli 3.1:

- Nepodporovat projekty s negativním vlivem na přírodu a krajinu.

Ke specifickému cíli 3.2:

- Důraz na kvalitu zpracování dokumentů, respektování stávajících hodnot území, vhodné řešení územního systému ekologické stability, návaznost plánů sousedních obcí apod.
- Podpora regulačních plánů koncepčně řešících udržitelné využívání velkoplošných zvláště chráněných území.

2. Předkladatel koncepce zajistí celkovou koordinaci systému sledování vlivů IROP na životní prostředí, tj. zejména následující kroky a aktivity:
   - vybrat relevantní environmentální indikátory a začlenit je do celkového systému sledování implementace IROP na životní prostředí;
   - pravidelně vyhodnocovat výsledky monitoringu (ve vazbě na další postupy průběžných evaluací při implementaci programu);
   - pravidelně zveřejňovat výsledky monitoringu;

- využít relevantní environmentální indikátory jako kritéria pro hodnocení a výběr relevantních projektů, předkládaných v rámci IROP;
- zajistit dostatečné odborné a personální kapacity pro oblasti životního prostředí a rámec implementační struktury IROP, tj. zejména pro hodnocení a výběr projektů.

B. Podmínky souhlasného stanoviska z hlediska vlivů na lokality soustavy Natura 2000

Opatřením pro eliminaci negativních vlivů, které je uvedeno v dokumentu IROP, je uplatnění principu udržitelného rozvoje (kap. 11.1). Zde je přímo jmenována povinnost žadatelů prokázat, zda projekt nepůsobí negativně na EVL či PO postupem dle zákona. Dodržování tohoto opatření je základní podmínkou pro vyloučení významných negativních vlivů IROP.

Dále jsou navržena následující opatření pro eliminaci a zmírnění potenciálních negativních vlivů:

Silnice:

- Upřednostňovat využití stávajících (modernizovaných) silnic před výstavbou nových.
- Nové silnice v EVL či PO pouze v případě jednoznačně prokázané potřebnosti, neexistence jiného řešení (včetně převedení části dopravy na železnici), plánování s ohledem na výskyt a ekologické nároky předmětů ochrany a při splnění zákonných podmínek.
- Důsledné uplatnění zmírňujících opatření při plánování, realizaci a provozu silnic (např. volba ideální trasy a technického řešení, minimalizace vlivů při vlastní stavbě, opatření pro migraci živočichů, doprovodná zeleň, eliminace invazivních druhů, ochrana okolních biotopů a vodního režimu apod. dle konkrétní situace).
- V případě vyvolaného zvýšení dopravy i na dalších cestách v EVL či PO a v jejich blízkosti je třeba uplatnit zmírňující i na nich, přestože nejsou přímo předmětem projektu.

Cyklostezky

- V EVL a PO a v jejich blízkosti je nutné při plánování cyklostezek volit trasu s ohledem na výskyt a ekologické nároky předmětů ochrany. Dále je třeba zvážit provedení, často bude vhodné volit jiný způsob provedení cyklostezky než s asfaltovým povrchem.

Návštěvnická infrastruktura

- Návštěvnická infrastruktura v EVL a PO musí být umisťována s respektem k předmětům ochrany. Cílem by nemělo být jen poskytnutí potřebných služeb návštěvníkům, ale i jejich poučení o ochraně území.

Veškeré projekty zvyšující návštěvnost EVL a PO

- Do lokalit, které jsou již nyní vysoce zatíženy návštěvností nebo kde by vlivem návštěvnosti docházelo k silnému poškozování předmětů ochrany, by neměly být směřovány projekty, které by ve svém důsledku antropogenní zátěž území významně zvýšily. Prezentace přírodního dědictví by se měla zaměřovat spíše na méně navštěvované lokality.

C. Doporučení

K jednotlivým potenciálním rizikům negativního ovlivnění životního prostředí a veřejného zdraví jsou v kapitolách 7 a 12 SEA hodnocení navržena následující doporučení:

Ovzduší

- V rámci SC 1.1 kompenzovat efekt rozvoje území, zejména napojení větších rozvojových ploch, kompenzačními opatřeními v krajských programech ke zlepšení kvality ovzduší. Kompenzační opatření by měla být navržena na základě modelové studie hodnotící cílovou kvalitu ovzduší v regionu po plném budoucím obsazení rozvojových ploch (expertní odhad budoucích aktivit a s tím spojených emisí) a při dosažení maximálních intenzit dopravy (na základě návrhové kapacity plánovaných komunikací).
- Pro opatření realizovaná v rámci CS 2.5 z důvodu možného zvýšení emisí vyloučit z podpory projekty náhrady spalovacích zdrojů na kapalná paliva za spalovací zdroje na biomasu. V případě spalovacích zdrojů na biomasu o tepelném příkonu do 300 kW podporovat pouze zařízení splňující 5. emisní třídu podle normy ČSN EN 303-5.

Půda a horninové prostředí

- Při naplňování SC 1.1 a 1.2 upřednostňovat projekty rekonstrukcí a modernizací bez nových záborů půd.

Kulturní památky

- V rámci implementace SC 1.1 a 1.2 zajistit, že výběr variant a technického řešení staveb bude v míře odpovídající místnímu kontextu zohledňovat nutnost prevence negativních vlivů na památkové zóny, kulturní krajinu či konkrétní památkově chráněné objekty (lze zabezpečit v rámci standardních procesů územního plánování, projektové přípravy, případně EIA).
- Ke SC 2.5 a 4.1 zajistit v rámci implementace dostatečnou metodickou podporu pro projektovou přípravu investic, jak pro žadatele/investory, tak pro orgány památkové ochrany vyjadřující se k projektům v rámci stavebního nebo dalších řízení. Je třeba, aby dotčení aktéři měli včas informace o možných omezeních a přípustných technických řešeních např. s ohledem na konkrétní kategorie podle stupně ochrany a charakteru památek.

Veřejné zdraví

- V rámci implementace SC 1.2 zvážit ekonomickou údržnost a dostupnost udržitelných forem dopravy s hlediska rodinného účtu i pohledu na sociální postavení obyvatel. Dále zabezpečit aplikaci ochrany proti hluku.
- Ve SC 1.3 podpořit technickou infrastrukturu, tam, kde budou projekty podpořeny odpovídajícími lidskými zdroji v souladu s krizovými plány.
- V rámci SC 2.3 podporu poskytovat v souladu s existující či připravovanou strategií a standardizací zdravotních služeb.
- Při implementaci SC 2.5 zachovat nebo snížit ceny bydlení snížením nákladů na energie.
- Podporovat projekty v rámci SC 4.1 v souladu se schválenými národními či krajskými strategiemi a využít informačních a hodnotících kriterií ve strategiích obsažených.

Horizontální opatření ke zlepšení celkového dopadu IROP na životní prostředí, zdraví obyvatel a z hlediska udržitelného rozvoje:

- cíleně zaměřit podporu IROP na nástroje a přístupy, které posilují kvalitu plánování a místního udržitelného rozvoje (např. Místní agenda 21, Místní akční skupiny, aplikace indikátorů udržitelnosti na místní úrovni apod.).
- v rámci implementace IROP zajistit soulad jednotlivých projektů s existujícími strategiemi a územními plány na místní úrovni.

16 SEZNAM SAMOSTATNÝCH PŘÍLOH

Příloha č. 1: Vyhodnocení vlivů koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny